CENTRALE V. E. II

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II ROMA
204
11 A
21

204. 11. A. 21

von Rosedale
1953

92

20H. 11. A. 21

PUBLII OVIDII NASONIS

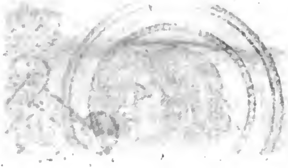
HEROIDUM EPISTOLÆ, ET ELEGIÆ SELECTÆ:

Quibus addita ſunt excerpta è STATIO, & BOETII *Carmina de Conſolatione Philoſophiæ.*

FLORENTIÆ, Anno Jubilæi MDCC.
TYPIS REGIÆ CELSITUDINIS,
Apud Petrum Antonium Brigonci.

Superioribus permittentibus.

P. OVIDII NASONIS HEROIDUM EPISTOLÆ SELECTÆ.

PENELOPE ULYSSI.

HAnc tua Penelope lento tibi mittit Ulyſſe:
Nil mihi reſcribas, attamen ipſe veni.
Troja jacet certè Danais inviſa puellis:
Vix Priamus tanti, totaq. Troja fuit.
O utinam tunc, cum Lacedæmona claſſe petebat,
Obrutus inſanis eſſet adulter aquis.
Non ego deſerto jacuiſſem frigida lecto,
Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi, quærenti ſpatioſam fallere noctem,
Laſſaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui graviora pericula veris?
Res eſt ſolliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
Nomine in Hectoreo pallida ſemper eram.
Sive quas Antilochū narrabat ab Hectore victū,
Antilochus noſtri cauſa timoris erat;
Sive Mœnetiadem falſis cecidiſſe ſub armis,
Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.
Sāguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat haſtā:
Tlepolemi letho cu[illegible] novata mea eſt.
Deniq. quiſquis erat caſtris jugulatus Achivis,
Frigidius glacie pectus amantis erat.

Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori,
Verſa eſt in cineres ſoſpite Troja viro.
Argolici rediere duces, altaria fumant;
Ponitur ad patrios barbara præda Deos.
Grata ferunt nymphæ pro ſalvis dona maritis;
Illi victa ſuis Troica fata canunt.
Mirantur juſtique ſenes, trepidæque puellæ,
Narrantis conjux pendet ab ore viri.
Jamq.aliquis poſita monſtrat fera prælia menſa,
Pingit, & exiguo Pergama tota mero;
Hac ibat Simois, hæc eſt Sigeja tellus,
Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis.
Illic Æacides, illic tendebat Ulyſſes,
* Hic lacer admiſſos terruit Hector equos.
Omnia nanque tuo ſenior te quærere miſſo
Retulerat nato Neſtor, at ille mihi.
Retulit, & ferro Rheſumque, Dolonaque cæſos,
Utque ſit hic ſomno proditus, ille dolo.
Auſus es ò nimum nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere caſtra dolo.
Totque ſimul mactare viros adjutus ab uno;
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Uſque metu micuere ſinus, dum victor amicum
Dictus rs Iſmariis eſſe per agmen equis.
Sed mihi quid prodeſt veſtris disjecta lacertis
Ilios, & murus quod fuit ante ſolum?
Si maneo, qualis Troja durante manebam,
Virque mihi dempto fine carendus abeſt?
Diruta ſunt aliis, uni mihi Pergama reſtant,
Incola captivo quæ bove victor arat.
Jam ſeges eſt ubi Troja fuit, reſecandaq. falce,
Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus.
Semiſepulta virum curvis feriuntur aratris
Oſſa, ruinoſas occulit herba domos.
Victor abes, nec ſcire mihi, quæ cauſa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quiſquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus abis.
Quamq. tibi reddat (ſi te modo viderit uſquam)
Traditur huic digitis carta notata meis.
Nos Pylon antiqui Neleja Neſtoris arva
Miſi-

Miſimus; incerta eſt fama remiſſa Pylo.
Miſimus, & Spartem, Sparte quoque neſcia veri;
Quas habitas terras, aut ubi lentus habes?
Utilius ſtarent etiam nunc mœnia Phœbi;
(Iraſcor votis heu levis ipſa meis.)
Scirem ubi pugnares, & tantum bella timerem,
Et mea cum multis juncta querela foret.
Quid timeam, ignoro, timeo tamẽ omnia demens
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunq. æquor habet, quæcunq. pericula tellus
Tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ. [eſt
Hæc ego dum ſtultè meditor, quæ veſtra libido
Eſſe peregrino captus amore potes.
Forſitan, & narras quam ſit tibi ruſtica conjux,
Quæ tantum lanas non ſinit eſſe rudes.
Fallor, & hoc crimen tenues vaneſcat in auras,
Neve revertendi liber abeſſe velis.
Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
Cogit, & immenſas increpat uſque moras.
Increpet uſque licet; tua ſim, tua dicar, oportet;
Penelope conjux ſemper Ulyſſis ero.
Ille tamen pietate mea, precibuſque pudicis
Frangitur, & vires temperat ipſe ſuas.
Dulichii, Samiique & quos tulit alta Zacyntos,
Turba ruunt in me luxurioſa, proci.
Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula,
Viſcera noſtra tuæ dilacerantur opes.
Quid tibi Piſandrum, Polybũq. Medontaq. dirum,
Eurimachique avidas, Antinoique manus.
Atq. alios referam? quos omnes turpiter abſens
Ipſe tuo patris ſanguine rebus alis.
Irus egens, pecoriſq. Meleanthius autor edendi,
Ultimus accedunt in tua damna pudor.
Tres ſumus imbelles numero, ſine viribus uxor,
Laerteſque ſenex, Telemachuſque puer.
Ille per inſidias pœne eſt mihi nuper ademptus,
Dum parat invitis omnibus ire Pylon.
Dii precor hoc jubeant, ut euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimal, ille tuos.
Hoc haciunt, cuſtoſque boum, longevaq. nutrix,
Tertius immundæ cura fidelis horæ.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II ROMA
204
11 A
21

eci, niſi non ſapienter amavi?
ui demeruiſſe meo.
is eſt, quod te ſcelerate recepi:
meriti pondus, & inſtar habet.
nc, commiſſaq. dextera dextræ
falſo plurimus ore Deus?
otum ventis agitatur, & undis
jeras, per quod iturus eras:
ii jura (niſi fictus & ille eſt)
ntis æquora mulcet, avum;
numina quiſque Deorum
œnas non ſatis unus erit.
puppes furioſa refeci.
rer firma carina foret.
dedi, quo me fugiturus abires?
is vulnera facta meis.
dis, quorum tibi copia verbis;
eneri, nominibuſq. tuis. [tur?
hrymis, an & hæ ſimulare docen-
ent artes, quaq. jubentur, eunt
dimus, quid jã tot pignora nobis
tui qualibet inde capi.
uod te juvi portuque, locoque.
meriti ſumma fuiſſe mei.
, quia te meruiſſe putavi;
x merito ſpes venit, æqua venit.
em non eſt operoſa puellam,
licitas digna favore fuit.
is, & amans, & fœmina verbis,
audis ſumma ſit iſta tuæ.
media ſtatueris in urbe,
itulis ſtet pater ante ſuis.
ron lectus, torvuſq. Procruſtes,
Tauri, miſtæque forma viri;
o Thebæ, fuſique bimembres,
gri regia cæca Dei;
os titulo ſignetur imago,
s amans hoſpita capta dolo eſt.
turba, factiſque parentis
io Creſſa relicta tuo.
cuſat, ſolum miraris in illo.

Hæredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec invideo) fruitur meliore marito,
Iuque capiſtratis tigribus alta ſedet.
At mea deſpecti fugiunt connubia Thraces,
Quod feror externum præpoſuiſſe meis,
Atq.aliquis doctas jam nūc eat(inquit)Athenas.
At miſeram Thracen, qui regnat, alter erit.
Exitus acta probat, careat ſucceſſibus opto.
Quiſquis ab eventu facta notanda putat.
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo,
Jam mihi, jam dicar conſuluiſſe meis.
Sed neque conſulvi, nec te mea regia tangit,
Feſſaque Biſtonia membra lavabis aqua.
Illa meis oculis ſpecies abeuntis inhæret,
Cum premeret portus claſſis itura meos.
Cumq.tuis lacrymis lacrymas cōfundere noſtras
Quodque foret velis aura ſecunda, queri.
Et mihi diſcedens ſuprema dicere voce,
Phylli fac expectes Demophoonta tuum.
Expectem qui me nunquam viſurus abiſti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto, redeas modo ſerus amanti,
Ut tua ſit ſolo tempore lapſa fides.
Quid precor infelix? jam te tenet altera conjux,
Forſitan, & nobis, qui male favit amor.
Utq.tibi excidimus,nullam(puto)Phyllida noſti;
Hei mihi ſi quæ ſim Phyllis, & unde, rogas.
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto
Threicios portus hoſpitiumque dedi.
Cujus opes auxere meæ, cui dives egenti
Munera multa dedi, multa datura fui.
Quæ tibi ſubjeci latiſſima regna Lycurgi,
Nomine fœmineo vix ſatis apta regi.
Qua patet fibroſū Rhodope glacialis ad Hæmū,
Et ſacer admiſſas exigit Hebrus aquas.
Mœſta tamen ſcopulos, fruticoſaq.littora calco,
Quaque parent oculis littora lata meis.
Sive die laxatur humus, ſeu frigida lucent
Sidera, proſpicio,quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi,
Protinus illa meos auguror eſſe Deos.

In freta procurro, vix me retinentibus undis;
Mobile qua primas porrigit æquor aquas;
Quo magis accedunt;minus,& minus utilis aſto:
Linquor, & ancillis excipienda cado.
Eſt ſinus adductos modice falcatus in arcus.
Ultima prærupta cornua mole rigent.
Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in undas
Mens fuit, & quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus projectam littora portent,
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum ut ſuperes,adamantaque teque,
Non tibi ſic, dices, Phylli ſequendus eram.
Sæpe venenorum ſitis eſt mihi, ſæpe cruenta
Trajectam gladio morte perire juvat.
Stat nece matura tenerum penſare pudorem,
In necis electu parva futura mora eſt.
Inſcribere meo cauſa invidioſa ſepulchro,
Aut hoc, aut ſimili carmine notus eris;
Phyllida Demophoō letho dedit hoſpes amantē,
Ille necis cauſam præbuit, ipſa manum.

BRISEIS ACHILLI.

QUam legis à rapta Briſeide littera venit;
Vix bene barbarica Græca notata manu.
Quaſcunque aſpicies, lacrymæ fecere lituras.
Sed tamen hæ lacrymæ pondera vocis habent.
Si mihi pauca queri de te dominoque,viroque
Fas eſt, de domino pauca, viroque querar.
Non ego poſcenti quod ſum cito tradita Regi,
Culpa tua eſt,quāvis hæc quoq.culpa tua eſt;
Nā ſimul Eurybates me Talthybiuſq. vocarunt,
Eurybati data ſum, Talthybioque comes.
At lacrymas ſine fine dedi, rupique capillos:
Infelix iterum ſum mihi viſa rapi.
Sæpe ego decepto volui cuſtode reverti;
Sed, me qui timidam prenderet, hoſtis erat.
Si progreſſa forem, caperer ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Ipſe Mœnetiades, tunc cum tradebar in aurem,
Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.

Nec repetiſſe parũ eſt, pugnas ne reddar Achille,
I nunc, & cupidi nomen habentis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati,
Ille gradu propior ſanguinis, ille comes.
Laerteque ſatus, per quos comitata redirem,
Auxerunt blandæ grandia dona preces.
Viginti fulvos operoſo ex ære lebetes,
Et tripodas ſeptem pondere, & arte pares;
Addita ſunt illis auri bis quinque talenta,
Biſſeni aſſueti vincere ſemper equi.
Quodq. ſupervacuum eſt, forma præſtãte puellæ,
Lesbides, everſa corpore capta domo.
Cumq. tot his (ſed nõ opus eſt tibi conjuge) cõjux
Ex Agamemnonijs una puella tribus.
Sin tibi ab Atrida pretio redimenda fuiſſem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas.
Qua merui culpa fieri tibi vilis Achille?
Quo levis à nobis tam cito fugit amor?
An miſeros triſtis fortuna tenaciter urget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lirneſia mœnia vidi,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi conſortes pariter generiſque, neciſque
Tres cecidiſſe, tribus quæ mihi mater erat.
Vidi (quantus erat) fuſum tellure cruenta
Pectora jactantem ſanguinolenta virum.
Tot tamen amiſſis te compenſavimus unum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi juratus per numina matris aquoſæ,
Utile dicebas ipſe fuiſſe capi.
Scilicet ut, quamvis veniam dotata, repellas,
Et mecum fugias quæ tibi dentur opes.
Quin etiam fama eſt, cum craſtina fulſerit hora,
Te dare nubiferis lintea plena notis. [res
Quod ſcelus, ut pavidas miſeræ mihi cõtigit au-
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit.
Ibis, & ò miſeram, cui me violente relinques?
Quis mihi deſertæ mite levamen erit?
Devorer ante, precor, ſubito telluris hjatu,
Aut rutilo miſſi fulminis igne cremer:
Quam ſine me Phthiis caneſcant æquora remis.
Et

Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi jam reditusque placent, patriiq. penates,
Non ego ſum craſſi ſarcina magna tuæ.
Victorem captiva ſequar, non nupta maritum:
Eſt mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achajadas longe pulcherrima matres
In thalamos conjux ibit, eatque tuos.
Digna nurus ſocero, Jovis, Aeginæque nepote,
Cuique ſenex Nereus proſocer eſſe velit.
Nos humiles famulæq tuæ data penſa trahemus,
Et minuent plenas ſtamina noſtra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor uxor,
Quæ mihi neſcio quo non erit æqua modo.
Neve meos coram ſcindi patiare capillos:
Et leviter dicas, hæc quoque noſtra fuit.
Vel patiare licet, dum ne contempta relinquar,
Hic mihi, væ miſeræ, concutit oſſa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ:
Et jacet ante tuos Græcia mœſta pedes.
Vince animos, iramq. tuam, qui cætera vincis:
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Æacides; ſed me tamen ante recepta:
Et preme turbatos, Marte favente, viros.
Propter me mota eſt, propter me deſinat ira:
Simque ego triſtitiæ cauſa, modusque tuæ.
Nec tibi turpe puta precibus ſuccũbere noſtris,
Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt.
Res audita mihi, nota eſt tibi: fratribus orba
Devovit nati ſpemque, caputque parens.
Bello erat ille ferox, poſitis ſeceſſit ab armis:
Et patriæ rigida mente negavit opem.
Sola virum flexit conjux, felicior illa,
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Me quondam (memini) dominam captiva vocabat,
Servitio (dixi) nominis addis onus,
Per tamen oſſa viri ſubito male tecta ſepulcro.
Semper judiciis oſſa verenda mihi:
Perq. trium fortes animas (mea numina) fratrum
Qui bene pro patria, cum patriaque jacent:
Perq. tuum, noſtrumq. caput, quod junximus una,
Perque tuos enſes, cognita tela meis:

Sed tibi pró tutis inſignia facta placebant,
Partaque bellando gloria dulcis erat.
An tãtum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumque mea patria laus tua victa jacet?
Dii melius, validoque precor vibrata lacerto
Tranſeat Hectoreum Pelias haſta latus,
Plus ego quã Phœnix, plus quã facũdus Ulyſſes,
Plus ego quam Teucri (credite) frater agam.
Sis licet immitis, matriſque ferocior undis;
Ut taceam, lacrymis comminuere meis.
Nũc quoq. (ſic omnes Peleus pater impleat ãnos,
Sic eat auſpiciis Pyrrus ad arma tuis)
Reſpice ſollicitam Briſeida fortis Achille,
Nec miſeram lenta ferreus ure mora.
Aut ſi verſus amor tuus eſt in tædia noſtri,
Quam ſine te cogis vivere, coge mori.
Utque facis, coges: abiit corpuſque, colorque.
Suſtinet hoc anima ſpes tamen una tui.
Qua ſi deſtituar, repetam fratreſque, virumque:
Nec tibi magnificum fœmina juſſa mori.
Cur autem jubeas? ſtricto pete corpora ferro.
Eſt mihi qui foſſo pectore ſanguis eat.
Me petat ille tuus, qui (ſi Dea paſſa fuiſſet)
Enſis in Atridæ pectus iturus erat.
Ah potius ſerves noſtram, tua munera, vitam:
Quod dederas hoſti victor, amica rogo.
Perdere quos melius poſſis, Neptunia præbent.
Pergama, materiam cædis ab hoſte pete.
Me modo ſive paras impellere remige claſſem.
Sive manes, domini more venire jube.

HYPSIPYLE JASONI.

Litora Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina
Diceris, auratæ vellere dives ovis.
Gratulor incolumi (quantũ ſinis) hoc tamen ipſi
Debueram ſcripto certior eſſe tuo.
Nam ne pacta tibi præter mea regna redires,
Quum cuperes, ventos non habuiſſe potes.
Quamlibet adverſo ſignetur epiſtola vento,
Hypſipyle miſſa digna ſalute fui.
Cur

Cur mihi fama prior,quam nuncia litera venit,
  Iſſe ſacros Martis ſub juga panda boves?
Seminibus jactis ſegetes adoleſſe virorum,
  Inque necem dextra non eguiſſe tua?
Pervigilem ſpolium pecudis ſervaſſe draconem,
  Rapta tamen forti vellere fulva manu?
Hæc ego ſi poſſem timide credentibus iſta,
  Ipſe mihi ſcripſit, dicere: quanta forem?
Quid querar officium lenti ceſſaſſe mariti?
  Obſequium, maneo ſi tua, grande tuli.
Barbara narratur veniſſe venefica tecum,
  In mihi promiſſi parte * futura tori.
Credula res amor eſt: utinam temeraria dicar
  Criminibus falſis inſimulaſſe virum.
Nuper ab Hæmoniis hoſpes mihi Theſſalus oris
  Venerat, & tactum vix bene limen erat.
Æſonides (dixi) quid agit meus? ille pudore,
  Hæſit in oppoſita lumina fixus humo.
Protinus exilui, tunicíſque à pectore ruptis,
  Vivit, an (exclamo) me quoque fata trahunt?
Vivit, ait timidumque mihi jurare coegi.
  Vix mihi teſte Deo, credita vita tua eſt.
Utque animus rediit, tua facta requirere cœpi,
  Narrat, & aeripedes Martis araſſe boves.
Vipereos dentes in humum pro ſemine jactos,
  Et ſubito natos arma tuliſſe viros,
Terrigenas populos civili marte peremptos,
  Impleſſe ætatis fata diurna ſuæ.
Devictum ſerpentem, iterum ſi vivat Jaſon
  Quærimus, alternant ſpeſque,timorq. fidem.
Singula dum narrat, curſu ſtudioque loquendi,
  Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
Heus ubi pacta fides? ubi connubialia jura?
  Faxque ſub arſuros dignior ire rogos?
Non ego ſum furtim tibi cognita: pronuba Juno
  Adfuit, & ſertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Juno,nec Hymẽ, ſed triſtis Erynnis
  Prætulit infauſtas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cũ Minyis? quid cũ Tritonide pinu?
  Quid tibi cum patria navita Tiphy mea?
Non erat hic aries villo ſpectabilis aureo,

Non

20H. 13. A. 81

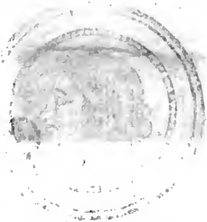
PUBLII
OVIDII
NASONIS
HEROIDUM EPISTOLÆ,
ET ELEGIÆ SELECTÆ:

Quibus addita ſunt excerpta è STATIO, & BOETII *Carmina de Conſolatione Philoſophiæ.*

FLORENTIÆ, Anno Jubilæi MDCC.
TYPIS REGIÆ CELSITUDINIS,
Apud Petrum Antonium Brigonci.

Superioribus permittentibus.

P. OVIDII NASONIS HEROIDUM EPISTOLÆ SELECTÆ.

PENELOPE ULYSSI.

HAnc tua Penelope lento tibi mittit Ulyſſe:
  Nil mihi reſcribas, attamen ipſe veni.
Troja jacet certè Danais inviſa puellis:
  Vix Priamus tanti, totaq. Troja fuit.
O utinam tunc,cum Lacedæmona claſſe petebat,
  Obrutus inſanis eſſet adulter aquis.
Non ego deſerto jacuiſſem frigida lecto,
  Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi, quærenti ſpatioſam fallere noctem,
  Laſſaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui graviora pericula veris?
  Res eſt ſolliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
  Nomine in Hectoreo pallida ſemper eram.
Sive quas Antilochū narrabat ab Hectore victū,
  Antilochus noſtri cauſa timoris erat;
Sive Mœnetiadem falſis cecidiſſe ſub armis,
  Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.
Sāguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat haſtā:
  Tlepolemi letho cura novata mea eſt.
Deniq. quiſquis erat caſtris jugulatus Achivis,
  Frigidius glacie pectus amantis erat.

Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori,
Verſa eſt in cineres ſoſpite Troja viro.
Argolici rediere duces, altaria fumant,
Ponitur ad patrios barbara præda Deos.
Grata ferunt nymphæ pro ſalvis dona maritis.
Illi victa ſuis Troica fata canunt.
Mirantur juſtique ſenes, trepidæque puellæ,
Narrantis conjux pendet ab ore viri.
Jamq. aliquis poſita monſtrat fera prælia menſa,
Pingit, & exiguo Pergama tota mero;
Hac ibat Simois, hæc eſt Sigeja tellus,
Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis.
Illic Æacides, illic tendebat Ulyſſes,
* Hic lacer admiſſos terruit Hector equos.
Omnia nanque tuo ſenior te quærere miſſo
Retulerat nato Neſtor, at ille mihi.
Retulit, & ferro Rheſumque, Dolonaque cæſos,
Utque ſit hic ſomno proditus, ille dolo.
Auſus es ò nimum nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere caſtra dolo.
Totque ſimul mactare viros adjutus ab uno;
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Uſque metu micuere ſinus, dum victor amicum
Dictus es Iſmariis eſſe per agmen equis.
Sed mihi quid prodeſt veſtris disjecta lacertis
Ilios, & murus quod fuit ante ſolum?
Si maneo, qualis Troja durante manebam,
Virque mihi dempto fine carendus abeſt?
Diruta ſunt aliis, uni mihi Pergama reſtant,
Incola captivo quæ bove victor arat.
Jam ſeges eſt ubi Troja fuit, reſecandaq. falce,
Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus.
Semiſepulta virum curvis feriuntur aratris
Oſſa, ruinoſas occulit herba domos.
Victor abes, nec ſcire mihi, quæ cauſa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quiſquis ad hæc vertit peregrinam littora pup-
Ille mihi de te multa rogatus abis. [pim,
Quamq. tibi reddat (ſi te modo viderit uſquam)
Traditur huic digitis carta notata meis.
Nos Pylon antiqui Neleja Neſtoris arva

Miſi-

Miſimus; incerta eſt fama remiſſa Pylo.
Miſimus, & Spartem, Sparte quoque neſcia veri;
Quas habitas terras, aut ubi lentus habes?
Utilius ſtarent etiam nunc mœnia Phœbi;
(Iraſcor votis heu levis ipſa meis.)
Scirem ubi pugnares, & tantum bella timerem,
Et mea cum multis juncta querela foret.
Quid timeam, ignoro, timeo tamẽ omnia demens
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunq. æquor habet, quæcunq. pericula tellus
Tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ. [eſt
* Hæc ego dum ſtultè meditor, quæ veſtra libido
Eſſe peregrino captus amore potes.
Forſitan, & narras quam ſit tibi ruſtica conjux,
Quæ tantum lanas non finit eſſe rudes.
Fallor, & hoc crimen tenues vaneſcat in auras,
Neve revertendi liber abeſſe velis.
Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
Cogit, & immenſas increpat uſque moras.
Increpet uſque licet; tua ſim, tua dicar, oportet;
Penelope conjux ſemper Ulyſſis ero.
Ille tamen pietate mea, precibuſque pudicis
Frangitur, & vires temperat ipſe ſuas.
Dulichii, Samiique & quos tulit alta Zacyntos,
Turba ruunt in me luxurioſa, proci.
Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula,
Viſcera noſtra tuæ dilacerantur opes.
Quid tibi Piſandrum, Polybũq. Medontaq dirum,
Eurimachique avidas, Antinoique manus.
Atq. alios referam? quos omnes turpiter abſens
Ipſe tuo patris ſanguine rebus alis.
Irus egens, pecoriſq. Meleanthius autor edendi,
Ultimus accedunt in tua damna pudor.
Tres ſumus imbelles numero, ſine viribus uxor,
Laerteſque ſenex, Telemachuſque puer.
Ille per inſidias pœne eſt mihi nuper ademptus,
Dum parat invitis omnibus ire Pylon.
Dii precor hoc jubeant, ut euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimal, ille tuos.
Hoc faciunt, cuſtoſque boum, longevaq. nutrix,
Tertius immundæ cura fidelis horæ.

Sed neque Laertes, ut qui ſit inutilis annis.
Hoſtibus in mediis regna tenere poteſt.
Telemacho veniet (vivat modo) fortior ætas,
Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
Nec mihi ſunt vires inimicos pellere tectis,
Tu citius venias, portus, & aura tuis.
Eſt tibi, ſitque precor, natus, qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.
Reſpice Laertem, ut jam ſua lumina condas,
Extremum fati ſuſtinet ille diem.
Certe ego, quæ fueram, te diſcedente, puella,
Protinus ut redeas, facta videbor anus.

PHYLLIS. DEMOPHOONTI.

HOſpita Demophoon tua te Rodopeja Phyllis
Ultra promiſſum tempus abeſſe queror.
Cornua cum Lunæ pleno ſemel orbe coiſſent.
Litoribus noſtris anchora pacta tua eſt.
Luna quater latuit, toto quater orbe recrevit,
Nec vehit Actæas Sithonis unda rates.
Tēpora ſi numeres, bene quæ numeramus amātes
Non venit ante ſuā noſtra querela diem.
Spes quoq. lenta fuit: tardè, quæ credita lædunt,
Credimus, invita nunc, & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te, mihi ſæpe putavi
Alba procelloſos vela referre Notos.
Theſea devovi, quia te dimittere nollet,
Nec tenuit curſus forſitan ille tuos.
Interdum timui, ne dum vada tendis ad Hebri,
Merſa foret cana naufraga puppis aqua.
Sæpe Deos ſupplex, ut tu ſcelerate valeres,
Sum prece thuricremis devenerata focis.
Sæpe videns ventos cælo, pelagoque faventes,
Ipſa mihi dixi, ſi valet, ipſe venit.
Deniq. fidus amor quicquid properātibus obſtat
Finxit, & ad cauſas ingenioſa fui.
At tu lentus abes; nec te jurata reducunt
Numina, nec noſtro motus amore redis.
Demophoon ventis, & verba, & vela dediſti.
Vela queror reditu, verba carere fide.

* Dic mihi, quid feci, niſi non ſapienter amavi?
Crimine te potui demeruiſſe meo.
Unum in me ſcelus eſt, quod te ſcelerate recepi:
Sed ſcelus hoc meriti pondus, & inſtar habet.
Jura, fides, ubi nunc, commiſſaq. dextera dextræ
Quique erat in falſo plurimus ore Deus?
Per mare, quod totum ventis agitatur, & undis
Per quod ſæpe ieras, per quod iturus eras:
Perque tuum mihi jura (niſi fictus & ille eſt)
Concita qui ventis æquora mulcet, avum;
Si de tot læſis ſua numina quiſque Deorum
Vindicet, in pœnas non ſatis unus erit.
Ah laceras etiam puppes furioſa refeci.
Ut qua deſererer firma carina foret.
* Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires?
Heu patior telis vulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia verbis;
Credidimus generi, nominibuſq. tuis. [tur?
Credidimus lachrymis, an & hæ ſimulare docen-
Hæ quoq. habent artes, quaq. jubentur, eunt
Diis quoq. credidimus, quid jā tot pignora nobis
Parte ſatis potui qualibet inde capi.
Nec moveor, quod te juvi portuque, locoque.
Debuit hæc meriti ſumma fuiſſe mei.
Speravi melius, quia te meruiſſe putavi;
Quæcunque ex merito ſpes venit, æqua venit.
Fallere credentem non eſt operoſa puellam,
Gloria; ſimplicitas digna favore fuit.
Sum decepta tuis, & amans, & fœmina verbis,
Dii faciant laudis ſumma ſit iſta tuæ.
Inter & Ægidas media ſtatueris in urbe,
Magnificus titulis ſtet pater ante ſuis.
Cum fuerit Scyron lectus, torvuſq. Procruſtes,
Et Scynis, & Tauri, miſtaque forma viri;
Et domitæ bello Thebæ, fuſique bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca Dei;
Hoc tua poſt illos titulo ſignetur imago,
Hic eſt, cujus amans hoſpita capta dolo eſt.
De tanta rerum turba, factiſque parentis
Sedit in ingenio Creſſa relicta tuo.
Quod ſolum excuſat, ſolum miraris in illo.

Hæredem patriæ perfido fraudis agis.
Illa (nec invideo) fruitur meliore marito,
Iuque capiſtratis tigribus alta ſedet.
At mea deſpecti fugiunt connubia Thraces,
Quod feror externum præpoſuiſſe meis,
Atq. aliquis doctas jam nũc eat (inquit) Athenas.
At miſeram Thracen, qui regnat, alter erit.
Exitus acta probat, careat ſucceſſibus opto.
Quiſquis ab eventu facta notanda putat.
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo,
Jam mihi, jam dicar conſuluiſſe meis.
Sed neque conſului, nec te mea regia tangit,
Feſſaque Biſtonia membra lavabis aqua.
Illa meis oculis ſpecies abeuntis inhæret,
Cum premeret portus claſſis itura meos.
Cumq. tuis lacrymis lacrymas cõfundere noſtras
Quodque foret velis aura ſecunda, queri.
Et mihi diſcedens ſuprema dicere voce,
Phylli fac expectes Demophoonta tuum.
Expectem qui me nunquam viſurus abiſti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto, redeas modo ſerus amanti,
Ut tua ſit ſolo tempore lapſa fides.
Quid precor infelix? jam te tenet altera conjux,
Forſitan, & nobis, qui male favit amor.
Utq. tibi excidimus, nullam (puto) Phyllida noſti,
Hei mihi ſi quæ ſim Phyllis, & unde, rogas.
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto
Threicios portus hoſpitiumque dedi.
Cujus opes auxere meæ, cui dives egenti
Munera multa dedi, multa datura fui.
Quæ tibi ſubjeci latiſſima regna Lycurgi,
Nomine fœmineo vix ſatis apta regi.
Qua patet ſibroſſi Rhodope glacialis ad Hæmũ,
Et ſacer admiſſas exigit Hebrus aquas.
Mœſta tamen ſcopulos, fruticoſaq. littora calco,
Quaque patent oculis littora lata meis.
Sive die laxatur humus, ſeu frigida lucent
Sidera, proſpicio, quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi,
Protinus illa meos auguror eſſe Deos.

In freta procurro, vix me retinentibus undis;
Mobile qua primas porrigit æquor aquas;
Quo magis accedunt;minus,& minus utilis aſtô
Linquor, & ancillis excipienda cado.
Eſt ſinus adductos modice falcatus in arcus.
Ultima prærupta cornua mole rigent.
Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in undas
Mens fuit, & quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus projectam littora portent,
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum ut ſuperes,adamantaque teque,
Non tibi ſic, dices, Phylli ſequendus eram.
Sæpe venenorum ſitis eſt mihi, ſæpe cruenta
Trajectam gladio morte perire juvat.
Stat nece matura tenerum penſare pudorem,
In necis electu parva futura mora eſt.
Inſcribere meo cauſa invidioſa ſepulchro,
Aut hoc, aut ſimili carmine notus eris;
Phyllida Demophoō letho dedit hoſpes amantē,
Ille necis cauſam præbuit, ipſa manum.

BRISEIS ACHILLI.

QUam legis à rapta Briſeide littera venit,
Vix bene barbarica Græca notata manu.
Quaſcunque aſpicies, lacrymæ fecere lituras.
Sed tamen hæ lacrymæ pondera vocis habent.
Si mihi pauca queri de te dominoque,viroque
Fas eſt, de domino pauca, viroque querar.
Non ego poſcenti quod ſum cito tradita Regi,
Culpa tua eſt,quāvis hæc quoq.culpa tua eſt;
Nā ſimul Eurybates me Talthybiuſq.vocarunt,
Eurybati data ſum, Talthybioque comes.
At lacrymas ſine fine dedi, rupique capillos;
Infelix iterum ſum mihi viſa rapi.
Sæpe ego decepto volui cuſtode reverti;
Sed, me qui timidam prenderet, hoſtis erat.
Si progreſſa forem, caperer ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Ipſe Mœnetiades, tunc cum tradebar in aurem,
Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.

Nec repetiſſe parū eſt,pugnas ne reddar Achille ,
I nunc, & cupidi nomen habentis habe .
Venerunt ad te Telamone , & Amyntore nati ,
Ille gradu propior ſanguinis , ille comes .
Laerteque ſatus, per quos comitata redirem ,
Auxerunt blandæ grandia dona preces .
Viginti fulvos operoſo ex ære lebetes ,
Et tripodas ſeptem pondere , & arte pares ;
Addita ſunt illis auri bis quinque talenta ,
Biſſeni aſſueti vincere ſemper equi .
Quodq. ſupervacuum eſt,forma præſtāte puellæ
Lesbides, everſa corpore capta domo .
Cumq. tot his(ſed nō opus eſt tibi conjuge) cōjux
Ex Agamemnoniis una puella tribus .
Sin tibi ab Atrida pretio redimenda fuiſſem ,
Quæ dare debueras, accipere illa negas .
Qua merui culpa fieri tibi vilis Achille ?
Quo levis à nobis tam cito fugit amor ?
An miſeros triſtis fortuna tenaciter urget ?
Nec venit inceptis mollior aura meis ?
Diruta Marte tuo Lirneſia mœnia vidi ,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ .
Vidi conſortes pariter generiſque, neciſque
Tres cecidiſſe , tribus quæ mihi mater erat .
Vidi (quantus erat) fuſum tellure cruenta
Pectora jactantem ſanguinolenta virum .
Tot tamen amiſſis te compenſavimus unum ;
Tu dominus, tu vir , tu mihi frater eras .
Tu mihi juratus per numina matris aquoſæ ,
Utile dicebas ipſe fuiſſe capi .
Scilicet ut , quamvis veniam dotata, repellas ,
Et mecum fugias quæ tibi dentur opes .
Quin etiam fama eſt, cum craſtina fulſerit hora ,
Te dare nubiferis lintea plena notis . [res
Quod ſcelus,ut pavidas miſeræ mihi cōtigit au-
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit .
Ibis, & ò miſeram, cui me violente relinques ?
Quis mihi deſertæ mite levamen erit ?
Devorer ante, precor , ſubito telluris hjatu ,
Aut rutilo miſſi fulminis igne cremer :
Quam ſine me Phthiis caneſcant æquora remis .

Et

Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi jam reditusque placent, patriiq. penates,
Non ego ſum craſſi ſarcina magna tuæ.
Victorem captiva ſequar, non nupta maritum:
Eſt mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achajadas longe pulcherrima matres
In thalamos conjux ibit, eatque tuos.
Digna nurus ſocero, Jovis; Aeginæque nepote,
Cuique ſenex Nereus proſocer eſſe velit.
Nos humiles famulæq tuæ data penſa trahemus,
Et minuent plenas ſtamina noſtra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor uxor,
Quæ mihi neſcio quo non erit æqua modo.
Neve meos coram ſcindi patiare capillos:
Et leviter dicas, hæc quoque noſtra fuit.
Vel patiare licet; dum ne contempta relinquar,
Hic mihi, væ miſeræ, concutit oſſa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ
Et jacet ante tuos Græcia mœſta pedes.
Vince animos, iramq. tuam, qui cætera vincis:
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Æacides; ſed me tamen ante recepta:
Et preme turbatos, Marte favente, viros.
Propter me mota eſt, propter me deſinat ira:
Simque ego triſtitiæ cauſa; modusque tuæ.
Nec tibi turpe puta precibus ſuccūbere noſtris,
Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt.
Res audita mihi, nota eſt tibi: fratribus orba
Devovit nati ſpemque, caputque parens.
Bello erat ille ferox, poſitis ſeceſſit ab armis:
Et patriæ rigida mente negavit opem.
Sola virum flexit conjux, felicior illa,
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Me quondam (memini) dominam captiva vocabat,
Servitio (dixi) nominis addis onus,
Per tamen oſſa viri ſubito male tecta ſepulcro.
Semper judiciis oſſa verenda mihi:
Perq. trium fortes animas (mea numina) fratrum
Qui bene pro patria, cum patriaque jacent:
Perq. tuum, noſtrumq. caput, quod junximus una,
Perque tuos enſes, cognita tela meis:

Sed tibi pro tutis inſignia facta placebant,
Partaque bellando gloria dulcis erat.
An tãtum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumque mea patria laus tua victa jacet?
Dii melius, validoque precor vibrata lacerto
Tranſeat Hectoreum Pelias haſta latus,
Plus ego quã Phœnix, plus quã facũdus Ulyſſes,
Plus ego quam Teucri (credite) frater agam.
Sis licet immitis, matriſque ferocior undis;
Ut taceam, lacrymis comminuere meis.
Nũc quoq. (ſic omnes Peleus pater impleat ãnos,
Sic eat auſpiciis Pyrrus ad arma tuis)
Reſpice ſollicitam Briſeida fortis Achille,
Nec miſeram lenta ferreus ure mora.
Aut ſi verſus amor tuus eſt in tædia noſtri,
Quam ſine te cogis vivere, coge mori.
Utque facis, coges: abiit corpuſque, colorque.
Suſtinet hoc anima ſpes tamen una tui.
Qua ſi deſtituar, repetam fratreſque, virumque:
Nec tibi magnificum fœmina juſſa mori.
Cur autem jubeas? ſtricto pete corpora ferro.
Eſt mihi qui foſſo pectore ſanguis eat.
Me petat ille tuus, qui (ſi Dea paſſa fuiſſet)
Enſis in Atridæ pectus iturus erat.
Ah potius ſerves noſtram, tua munera, vitam:
Quod dederas hoſti victor, amica rogo.
Perdere quos melius poſſis, Neptunia præbent.
Pergama, materiam cædis ab hoſte pete.
Me modo ſive paras impellere remige claſſem,
Sive manes, domini more venire jube.

HYPSIPYLE JASONI.

Litora Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina
Diceris, auratæ vellere dives ovis.
Gratulor incolumi (quantũ ſinis) hoc tamen ipſi
Debueram ſcripto certior eſſe tuo.
Nam ne pacta tibi præter mea regna redires,
Quum cuperes, ventos non habuiſſe potes.
Quamlibet adverſo ſignetur epiſtola vento,
Hypſipyle miſſa digna ſalute fui,

Cur

Cur mihi fama prior,quam nuncia litera venit,
Iſſe ſacros Martis ſub juga panda boves?
Seminibus jactis ſegetes adoleſſe virorum;
Inque necem dextra non eguiſſe tua?
Pervigilem ſpolium pecudis ſervaſſe draconem.
Rapta tamen forti vellere fulva manu?
Hæc ego ſi poſſem timide credentibus iſta,
Ipſe mihi ſcripſit, dicere: quanta forem?
Quid querar officium lenti ceſſaſſe mariti?
Obſequium, maneo ſi tua, grande tuli.
Barbara narratur veniſſe venefica tecum,
In mihi promiſſa parte * futura tori.
Credula res amor eſt: utinam temeraria dicar
Criminibus falſis inſimulaſſe virum.
Nuper ab Hæmoniis hoſpes mihi Theſſalus oris
Venerat, & tactum vix bene limen erat.
Æſonides (dixi) quid agit meus? ille pudore,
Hæſit in oppoſita lumina fixus humo.
Protinus exilui, tunicíſque à pectore ruptis,
Vivit, an (exclamo) me quoque fata trahunt?
Vivit, ait timidumque mihi jurare coegi.
Vix mihi teſte Deo, credita vita tua eſt.
Utque animus rediit, tua facta requirere cœpi,
Narrat, & æripedes Martis araſſe boves.
Vipereos dentes in humum pro ſemine jactos,
Et ſubito natos arma tuliſſe viros,
Terrigenas populos civili marte peremptos,
Impleſſe ætatis fata diurna ſuæ.
Devictum ſerpentem, iterum ſi vivat Jaſon
Quærimus, alternant ſpeſque,timorq. fidem.
Singula dum narrat, curſu ſtudioque loquendi,
Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
Heus ubi pacta fides? ubi connubialia jura?
Fáxque ſub arſuros dignior ire rogos?
Non ego ſum furtim tibi cognita: pronuba Juno
Adfuit, & ſertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Juno,nec Hymẽ, ſed triſtis Erynnis
Prætulit infauſtas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cũ Minyis? quid cũ Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria navita Tiphy mea?
Non erat hic aries villo ſpectabilis aureo,

Non

Non ſenis Acetæ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (ſed me mea fata trahebant)
Hoſpita fœminea pellere caſtra manu.
Lamniadeſq. viros nimium quoq. vincere norũt:
Milite tam forti vita tuenda fuit.
Urbe virum vidi, tectoque, animoque recepi,
Hic tibi biſque æſtas, biſque cucurrit hyems.
Tertia meſſis erat, quum tu dare vela coactus,
Impleſti lacrymis talia verba tuis:
Abſtrahor Hyſipyle (ſed dent modo fata recurſũ)
Vir tuus hinc abeo, vir tibi ſemper ero.
Quod tamen è nobis gravida celatur in alvo,
Vivat, & ejuſdem ſimus uterque parens.
Hactenus, & lacrymis in falſa cadentibus ora,
Cætera te memini non potuiſſe loqui.
Ultimus è ſociis ſacram conſcendis in Argon,
Illa volat, ventus concava vela tenet.
Cærula propulſæ ſubducitur unda carinæ.
Terra tibi, nobis aſpiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circumſpicit undas,
Huc feror, & lacrymis oſque, ſinuſque madent.
Per lacrymas ſpecto cupidæque faventia menti
Longius aſſueta lumina noſtra vident.
Adde preces caſtas, immiſtaque vota timori.
Nunc quoque te ſalvo perſolvenda mihi.
Vota ego perſolvam? votis Medea fruetur.
Cor dolet, atque ira miſtus abundat amor,
Dona feram templis? vivũ quod Jaſona perdam?
Hoſtia pro damnis concidet icta meis.
Non equidem ſecura fui, ſemperque verebar,
Ne pater Argolica ſumeret urbe nurum.
Argolicas timui, nocuit mihi barbara pellex:
Non expectato vulnus ab hoſte tuli.
Nec facie, meritiſque placet, ſed carmine movit,
Diraque cantata pabula falce metit.
Illa reluctantem curſu deducere Lunam
Nititur, & tenebris abdere Solis equos.
Illa refrænat aquas, obliquaque flumina ſiſtit:
Illa loco ſilvas, vivaque ſaxa movet.
Per tumulos errat ſparſis diſcincta capillis,
Certaque de tepidis colligit oſſa rogis.

De-

Devovet abſentes, ſimulacraque cerea figit,
Et miſerum tenues in jecur urget acus:
Et quæ neſcierim melius: male quæritur herbis,
Moribus & forma conciliandus amor.
Scilicet ut tauros, ita te juga ferre coegit,
Quaque feros angues, te quoque mulcet ope,
Adde quod aſcribi factis procerumque, tuiſque
Se facit, & titulo conjugis uxor obeſt.
Atque aliquis Peliæ de partibus acta venenis
Imputat, & populum, qui ſibi credat, habet.
Non hæc Aeſonides, ſed filia Phaſis Æëtine
Aurea Phryxeæ terga revulſit ovis.
Non probat Alcymede mater tua, cõſule, matrẽ,
Non pater, à gelido cui venit axe nurus.
Illa ſibi à Tanais, Scythicæque paludibus undæ
Quærat, & à patria Phaſidis uſque virum.
Mobilis Aeſonide, vernaque incertior aura,
Cur tua pollicito pondere verba carent?
Vir meus hinc jeras, cur non meus inde rediſti?
Sim reducis conjux, ſicut euntis eram.
Si te nobilitas, generoſaque nomina tangunt,
En ego Minoo nata, Thoante feror.
Bacchus avus, Bacchi conjux redimita corona
Præradiat ſtellis ſigna minora ſuis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingenioſa colenti,
Me quoque res tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi, gratiare ambobus, Jaſon,
Dulce mihi gravidæ fecerat autor onus.
Felix in numero quoq. ſum, prolemq. gemellam;
Pignora Lucina bina favente dedi.
Si quæras cui ſint ſimiles; cognoſceris illis.
Fallere non norunt, cætera patris habent.
Legatos quos pæne dedi pro matre ferendos,
Sed tenuit cœptas ſæva noverca vias.
Medeam timui, plus eſt. Medea noverca,
Medeæ faciunt ad ſcelus omne manus.
Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
Corpora, pignoribus parceret illa meis?
Hanc tamen, ô demens, Colchiſq. oblate venenis
Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toro.
Turpiter illa virum cognovit adultera virgo,
Me

Me tibi, teque mihi tæda pudica dedit.
Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta
Deſeruit Colchos: me mea Lemnos habet.
Quid referam? ſcelerata piam ſi vincit, & ipſo
Crimine dotata eſt, demeruitque virum?
Lemniadum facinus culpo, non miror Jaſon:
Quamlibet iratis ipſa dat arma dolor.
Dic age, ſi ventis (ut oportuit) actus iniquis
Intraſſes portus tuque comeſque meos:
Obviaque exiſſet fœtu comitata gemello:
Hiſcere nonne tibi terra roganda foret?
Quo vultu natos, quo me ſcelerate, videres?
Perfide quo pretio, qua nece dignus eras?
Ipſe quidem per me tutus, ſoſpeſque fuiſſes:
Non quia tu dignus, ſed quia mitis ego.
Pellicis ipſe meos impleſſem ſanguine vultus?
Quoſque veneficiis abſtulit illa ſuis.
Medeæ Medea forem, quod ſi quis ab alto
Juſtus adeſt precibus Jupiter ipſe meis.
Quod gemit Hypſipyle, lecti quoq. ſuccuba noſtri,
Mœreat, & leges ſentiat ipſa ſuas.
Utque ego deſtituor conjux, materque duorum,
A totidem natis orba ſit, atque viro,
Nec mala parta diu teneat pejuſque relinquat,
Exulet, & toto quærat in orbe fugam.
Quam fratri germana fuit, miſeroque parenti
Filia, tam natis, tam ſit acerba viro.
Quũ mare, quũ terras conſumpſerit, aera tentet:
Erret inops; expes, cæde cruenta ſua.
Hæc ego conjugio fraudata Thoantias oro.
Vivite devoto nuptaque, virque toro.

DIDO AENAE.

SIc, ubi fata vocant, udis abjectus in herbis
Ad vada Mæandri concinit albus olor.
Nec, quia te noſtra ſperem prece poſſe moveri,
Alloquor: adverſo movimus iſta Deo.
Certus es ire tamen, miſeramq. relinquere Dido,
Atque iidem venti vela, fidemque ferent.
Certus es Aenea cum fœdere ſolvere naves,
Quæ-

Quæque ubi ſint neſcis, Itala regna ſequi.
Nec nova Carthago, nec te creſcentia tangunt
Mœnia, nec ſceptro, tradita ſumma tuo.
Facta fugis, * facienda petis: quærenda per orbē
Altera, quæſita eſt altera terra tibi.
Ut terrā invenias, quis eā tibi tradet habendam?
Quis ſua non notis arva tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi reſtat, & altera Dido.
Quamque iterum fallas, altera danda fides.
Quādo erit, ut condas inſtar Carthaginis urbem.
Et videas populos altus ab arce tuos?
Omnia ſi veniant, nec te tua vota morentur,
Unde tibi, quæ te ſic amet, uxor erit?
Uror, ut inducto ceratæ ſulphure thedæ,
Ut pia fumoſis addita thura focis.
Aeneaſque oculis ſemper vigilantibus hæret.
Aeneamq. animo noxque, dieſq. refert. [dus,
Ille quidem male gratus, & ad mea munera ſur-
Et quo, ſi non ſim ſtulta, carere velim.
Non tamen Aeneam, quamvis male cogitet, odi,
Sed queror infidum, quæſtaque pejus amo.
Parce Venus nurui, durumq. amplectere fratrem,
Frater Amor, caſtris militet ille tuis.
Aut ego quæ cœpi (neque enim dedignor) amare,
Materiam curæ præbeat ille meæ:
Fallor, & ipſa mihi falſo jactatur imago,
Matris ab ingenio diſſidet ille ſuæ.
Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te ſævæ progenuere feræ:
Aut mare, quale vides agitari nunc quoq. ventis;
Quo tamen adverſis fluctibus ire paras. [ſit.
Quò fugis? obſtat hyēs, hyemis mihi gratia pro-
Aſpice, ut everſas concitet Eurus aquas.
Quod tibi maluerim, ſine me debere procellis,
Juſtior eſt animo ventus, & unda tuo.
Non ego ſum tanti (quod non mediteris inique)
Ut pereas, dum me per freta longa fugis.
Exerces pretioſa odia, & conſtantia magno.
Si, dum me fugias, eſt tibi vile mori.
Jam venti ponent, ſtrataque æqualiter unda,
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu

Tu quoque cum ventis utinam mutabilis eſſes,
Et, niſi duritia robora vincis, eris.
Quid? ſi neſcires inſana quid æquora poſſent,
Expertæ toties tam male credis aquæ?
Ut pelago ſuadente etiam retinacula ſolvas,
Multa tamen latus triſtia pontus habet.
Nec violaſſe fidem tentantibus æquora prodeſt,
Perfidiæ pœnas exigit ille locus.
Præcipue cum læſus amor, quia mater amorum
Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam timeo, noceamve nocenti,
Neu bibat æquoreas naufragus hoſtis aquas.
Vive precor,ſic te melius quàm funere perdam:
Tu potius lethi cauſa ferare mei.
Finge age te rapido(nullum ſit in omine pondus)
Turbine deprendi, quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falſæ perjuria linguæ,
Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Conjugis ante oculos decepta ſtabit imago
Triſtis, & effuſis ſanguinolenta comis.
Quicquid ineſt, totum merui, concedite, dices,
Quæque cadent in te fulmina miſſa putes.
Da breve ſævitiæ ſpatium, pelagique, tuæque
Grande moræ pretium, tuta futura via eſt.
Nec mihi tu parcas, puero parcatur Julo.
Te ſatis eſt titulum mortis habere meæ.
Quid puer Aſcanius,quod Dii meruere Penates?
Ignibus ereptos obruet unda Deos,
Sed neq.fers tecum,nec quæ mihi perfide jactas.
Preſſerunt humeros ſacra, paterque tuos.
Omnia mentiris: neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis, primaque plector ego.
Si quæras, ubi ſit formoſi mater Juli,
Occidit à duro ſola relicta viro.
Hæc mihi narrabas, at me movere m rentem:
Illa minor culpa pœna futura mea eſt.
Nec mihi mens dubia eſt, quin te tua numina
damnent:
Per mare, per terras ſeptima jactat hyems.
Fluctibus ejectum tuta ſtatione recepi,
Vixque bene audito nomine regna dedi.

Diva

Diva parens, ſeniorque pater, pia ſarcina nati,
  Spem mihi manſuri ritè dedere viri.
Si fuit errandum, cauſas habet error honeſtas:
  Adde fidem, nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitæque noviſſima noſtræ
  Proſequitur fati, qui fuit ante, tenor.
Occidit externas conjux mactatus ad aras,
  Et ſceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor, cineresque viri, patriamque relinquo,
  Et feror in duras hoſte ſequente vias.
Applicor ignotis, fratrique elapſa, fretoque
  Quod tibi donavi, perfide, litus emo.
Urbem conſtitui, latèque patentia fixi
  Mœnia, finitimis invidioſa locis.
Bella timent, bellis peregrina, & fœmina tentor.
  Vixque rudes portas urbis, & arma paro.
Mille procis placui. qui me cojere, querentes
  Neſcio quem thalamis præpoſuiſſe ſuis.
Quid dubitas vinctam Getulo tradere Hjarbæ?
  Præbuerim ſceleri brachia noſtra tuo,
Eſt etiam frater, cujus manus impia poſcit
  Reſpergi noſtro ſparſa cruore viri.
Pone Deos, & quæ tangendo ſacra profanas.
  Non bene cæleſtes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapſis igne futurus,
  Pœnitet elapſos ignibus eſſe Deos.
Sed jubet ire Deus: vellem vetuiſſet adire,
  Punica nec Teucris preſſa fuiſſet humus.
Hoc duce nempe Deo ventis agitaris iniquis,
  Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
  Hectore ſi vivo, quanta fuere, forent.
Non patrium Simoenta petis, ſed Tybridis undas:
  Nempe, ut pervenias quò cupis, hoſpes eris.
Uſque latet, refugitque tuas obſtruſa carinas,
  Vix tibi continget terra petita ſeni.
Hos populos potius in dotem, ambage remiſſa,
  Accipe, & advectas Pygmaleonis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius urbem.
  Inque loco Regis, ſceptraque ſacra tene.
Si tibi mens avida eſt belli, ſi quærit Julus
Unde

Unde ſuo partus Marte triumphus eat.
Quem ſuperet, ne quid deſit, præbebimus hoſte,
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Tu modo per matrem, fraternaque tela, ſagittas,
Perque fugæ comites, Dardana ſacra, Deos:
Sic ſuperent quoſcumque tua de gente reportas,
Mars ferus, & damni ſit modus ille tui.
Aſcaniuſque ſuos feliciter impleat annos,
Et ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent.
Parce precor domui, quæ ſe tibi tradit habendā,
Quod crimen dicis præter amaſſe meum?
Non ego ſum Phthias, magniſq. oriunda Mycenis.
Nec ſteterant in te virque, paterque meus.
Si pudet uxoris, non nupta, ſed hoſpita dicar,
Dum tua ſit Dido, quidlibet eſſe feret.
Nota mihi freta ſunt Afrum tangentia litus:
Temporibus certis dantque negantque viam.
Quū dabit aura viam, præbebis carbaſa ventis,
Nunc levis ejectam continet alga ratem.
Tempus ut obſervem, manda mihi, certius ibis;
Nec te, ſi cupias, ipſa manere ſinam.
Et ſociis requiem poſcunt, laniataque claſſis
Poſtulat exiguas ſemirefacta moras.
Pro meritis, & ſi qua tibi debebimus ultra,
Pro ſpe conjugii, tempora pauca peto.
Dū freta miteſcunt, & amor dū temperat uſum,
Fortiter ediſcam triſtia poſſe pati.
Sin minus, eſt animus nobis effundere vitam,
In me crudelis non potes eſſe diu.
Aſpicias utinam quæ ſit ſcribentis imago,
Scribimus, & gremio Troicus enſis adeſt.
Perq. genas lacrymæ ſtrictum labūtur in enſem,
Qui jam pro lacrymis ſanguine tinctus erit.
Quàm bene conveniunt fato tua munera noſtro;
Inſtruis impenſa noſtra ſepulcra brevi.
Nec mea nunc primum feriuntur pectora telo,
Ille locus ſævi vulnus amoris habet.
Anna ſoror, ſoror Anna meæ male conſcia culpę,
Jam dabis in cineres ultima dona meos.
Nec conſumpta rogis inſcribar Eliſa Sichæi;
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.

Præ-

Præbuit Aeneas & cauſam mortis, & enſem,
Ipſa ſua Dido concidit uſa manu.

DEJANEIRA HERCULI.

Mittor ad Alciden è conjuge conſcia mentis
Littera, ſi conjux Dejaneira ſua eſt.
Gratulor Oechaliam titulis accedere veſtris,
Victorem victæ ſuccubuiſſe queror.
Fama Pelaſgiadas ſubito pervenit in urbes
Decolor, & factis inficienda tuis.
Quem nunquam Juno, ſerieſq. immenſa laborum
Fregerit, huic Jolen impoſuiſſe jugum.
Hoc velit Euryſtheus, velit hoc germana tonan-
Lætaque ſit vitæ labe noverca tuæ. [tis,
At non ille venis, cui nox (ſi creditur) una
Non tanti, ut tantus conciperere, fuit.
Plus tibi quã Juno nocuit Venus: illa premendo
Suſtulit, hæc humili ſub pede colla tenet.
Reſpice vindicibus pacatum viribus orbem,
Qua latam Nereus cærulus ambit humum.
Se tibi pax terræ, tibi ſe tota æquora debent,
Impleſti meritis Solis utranque domum.
Quod te laturum eſt, cœlum, prius ipſe tuliſti,
Hercule ſuppoſito ſidera fulſit Atlas.
Quid, niſi notitia eſt miſero quæſita pudori,
Si cumulas turpi facta priora nota?
Tene ferunt geminos preſſiſſe tenaciter angues,
Quum tener in cunis jam Jove dignus eras?
Cœpiſti melius quàm deſinis; ultima primis
Cedunt; diſſimiles hic vir, & ille puer.
Quẽ nõ mille feræ, quem non Sthenelejus hoſtis,
Non potuit Juno vincere, vincit amor.
At bene nupta feror, qua nominor Herculis uxor,
Sitque ſocer rapidis qui tonat altus equis.
Quã male inæquales veniunt ad aratra juvenci,
Tam premitur magno conjuge nupta minor.
Non honor eſt, ſed onus ſpecies læſura ferentes,
Si qua voles apte nubere, nube pari.
Vir mihi ſemper abeſt, & conjuge notior hoſpes,
Mon-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Monſtraque, terribiles perſequiturque feras.
Ipſa domo vidua votis operata pudicis
Torqueor, infeſto ne vir ab hoſte cadat.
Inter ſerpentes, aproſque, avidoſque leones,
Jactor, & hæſuros cerno per oſſa canes.
Me pecudum fibræ, ſimulacraque inania ſomni,
Omniaque arcana nocte petita movent,
Aucupor infelix incertæ murmura famæ,
Speque timor dubia, ſpeſque timore cadit.
Mater abeſt, queriturque Deo placuiſſe potenti,
Nec pater Amphitryō, nec puer Hyllus adeſt.
Arbiter Euryſtheus iræ Junonis iniquæ
Sentitur nobis; iraque longa Deæ eſt. [res.
Hæc mihi ferre parū eſt, peregrinos addit amo-
Et mater de te quælibet eſſe poteſt.
Non ego Partheniis temeratā vallibus Augem,
Nec referam partus Ormeni nympha tuos.
Nec tibi crimē erūt Teuthrantia turba ſorores,
Quarum de populo nulla relicta tibi eſt.
Una recens crimen defertur adultera nobis,
Unde ego ſum Lydo facta noverca Lamo.
Mæander toties qui terris errat in iiſdem,
Qui lapſas in ſe ſæpe retorquet aquas.
Vidit in Herculeo ſuſpenſa monilia collo,
Illo, cui cœlum ſarcina parva fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos?
Et ſolidis gemmas appoſuiſſe toris?
Nempe ſub his animam peſtis Nemeēa lacertis
Edidit, unde humerus tegmina lævus habet.
Auſus es hirſutos mitra redimire capillos?
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæonia laſcivæ more puellæ
Incingi zona dedecuiſſe pudet?
Non tibi ſuccurrit crudi Diomedis imago.
Efferus humana qui dape pavit equos?
Si te vidiſſet cultu Buſiris in iſto,
Huic victor victo nempe pudendus eras.
Detrahet Antæus duro redimicula collo,
Ne pigeat molli ſuccubuiſſe viro.
Inter Joniacas calathum tenuiſſe puellas
Diceris, & dominæ pertimuiſſe minas.

Non pudet Alcide victricem mille laborum,
Raſilibus calathis impoſuiſſe manum?
Creſſaque robuſto deducis pollice fila,
Aequaque formoſæ penſa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris,
Prævalidæ fuſos comminuere manus.
Diceris infelix ſcuticæ tremefactus habenis,
Ante pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Eximiis pompis præconia ſumma triumphi.
Factaque narrabas diſſimulanda tibi.
Scilicet immanes eliſit faucibus hydros,
Infantem & caudis involuiſſe manum.
Ut Tegæus aper cupreſſifero Erymantho
Incubat, & vaſto pondere lædit humum.
Non tibi Threiciis affixa penatibus ora,
Non hominum pingues cæde tacentur equæ:
Prodigiumque triplex armenti dives Iberi
Geryones, quamvis in tribus unus erat.
Inque canes totidem trunco digeſtus ab uno
Cerberus implicitis angue minante comis.
Quoque redundabat fœcundo vulnere ſerpens
Fertilis, & damnis ditior ipſa ſuis.
Quodq; inter lævumq; latus, dextrumq; lacertum,
Prægrave compreſſa fauce pependit onus.
Et male confiſum pedibus, formaque bimembri,
Pulſum Theſſalicis agmen equeſtre jugis.
Hæc tu Sidonio potes inſignitus amictu,
Dicere? num cultu lingua retenta ſilet?
Se quoque nympha tuis ornavit Jardanis armis,
Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc, tolle animos, & fortia facta recenſe,
Quod tu non eſſes jure vir, illa fuit.
Qua tanto minor es, quanto te maxime rerum,
Quàm quos viciſti, vincere majus erat.
Illi procedit rerum menſura tuarum,
Cede bonis, hæres laudis amica, tua eſt.
O pudor hirſuti coſtis exuta leonis
Aſpera texerunt vellera molle latus.
Falleris, & neſcis, non ſunt ſpolia iſta leonis.
Sed tua; tuque feræ victor es, illa tui.
Fœmina tela tulit Lernæis atra venenis,
Fer-

Ferre gravem lana vix ſatis apta colum.
Inſtruxitque manum clava domitrice ferarum.
Vidit & in ſpeculo conjugis arma ſui.
Hæc tamen audieram, licuit non credere famæ,
En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor.
Ante meos oculos adducitur advena pellex,
Nec mihi quæ patior, diſſimulare licet.
Non ſinis averti mediam captiva per urbem,
Invitis oculis aſpicienda venit,
Non venit incultis captarum more capillis,
Fortunam vultus faſſa tegendo ſuos.
Ingreditur late multo ſpectabilis auro,
Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
Dat vultum populo ſublimis: ut Hercule victo,
Oechaliam vivo ſtare parente putes.
Forſitan expulſa Aetolide Dejaneira
Nomine depoſito pellicis, uxor erit.
Eurytidoſque Joles, atque inſani Alcidæ
Turpia famoſus corpora jungat Hymen.
Mens fugit admonitu, friguſq; perambulat artus,
Et jacet in gremio languida facta manus,
Me quoq. cũ multis, ſed me ſine crimine amaſti,
Ne pigeat, pugnæ bis tibi cauſſa fui.
Cornua flens legit rapidis Achelous in undis,
Truncaque limoſa tempora merſit aqua.
Semivir occubuit vi, Lerniferoque veneno
Neſſus, & infecit ſanguis equinus aquas.
Sed quid ego hæc refero? ſcribendi nuncia venit
Fama, virum tunicæ tabe perire meæ.
Hei mihi quid feci? quò me furor egit amantem?
Impia quid dubitas Dejaneira mori?
An tuus in media conjux lacerabitur Oeta?
Tu ſceleris tanti cauſa ſuperſtes eris?
Et quid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor
Credar? conjugii mors mea pignus erit.
Tu quoque cognoſces in me Meleagre ſororem,
Impia quid dubitas Dejaneira mori?
Heu devota domus ſolio ſedet acrior alto,
Oenea deſertum nuda ſenecta premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris,
Alter fatali vivus in igne fuit:

Exe-

Exegit ferrum ſua per præcordia mater,
Impia quid dubitas Dejaneira mori?
Deprecor hoc unum per jura ſacerrima lecti,
Ne videar thalamis inſidiata tuis.
Neſſus, ut eſt avidum percuſſus arundine pectus,
Hic dixit, vires ſanguis amoris habet.
Illita Neſſæo miſi tibi texta veneno,
Impia quid dubitas Dejaneira mori?
Jamq. vale, ſeniorque pater, germanaque Gorge,
Et patria, & patriæ frater adempte meæ.
Et tu lux oculis hodierna noviſſima noſtris,
Virque, ò ſed poſſis, & puer Hylle vale.

ARIADNE THESEO.

ILla relicta feris etiam nunc improbe Theſeu
Vivit, & hæc æqua mente tuliſſe velis.
Mitius inveni, quàm te, genus omne ferarum,
Credita non ulli, quàm tibi, pejus eram.
Quæ legis, ex illo Theſeu tibi litore mitto,
Unde tuam ſine me vela tulere ratem.
In quo me ſomnuſq. meus male prodidit, & tu,
Prò facinus, ſomnis inſidiate meis.
Tempus erat; vitrea quo primum terra pruina
Spargitur, & tectæ fronde queruntur aves.
Excuſſere metus ſomnum, conterrita ſurgo,
Membraque ſunt viduo præcipitata toro.
Protinus, adductis ſonuerunt pectora palmis,
Utque erat è ſomno turbida, rapta coma eſt.
Luna fuit, ſpecto ſi quid, niſi litora, cernam,
Quod videant oculi, nil niſi litus habent.
Nunc huc, nunc illuc, & utroq. ſine ordine curro,
Alta puellares tardat arena pedes,
Interea toto clamanti litore, Theſeu,
Reddebant nomen concava ſaxa tuum.
Et quoties ego te, toties locus ipſe vocabat.
Ille locus miſeræ ferre volebat opem,
Mons fuit, apparent frutices in vertice rari,
Nunc ſcopulus raucis pendet adeſus aquis.
Aſcendo; vires animus dabat, atque ita latè
Aequora proſpectu metior alta meo.

Inde ego, nam ventis quoq.ſum crudelibus uſa ;
Vidi præcipiti carbaſa tenta Noto ,
Aut vidi , aut certe quum me vidiſſe putarem ,
Frigidior glacie , ſemianimiſque fui .
Nec languere diu patitur dolor , excitor illo ,
Excitor , & ſumma Theſea voce voco .
Quò fugis,exclamo, ſcelerate revertere Theſeu,
Flecte ratem, numerum non habet illa ſuum ,
Hoc ego, quod voci deerat, plangore replebam ,
Verbera cum verbis miſta fuere meis .
Si non audires, ut ſaltem cernere poſſes ,
Jactatæ late ſigna dedere manus .
Candidaque impoſui longa velamina virgæ ,
Scilicet oblitos admonitura mei ,
Jamque oculis ereptus eras, tunc denique flevi,
Torpuerant molles ante dolore genæ .
Quid potius facerent?quā me mea lumina flerēt,
Poſtquam deſierant vela videre tua ?
Aut ego diffuſis erravi ſola capillis ,
Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo .
Aut mare proſpiciens in ſaxo frigida ſedi ,
Quamque lapis ſedes , tam lapis ipſa fui .
Quid faciam, quò ſola ferar? vacat inſula cultu ,
Non hominum , deo, non ego facta boum .
Omne latus terrę cingit mare;navita nuſquā eſt.
Nulla per ambiguas puppis itura vias ,
Finge dari comiteſque mihi , ventoſque ratemq.
Quid ſequar ? acceſſus terra paterna negat .
Ut rate felici pacata per æquora labar ,
Temperet & ventos Aeolus, exul ero .
Non ego te Crete centum digeſta per urbes
Aſpiciam , puero cognita terra Jovi .
Nam pater , & tellus juſto regnata parente .
Prodita ſunt facto nomina cara meo .
Quùm tibi , ne victus tecto morerere recurvo ,
Quæ regerem paſſus pro duce fila dedi ,
Quùm mihi dicebas, Per ego ipſa pericula juro,
Te fore, dum noſtrum vivet uterque meam ,
Vivimus, & non ſum Theſeu tua , ſi modo vivis
Fœmina perjuri fraude ſepulta viri .
Me quoq. qua fratrem mactaſſes improbe clava ,
Eſ-

Eſſet, quam dederas, morte ſepulta fides.
Nunc ego non tãtum quæ ſum paſſura recordor,
Sed quæcunque poteſt ulla relicta pati.
Occurrunt animo pereundi mille figuræ,
Morſq minus pœnæ quam mora mortis habet,
Jam jam venturos aut hac, aut ſuſpicor illac,
Qui lanient avido viſcera dente, lupos,
Forſitan & fulvos tellus alit iſta leones,
Quis ſcit an hæc ſævas inſula Tigres habet?
Et freta dicuntur magnas expellere phocas.
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiva catena,
Neve traham ſerva grandia penſa manu.
Cui pater eſt Minos, cui mater filia Phœbi,
Quodque magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, ſi terras, porrectaque litora vidi,
Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.
Cælum reſtabat, timeo ſimulacra Deorum,
Deſtituor rapidis præda, cibuſque feris.
Sive colunt, habitantque viri, diffidimus illis,
Externos didici læſa timere viros.
Viveres Androgeos utinam, nec fata luiſſes,
Impia muneribus Cecropi terra tuis.
Nec tu mactaſſes nodoſo ſtipite Theſeu,
Ardua parte virum, dextera parte bovem.
Nec tibi quæ reditus monſtrarent fila dediſſem,
Fila per adductas ſæpe recepta manus.
Non equidem miror ſi ſtat victoria tecum.
Strataque Cretæam bellua ſtravit humum,
Non poterant figi præcordia ferrea cornu,
Ut te non tegeres, pectore tutus eras.
Illuc tu ſilices, illuc adamanta tuliſti,
Illic qui ſilices Theſea vincat habes.
Crudeles ſomni quid me tenuiſtis inertem?
At ſemel æterna nocte premenda fui.
Vos quoque crudeles venti nimiumque parati,
Flaminaque in lacrymas officioſa meas.
Dextera crudelis, quæ me, fratremque necavit,
Et data poſcenti nomen inane fides.
In me jurarunt ſomnus, ventuſque, fideſque,
Prodita ſum cauſis una puella tribus.

Ergo ego nec lacrymas matris moritura videbo ;
Nec mea qui digitis lumina condat, erit.
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras ;
Nec poſitos artus unget amica manus,
Oſſa ſuperſtabunt volucres inhumata marinæ,
Hæc ſunt officiis digna ſepulcra meis :
Ibis Cecropios portus: patriaque receptus,
Quum ſteteris turbæ celſus honore tuæ,
Et bene narrabis lethum taurique virique
Sectaque per dubias ſaxea tecta vias.
Me quoque narrato ſola tellure relictam,
Non ego ſum titulis ſurripienda tuis.
Nec pater eſt Aegeus, nec tu Pittheidos Aethræ
Filius, autores ſaxa fretumque tui,
Dii facerent, ut me ſumma de puppe videres.
Moviſſet vultus mœſta figura tuos.
Nūc quoq.nō oculis, ſed qua potes aſpice mente
Hærentem ſcopulo, quem vaga pulſat aqua,
Aſpice demiſſoſ lugentis more capillos,
Et tunicas lacrymis, ſicut ab imbre graves,
Corpus,ut impulſæ ſegetes Aquilonibus,horret,
Litteraque articulo preſſa tremente labat.
Non te per meritum,quoniam male ceſſit,adoro,
Debita ſit facto gratia nulla meo,
Sed ne pœna quidem, ſi non ego cauſa ſalutis,
Non tamen eſt, cur tu ſis mihi cauſa necis,
Has tibi plangendo lugubria pectora laſſas
Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui ſuperant, oſtendo mœſta capillos,
Per lacrymas oro, quas tua facta movent,
Flecte ratem Theſeu, verſoque relabere vento,
Si prius occidero, tu tamen oſſa feres.

LAODAMEJA PROTESILAO.

MIttit,& optat amans,quo mittitur,ire ſalutē,
Hæmonis Hæmonio Laodameja viro,
Aulide te fama eſt vento retinente morari,
Ah, me quum fugeres, hic ubi ventus erat?
Tunc freta debuerant veſtris abſiſtere remis,
Illud erat ſævis utile tempus aquis,

Oſ-

Oſcula plura viro, mandataque plura dediſſem,
Et ſunt quæ volui dicere plura tibi.
Raptus es hinc præceps: & qui tua vela vocaret
Quem cuperent, nautæ,non ego,ventus erat:
Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti:
Solvor ab amplexu Proteſilae tuo,
Linguaq. mandantis verba imperfecta reliquit,
Vix illud potui dicere triſte, Vale.
Incubuit Boreas, arreptaque vela tetendit.
Jamque meus longe Proteſilaus erat.
Dum potui ſpectare virum, ſpectare juvabat.
Sumque tuos oculos uſque ſecuta meis.
Ut te non poteram, poteram tua vela videre,
Vela diu vultus detinuere meos.
At poſtquam nec te, nec vela fugacia vidi.
Et quod ſpectarem nil niſi pontus erat.
Lux quoq.tecum abiit,tenebriſq.exãguis obortis
Succiduo dicor procubuiſſe genu.
Vix ſocer Iphiclus, vix me grandævus Acaſtus,
Vix mater gelida mœſta refecit aqua.
Officium fecere pium, ſed inutile nobis,
Indignor miſeræ non licuiſſe mori,
Utque animus rediit, pariter rediere dolores,
Pectora legitimus caſta momordit amor,.
Nec mihi pectendos cura eſt præbere capillos,
Nec libet aurata corpora veſte tegi.
Ut quas pempinea tetigiſſe bicorniger haſta
Creditur, huc illuc, qua furor egit, eo.
Cõveniunt matres Phylaceides,& mihi clamant,
Indue regales Laodameja ſinus.
Scilicet ipſa feram ſaturatas murice veſtes?
Bella ſub Iliacis mœnibus ille geret?
Ipſa comas pectam, galea caput ille premetur?
Ipſa novas veſtes, dura vir arma feret?
Quo poſſum ſqualore tuos imitata labores
Dicar, & hæc belli tempora triſtis agam.
Dux Pari Priamide damno formoſe tuorum,
Tam ſis hoſtis iners,quam malus hoſpes eras,
Aut te Tænariæ faciem culpaſſe maritæ.
Aut illi vellem diſplicuiſſe tuam.
Tu qui pro rapta nimium Menelae laboras,

Hei mihi quam multis flebilis ultor eris.
Dii precor à nobis omen removete ſiniſtrum,
Et ſua det reduci vir meus arma Jovi.
Sed timeo, & quoties ſubiit miſerabile bellum,
More nivis lacrymæ Sole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos, Simoiſque, & Xanthus, & Ide,
Nomina ſunt ipſo pene timenda ſono.
Nec rapere auſurus, niſi ſe defendere poſſet,
Hoſpes erat, vires noverat ille ſuas.
Venerat, ut fama eſt, multo ſpectabilis auro,
Quique ſuo Phrygias corpore ferret opes.
Claſſe viriſq. potens, per quæ fera bella geruntur;
Et ſequitur regni pars quota quemque ſui.
His ego te victam conſors Ledæa gemellis
Suſpicor, hæc Danais poſſe nocere puto.
Hectora neſcio quem timeo, Paris Hectora dixit
Ferrea ſanguinea bella movere manu.
Hectora, quiſquis is eſt, ſi, ſum tibi cara, caveto;
Signatum hoc memori pectore nomen habe.
Hunc ubi vitaris, alios vitare memento,
Et multos illic Hectoras eſſe puta.
Et facito ut dicas, quoties pugnare parabis,
Parcere me juſſit Laodameja ſibi.
Si cadere Argolico fas eſt ſub milite Trojam,
Te quoque non ullum vulnus habente cadat.
Pugnet & adverſos tendat Menelaus in hoſtes,
Ut rapiat Paridi, quam Paris ante ſibi.
Irruat, & cauſa quem vincit, vincat & armis,
Hoſtibus è mediis nupta petenda viro eſt.
Cauſſa tibi eſt diſpar, tu tantum vivere pugna.
Inque pios dominæ poſſe redire ſinus.
Parcite Dardanidæ de tot, precor, hoſtibus uni,
Ne meus ex illo corpore ſanguis eat.
Non eſt, quem deceat nudo concurrere ferro,
Sævaque in oppoſitos pectora ferre viros.
Fortius ille poteſt multo qui pugnat amore.
Bella gerant alii, Proteſilaus amet.
Hunc, fateor, volui revocare, animuſque ferebat.
Subſtitit auſpicii lingua timore mali,
Quum foribus velles ad Trojam exire paternis,
Pes tuus offenſo limine ſigna dedit.

Ut vidi, ingemui; tacitoque in pectore dixi,
Signa reverſuri ſint precor iſta viri.
Hæc tibi nunc refero: ne ſis animoſus in armis,
Fac meus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque neſcio quem fato deſignat iniquo,
Qui primus Danaum Troada tanget humum.
Infelix quæ prima virum lugebit ademtum,
Dii faciant, ne tu ſtrenuus eſſe velis.
Inter mille rates tua ſit milleſima puppis,
Jamque fatigatus ultima verſet aquas.
Hoc quoque præmoneo: de nave noviſſimus exi,
Non eſt, quo properes, terra paterna tibi.
Quum venies; remoque, move veloque carinam,
Inque tuo celerem litore ſiſte gradum.
Sive latet Phœbus, ſeu terris altior extat,
Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis.
Aucupor in lecto mendaces cœlibe ſomnos,
Dum careo veris, gaudia falſa juvant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior ſomno, ſimulacraque noctis adoro,
Nulla caret fumo Theſſalis ara meo. [cet.
Thura damus, lacrymaſq; ſuper; quæ ſparſa relu-
Ut ſolet à fuſo ſurgere flamma mero:
Quãdo ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia ſolvar ab ipſa mea?
Sed cum Troja ſubit, ſubeunt ventiq; fretumque
Spes bona ſollicito victa timore cadit,
Hoc quoque; quod venti prohibent exire carinas,
Me movet: invitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reverti?
A patria pelago vela vetante datis.
Ipſe ſuam non præbet iter Neptunus ad urbem;
Quò ruitis? veſtras quiſque redite domos.
Quo ruitis Danai? ventos audite vetantes,
Non ſubiti caſus, numinis iſta mora eſt.
Quid petitur tanto niſi turpis adultera bello?
Dum licet, Inachiæ vertice vela rates.
Sed quid ego revoco hæc? omen revocatis abeſto
Blandaque compoſitas aura ſecundet aquas.
Troadas invideo, quæ ſic lacrymoſa ſuorum

Funera conſpicient, nec procul hoſtis erit.
Ipſa ſuis manibus forti nova nupta marito
Imponet galeam, barbaraque arma dabit.
Producetque virum, dabit & mandata reverti
Et dices, Referas arma fac iſta Jovi.
Ille ferens dominæ mandata recentia ſecum,
Pugnabit cautè, reſpicietque domum.
Exuet & reduci galeam, clypeumque reſolvet,
Excipietque ſuo corpora laxa ſinu.
Non ſumus incertæ, nos anxius omnia cogit,
Quæ poſſunt fieri, facta putare, timor.
Dum tamen arma geris diverſo miles in orbe,
Quæ referat vultus, eſt mihi cera tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus, amplexus accipit illa meos.
Crede mihi plus eſt, quā quod videatur, imago,
Adde ſonum ceræ, Proteſilaus erit.
Hanc ſpecto, teneoque ſinu pro conjuge vero.
Et tamquam poſſit verba referre, queror.
Per reditus, corpuſque tuum mea numina, juro.
Perque pares animi, conjugiique faces.
Perque (quod ut videam canis albere capillis)
Quod tecum poſſit ipſe referre caput.
Me tibi venturam comitem quocunque vocaris
Sive quod heu timeo, ſive ſuperſtes eris.
Vltima mandato claudatur Epiſtola parvo
Sit tibi cura mei, ſit tibi cura tui.

HYPERMENESTRA LINO.

Mittit Hypermeneſtra de tot modo fratribus uni.
Cætera nuptarum crimine turba jacet.
Clauſa domo teneor, gradibuſq. coercita vinclis,
Eſt mihi ſupplicii cauſa, fuiſſe piam.
Quod manus extimuit jugulo demittere ferrum
Sum rea: laudarer, ſi ſcelus auſa forem,
Eſſe ream præſtat, quam ſic placuiſſe parenti,
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violavimus, urat,
Quæque aderant ſacris, tendat in ora faces,

Aut

Aut illo jugulet, quem non bene tradidit, enſe;
Ut qua non cecidit vir nece, nupta cadam.
Non tamen ut dicant, morientia, pœnitet, ora,
Efficiet: non eſt, quam piget eſſe piam.
Pœniteat ſceleris Danaum, ſævaſque ſorores:
Hic ſolet eventus facta nefanda ſequi.
Cor pavet admonitu temeratæ ſanguine noctis,
Et ſubitus dextræ præpedit oſſa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuiſſe mariti,
Scribere de facta non ſibi cæde timet.
Sed tamẽ experiar: modo facta crepuſcula terris;
Vltima pars lucis, primaque noctis eras.
Ducimur Inachides ſub magni tecta Pelaſgi,
Et ſocer armatas accipit ipſe nurus:
Undique collucent præcinctæ lampades auro,
Dantur in invitos impia thura focos.
Vulgus Hymen Hymenæe vocant: fugit ille vocantes,
Ipſa Jovis conjux ceſſit ab urbe ſua.
Ecce mero dubii comitum clamore frequentes,
Flore novo madidas impediente comas,
In thalamos læti, thalamos ſua buſta, feruntur;
Strataque corporibus funere digna premunt,
Jamque cibo, vinoque graves, ſomnoq; jacebant,
Securumque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audiebam, quodque verebar, erat.
Sanguis abit, mentemque calor, corpuſq; reliquit;
Inque novo jacui frigida facta toro.
Utque levi Zephyro graciles vibrantur ariſtæ,
Frigida populeas ut quatit aura comas:
Aut ſic, aut etiam tremui magis: ipſe jacebas:
Quæque tibi dederam, vina ſoporis erant.
Excuſſere metum violenti juſſa parentis.
Erigor, & capio tela tremente manu.
Non ego falſa loquor ter acutum ſuſtulit enſem,
Ter male ſublato decidit enſe manus.
At rurſus monitis, juſſuque coacta parentis,
Admovi jugulo tela paterna tuo.
Sed timor, & pietas crudelibus obſtitit auſis,
Caſtaque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata ſinus, laniata capillos,

« Exiguo dixi talia verba ſono.
Sęvus Hypermenſtra pater eſt tibi, juſſa parentis
« Effice, germanis ſit comes iſte ſuis.
Fœmina ſum, & virgo, natura mitis & annis,
Non faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age, dumque licet fortes imitare ſorores,
« Credibile eſt cæſos omnibus eſſe viros.
Si manus hæc aliquam poſſet committere cædē,
Morte foret dominæ ſanguinolenta ſuæ.
Quid meruere necem patruelia regna tenendo:
Quæ tamen externis danda forent generis?
Finge viros meruiſſe mori; quid fecimus ipſæ?
Quo mihi commiſſo, non licet eſſe piam?
Quid mihi cum ferro? quid bellica tela puellæ?
Aptior eſt digitis lana, coluſque meis.
Hæc ego, dumque queror, lacrymæ ſua verba ſequuntur,
Deque meis oculis in tua membra cadunt.
Dumq. patrem, famuloſq. patris, lucemq. timebā,
Expulerant ſomnos hæc mea verba tuos.
Surge age Belide, de tot modo fratribus unus,
Nox tibi, ni properes, iſta perennis erit.
Territus exſurgit, fugit omnis inertia ſomni,
Aſpicit in timida fortia tela manu.
Quærenti cauſſam, dum nox finit, effuge, dixi,
Dum nox atra finit, tu fugis ipſa moror.
Mane erat, & Danaus generos ex cæde jacentes
Dinumerat, ſummæ criminis unus abes.
Fert male cognatæ jacturam mortis in uno,
Et queritur factum ſanguinis eſſe parum.
Abſtrahor à patriis manibus, raptamque capillis
(Hæc meruit pietas præmia.) carcer habet.
Scilicet ex illo Junonia permanet ira,
Quo bos ex homine eſt, ex bove facta Dea,
Ah ſatis eſt pœnæ teneram mugiſſe puellam,
Nec modo formoſam poſſe placere Jovi.
Aſtitit in ripa liquidi nova vacca parentis,
Cornuaque in patriis non ſua vidit aquis.
Et conata loqui mugitus edidit ore,
Territaque eſt forma, territa voce ſua.
Quid furis infelix? quid te miraris in unda?

Quid

Quid numeras factos ad nova membra pedes?
Ipſa Jovis magni pellex metuenda ſorori,
Fronde levas nimiam ceſpitibuſque famem.
Fonte bibis, ſpectaſque tuam ſtupefacta figuram,
Et te ne feriant, quæ geris, arma times.
Quæq. modo, ut poſſes etiam Jove digna videri,
Dives eras; nuda nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataque flumina curris,
Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
Quæ tibi cauſa fugæ? quid Io freta longa pererras?
Non poteris vultus effugere ipſa tuos.
Inachi quo properas? eadem ſequeriſq., fugiſq.,
Tu tibi dux comiti, tu comes ipſa duci.
Per ſeptem Nilus portus emiſſus in æquor,
Exuit inſanæ pellicis ora bovis.
Ultima quid referam, quorũ mihi cana ſenectus
Autor? dant anni quod querar ecce mei.
Bella pater, patruuſque gerunt: regnoq. domoq.
Pellimur: ejectos ultimus orbis habet.
Ille ferox ſolus ſolio, ſceptroque potitur:
Cum ſene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum turba pars exiguiſſima reſtat,
Quique dati letho, quæque dedere, fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere ſorores,
Accipiat lacrymas utraque turba meas.
En ego, quòd vivis; pœnæ crucianda reſervor;
Quid fiet ſonti, quum rea laudis agar?
Et conſanguineæ quondam centeſima turbæ
Infelix, uno fratre manente cadam.
At tu, ſi qua piæ, Line, eſt tibi cura ſororis,
Quæque tibi tribui munera dignus habes.
Vel fer opem, vel dede neci, defunctaque vita
Corpora furtivis inſuper adde rogis,
Et ſepeli lacrymis perfuſa fidelibus oſſa,
Sculptaque ſint titulo noſtra ſepulcra brevi:
Exul Hypermneſtra, pretium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipſa tulit.
Scribere plura libet; ſed pondere laſſa catenæ
Eſt manus, & vires ſubtrahit ipſe timor.

P. OVIDII NASONIS
ELEGIÆ SELECTÆ.

Ad invidos, quòd fama Poetarum ſit perennis.

QVid mihi livor edax ignavos obiicis annos?
Ingeniiq; vocas carmen inertis opus?
Non me more patrum, dum ſtrenua ſuſtinet ætas,
Præmia militiæ pulverulenta ſequi?
Nec me verboſas leges ediſcere, nec me
Ingrato voces proſtituiſſe foro?
Mortale eſt quæ quæris opus: mihi fama perēnis
Quæritur, ut toto ſemper in orbe canar.
Vivet Mæonides, Tenedos dum ſtabit, & Ida:
Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.
Vivet & Aſcræus, dum muſtis uva tumebit.
Dum cadet incurva falce reſecta Ceres.
Battiades toto ſemper cantabitur orbe,
Quamvis ingenio non valet, arte valet.
Nulla Sophocleo veniet jactura cothurno,
Cum ſole & luna ſemper Aratus erit.
Dum fallax ſeruus, durus pater, improba lena
Vixerit, & meretrix blanda, Menandros erit.
Ennius arte carens, animoſique Accius oris,
Caſurum nullo tempore nomen habent.
Varronem, primamque ratem quæ neſciet ætas?
Aureaque Aeſonio terga petita duci?
Carmina ſublimis tunc ſunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit una dies.
Tityrus, & ſegetes, Aenejaq. arma legentur,
Roma triumphati dum caput orbis erit.

Do-

Donec erunt ignes, arcuſque Cupidinis arma,
Diſcentur numeri culte Tibulle tui.
Gallus, & Heſperiis, & Gallus notus Eois.
Et ſua cum Gallo nota Lycoris erit.
Ergo cum ſilices, cum dens patientis aratri
Depereant ævo, carmina morte carent.
Cedant carminibus Reges, Regumque triumphi,
Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
Vilia miretur vulgus, mihi flavus Apollo
Pocula Caſtalia plena miniſtret aqua.
Suſtineamq. coma metuentem frigora myrtum,
Atque ita ſollicito multus amante legar.
Paſcitur in vivis livor, poſt fata quieſcit,
Tunc ſuus ex merito quemque tuetur honor.
Ergo etiam cum me ſupremus adufferit ignis,
Vivam, parſque mei magna ſuperſtes erit.

In mortem Pſittaci.

Pſittacus Eois ales mihi miſſus ab Indis
Occidit, exequias ferte frequenter aves.
Ite piæ volucres, & plangite pectora pennis,
Et rigido teneras ungue notate genas.
Horrida pro mœſtis lanietur pluma capillis;
Pro longa reſonent carmina veſtra tuba.
Quid ſcelus Iſmarii quereris Philomela tyranni?
Expleta eſt annis iſta querela ſuis.
Alitis in raræ miſerum divertite funus,
Magna, ſed antiqua eſt, cauſa doloris Itys.
Omnes, quæ liquido libratis in aere pennas,
Tu tamen ante alias turtur amice dole.
Plena fuit vobis omni concordia vita,
Et ſtetit ad finem longa, tenaxque fides.
Quod fuit Argolico juvenis Phocæus Oreſti,
Hoc tibi, dum licuit, Pſittace, turtur erat.
Quid tamen iſta fides? quid rari forma coloris?
Quid vox mutandis ingenioſa ſonis?
Tu poteras virides pennis hebetare ſmaragdos,
Tincta gerens rubro punica roſtra croco.
Non fuit in terris vocum ſimulantior ales,
Reddebant blæſo tam bene verba ſono.

Raptus eſt invidia: non tu fera bella movebas?
  Garrulus, & placidæ pacis amator eras.
Ecce coturnices inter ſua prælia vivunt,
  Forſitan & fiunt inde frequenter anus.
Plenus eras minimo, nec præ ſermonis amore,
  In multos poterant ora vacare cibos.
Nux erat eſca tibi, cauſſæque papavera ſomni,
  Pellebatque ſitim ſimplicis humor aquæ.
Vivit edax vultur, ducitque per aera gyros
  Milvius, & pluviæ gracculus auctor aquæ.
Vivit & armiferæ cornix inviſa Minervæ,
  Illa quidem ſeclis vix moritura novem.
Occidit ille loquax humanæ vocis imago
  Pſittacus, extremo munus ab orbe datum.
Optima prima fere manibus rapiuntur avaris,
  Implentur numeris deteriora ſuis.
Triſtia Phylacidæ Therſites funera vidit,
  Jamque cinis vivis fratribus Hector erat.
Quid referam timidæ pro te pia vota puellæ,
  Vota procelloſo per mare rapta Noto?
Septima lux aderat non exhibitura ſequentem,
  Et ſtabat vacua jam tibi Parca colo.
Nec tamen ignavo ſtupuerunt verba palato:
  Clamavit moriens lingua, Corinna vale.
Colle ſub Elyſio nigra nemus ilice frondet,
  Udaque perpetuo gramine terra viret.
Si qua fides dubiis, volucrum locus ille piarum
  Dicitur, obſcænæ quo prohibentur aves.
Illic innocui late paſcuntur olores,
  Et vivax phœnix unica ſemper avis.
Spectat & ipſa ſuas ales Junonia pennas,
  Oſcula dat cupido blanda columba mari.
Pſittacus has inter nemorali ſede receptus,
  Convertit volucres in ſua vota pias.
Oſſa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnus,
  Quo lapis exiguus par ſibi carmen habet.
Colligor ex ipſo dominæ placuiſſe ſepulchro,
  Ora fuere mihi plus ave docta loqui.

Ad amicum, ut ad rura ſua veniat.

ME pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris.
Parva, ſed irriguis ora ſalubris aquis.
Sol licet admoto tellurem ſidere findat,
Et micet Icarii ſtella proterva Canis:
Arva pererrantur Peligna liquentibus undis,
Et viret in tenero fertilis herba ſolo.
Terra ferax Cereris, multoque feracior uvis,
Dat quoque bacciferam Pallada rarus ager.
Perque reſurgentis rivis labentibus herbas
Gramineus madidam ceſpes obumbrat humū.
Non ego ſi medius Polluce, & Caſtore ponar,
In cæli ſine te parte fuiſſe velim.
Solliciti jaceant, terraque premantur iniqua,
In longas orbem qui ſecuere vias.
Tūc mihi, ſi premerem ventoſas horridus Alpes,
Durum cum ſocio molle fuiſſet iter.
Cum ſocio Lybicas auſim perrumpere Syrtes,
Et dare non æquis vela ferenda Notis.
Non quæ virgineo portenta ſub inguine latrant,
Nec timeam: veſtros curva Malea ſinus.
Nec quas ſubmerſis ratibus ſaturata Charybdis
Fundit, & effuſas ore receptat aquas.
Quòd ſi Neptuni ventoſa potentia vincat,
Et ſubventuros auferat unda Deos.
Sæpe potens Hero juvenis tranaverat undas,
Tunc quoque tranaſſet, ſed via cæca fuit.
At ſine te, quamvis operoſi vitibus agri
Me teneant, quamvis amnibus arva natent.
Et vocet in rivos currentem ruſticus undam,
Frigidaque arboreas mulceat aura comas:
Non ego Pelignos videor celebrare ſalubres,
Non ego natalem, rura paterna, locum.
Sed Scythiam, Cilicaſque feros, virideſque Britannos,
Quæque Prometheo ſaxa cruore madent.
Ulmus amat vites, vitis non deſerit ulmum,
Separor à ſocio cur ego ſæpe meo?
Si qua mei tamen eſt in te pia cura relicti,

In-

Incipe pollicitis addere facta tuis.
Parvaq. quamprimum rapientibus eſſeda mãnis
Ipſe per admiſſas concute lora jubas.
At vos, qua veniet, tumidi ſubſidite montes.
Et faciles curvis vallibus eſte viæ.

Deliberatio Poetæ, utrum elegos pergat ſcribere, an potius tragœdias.

STat vetus, & multos incidua ſilva per annos.
Credibile eſt illi numen ineſſe loco.
Fons ſacer in medio, ſpeluncaq. pumice pendens,
Et latere ex omni dulce queruntur aves.
Hic ego dum ſpatior tectus nemoralibus umbris,
(Quod mea, quærebam, Muſa moveret opus.)
Venit odoratus Elegeja nexa capillos,
Et puto pes illi longior alter erat.
Forma decens, vestis tenuiſſima, vultus amantis,
In pedibus vitium cauſa decoris erat.
Venit & ingenti violenta Tragœdia paſſu,
Fronte comæ torva, palla jacebat humi.
Læva manus ſceptrum late regale tenebat:
Lydius apta pedum vincla cothurnus erat.
Hæc prior, Ecquis erit, dixit, tibi finis amandi?
O argumenti lente poeta mei.
Nequitiam vinoſa tuam convivia narrant,
Narrant in multas compita ſecta vias.
Sæpe aliquis digito vatem deſignat euntem,
Atque ait, hic, hic eſt, quem ferus urit amor.
Fabula, nec ſentit, tota jactaris in urbe,
Dum tua poſtpoſito facta pudore refers.
Tempus erat thyrſo dudum graviore moveri,
Ceſſatum ſatis eſt, incipe majus opus.
Materia premis ingenium, cane facta virorum,
Hæc animo, dices, area digna meo eſt.
Quod teneræ cantent, luſit tua muſa, puellæ,
Primaque per numeros acta iuventa ſuos.
Nunc habeam per te Romana Tragœdia nomen,
Implebit leges ſpiritus iſte meas.
Hactenus, & movit pictis innixa cothurnis
Denſum cæſarie terque quaterque caput.

Altera (nam memini) limis obriſit ocellis.
Fallor? an in dextra myrtea virga fuit?
Quid gravibus verbis animoſa Tragœdia dixit,
Me premis? an nunquam nō gravis eſſe potes?
Imparibus tamen es numeris dignata moveri,
In me pugnaſti verſibus uſa meis.
Non ego contulerim ſublimia carmina noſtris,
Obruit exiguas regia * vaſta fores.
Sum levis, & mecum levis eſt mea cura Cupidò,
Non ſum materia fortior ipſa mea.
Ruſtica ſit ſine me laſcivi mater Amoris,
Quam tu non poteris duro reſerare cothurno,
Hæc eſt blanditiis janua laxa meis.
Et tamen emerui plus quàm tu poſſe, ferendo
Multa ſupercilio nôn patienda tuo.
Prima, tuæ movi felicia ſemina mentis:
Munus habes, quòd te jam petit iſta, meum.
Deſierat: cœpi, per vos utraſque rogamus,
In vacuas auras verba timentis eant.
Altera me ſceptro decoras, altoque cothurno:
Jam nunc contracto magnus in ore ſonor.
Altera das noſtro victurum nomen amori:
Ergo ades, & longis verſibus adde breves.
Exiguum vati concede Tragœdia tempus:
Tu labor æternus: quod petit illa, breve eſt.

Tibulli mortem deflet.

MEmnona ſi mater mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas triſtia fata Deas;
Flebilis indignos Elegeja ſolve capillos:
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus,
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert everſamque pharetram,
Et fractos arcus, & ſine luce facem.
Aſpice demiſſis ut eat miſerabilis alis,
Pectoraque infeſta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrymas ſparſi per colla capilli,
Oraque ſingulto concutiente ſonant.
Fratris in Aeneam ſic illum funere dicunt

Egreſ-

Egreſſum caſtris pulcher Jule tuis.
Nec minus eſt cōfuſa Venus moriente Tibullo,
Quàm juveni rupit cum ferus inguen aper.
At ſacri vates, & divum cura vocamur;
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne ſacrum mors importuna profanat,
Omnibus obſcuras iniicit illa manus.
Quid pater Iſmariò, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid victas obſtupuiſſe feras?
Et Linon in ſilvis idem pater abditus altis
Dicitur invicta concinuiſſe lyra.
Aſpice Mæoniden, à quo ceu fonte perenni
Vatum Pieriis ora rigantur aquis.
Hunc quoq. ſumma dies nigro ſūmerſit Averno:
Effugiunt avidos carmina ſola rogos.
Durat opus vatum, Trojani fama laboris,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemeſis longum, ſic Delia nomen habebit,
Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos ſacra juvāt? quid nūc Aegyptia proſūt
Siſtra? quid in vacuo ſecubuiſſe toro?
Cum rapiant mala fata bonos (ignoſcite faſſo)
Sollicitor nullos eſſe putare Deos.
Vive pius, moriere tamen: cole ſacra; colentem
Mors tamen à templis in cava buſta trahet.
Carminibus confide bonis, jacet ecce Tibullus,
Vix manet è toto parva quod urna capit:
Te ne ſacer vates flammæ rapuere rogales?
Pectoribus paſci nec timuere tuis?
Aurea ſanctorum potuiſſent templa deorum
Urere, quæ tantum ſuſtinuere nefas.
Avertit vultus Erycis quæ poſſidet arces,
Sunt quoque qui lacrymas continuiſſe negant.
Sed tamen hoc melius, quàm ſi Phæacia tellus
Ignotum vili ſuppoſuiſſet humo.
Hic certe manibus fugientis preſſit ocellos.
Mater, & in cineres ultima dona tulit,
Hic ſoror in partem miſera cum matre doloris,
Venis inornatas dilaniata comas.
Si tamen è nobis aliquid niſi nomen, & umbra
Reſtat, in Elyſia valle Tibullus erit.

Ob-

Obvius huic venies hedera juvenilia cinctus
Tempora cum Calvo docte Catulle tuo.
Tu quoque ſi falſum eſt temerati crimen amici,
Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ.
Hic comes umbra tua eſt, ſi qua eſt modo corporis umbra;
Auſiſti numeros culte Tibulle pios.
Oſſa quieta precor tuta requieſcite in urna,
Et ſit humus cineri non oneroſa tuo.

EX P. OVIDII NASONIS EPISTOLIS FRAGMENTA

SELECTA.

Perlege quodcunque eſt: quid epiſtola lecta nocebit?
Te quoque in hac aliquid, quod juvet, eſſe poteſt.
His arcana notis terra, pelagoque feruntur,
Inſpicit acceptas hoſtis ab hoſte notas.
Jam quoque (vix credes) ignotas mittor in artes.
Eſt mihi per ſævas impetus ire feras:
Jam mihi prima Dea eſt, arcu præſignis adunco,
Delia, judicium ſubſequar ipſa tuum.
In nemus ire libet, preſſiſque in retia cervis,
Hortari celeres per juga ſumma canes:
Aut tremulum excuſſo jaculum vibrare lacerto,
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe juvat verſare leves in pulvere currus,
Torquentem frænis ora fugacis equi.
Nunc feror, ut Bacchi furiis Eleleides actæ,
Quæque ſub Idæo tympana colle movent.
Aut quas ſemideæ Dryades, Faunique bicornes
Numine contractas attonuere ſuo.

Sint procul à nobis juvenes,ut fœmina,compti;
Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iſte rigor, poſitique ſine arte capilli,
Et levis egregio pulvis in ore decet.
Sive ferocis equi luctantia colla recurvas,
Exiguo flexos miror in orbe pedes:
Seu lentum valido torques haſtile lacerto,
Ora ferox in ſe verſa lacertus habet:
Quod caret alterna requie, durabile non eſt,
Hæc reparat vires, feſſaque membra levat.
Arcus & arma tuæ tibi ſint imitanda Dianæ,
Si nunquam ceſſet tendere, mollis erit.
Clarus erat Cephalus ſilvis, multæq. per herbas
Conciderant, illo percutiente, feræ:
Ipſa comes veniam, nec me ſalebroſa movebunt
Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
Aequora bina ſuis oppugnans fluctibus Iſthmon,
Et tenuis tellus audit utrumque mare.
Hic tecum Trœzena colam Pitthæja regna,
Jam nunc & patriæ carior illa mea eſt.
Tempore abeſt, aberitque diu Neptunius heros.
Illum Pirithoi detinet ora ſui.
Præpoſuit Theſeus(niſi nos manifeſta negamus)
Pirithoum Phædræ, Pirithoumque tibi.
Nec ſola hæc ad nos injuria venit ab illo,
In magnis læſi rebus uterque ſumus.
Oſſa mei fratris clava perfracta trinodi
Spaſi t humi, ſoror eſt præda relicta feris.
Prima ſecurigeras inter virtute puellas
Te peperit, nati digna favore parens.
Si quæras ubi ſit? Theſeus latus enſe peregit.
Nec mater tanto pignore tuta fuit.
Iſta vetus pietas, ævo moritura futuro,
Ruſtica Saturno regna tenente fuit.
Saturnus periit: perierunt & ſua jura:
Sub Jove nunc mundus: juſſa ſequare Jovis.
Sic tibi ſecretis agilis Dea ſaltibus adſit,
Silvaque perdendas præbeat alta feras,
Sic faveant Satyri, montanaque numina Panes.
Et cadat adverſa cuſpide foſſus aper.

Ad-

Addimus his precibus lacrymas quoque, verba precantis
Perlegis, & lacrymas finge videre meas.

OENONE PARIDI.

PErlegis? an conjux prohibet nova? perlege, non eſt
Iſta Mycenæa littera ſcripta manu.
Pegaſis Oenone Phrygiis celeberrima ſilvis,
Læſa queror de te (ſi ſinis ipſe) meo.
Quis Deus oppoſuit noſtris ſua numina votis?
Ne tua permaneam, quod mihi crimen obeſt?
Leniter ex merito quicquid patiare ferendũ eſt,
Quæ venit indignè, pœna dolenda venit.
Nondum tantus eras, cum te contenta marito
Edita de magno flumine Nympha fui.
Qui nunc Priamides (adſit reverentia vero)
Servus eras, ſervo nubere Nympha tuli.
Quis tibi monſtrabat ſaltus venatibus aptos,
Et tegeret catulos qua fera rupe ſuos?
Retia ſæpe comes maculis diſtincta tetendi,
Sæpe citos egi per juga ſumma canes.
Inciſæ ſervant à te mea nomina fagi,
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantũ trunci, tantum mea nomina creſcunt:
Creſcite & in titulos ſurgite rite meos.
Populus eſt (memini) fluviali conſita ripa,
Eſt in qua noſtri littera ſcripta memor.
Popule vive precor, quæ conſita margine ripæ
Hoc in rugoſo cortice carmen habes:
Quum Paris Oenone poterit ſpirare relicta,
Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.
Xanthe retro propera, verſæq. recurrite lymphæ
Suſtinet Oenonem deſeruiſſe Paris.
Attoniti micuere ſinus, gelidusque cucurrit,
Ut mihi narraſti, dura per oſſa tremor.
Conſului (neque enim modice terrebar) anuſque
Longævoſque ſenes, conſtitit eſſe nefas.
Cæſa abies, ſectæque trabes; & claſſe parata,
Cærula ceratas accipit unda rates.

Fleſti diſcedens: hoc ſaltem parce negare,
Præterito magis eſt iſte pudendus amor.
Et fleſti, & noſtros vidiſti flentis ocellos:
Miſcuimus lacrymas mœſtus uterque ſuas.
Ah quoties, cùm te vento querere re teneri,
Riſerunt comites, ille ſecundus erat.
Aura levis gelido pendentia lintea malo
Suſcitat, & remis eruta canet aqua.
Proſequor infelix oculis abeuntia vela,
Quà licet, & lacrymis humet arena meis.
Utque celer venias virides Nereidas oro,
Scilicet ut venias in mea damna celer.
Aſpicit immenſum mole; natura profundum,
Mons fuit, æquoreis illa reſiſtit aquis.
Hinc ego vela tuæ cognovi prima carinæ,
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dũ moror, in ſumma fulſit mihi purpura prora:
Pertimui: cultus non erat ille tuus.
Tunc flevi, rupique ſinus, & pectora planxi,
Et ſecui madidas ungue rigente genas.
Implevique ſacram querulis ululatibus Idam,
Illuc has lacrymas in mea ſaxa tuli.
Sic Helene doleat, deſertaque conjuge ploret,
Quæ prior & nobis intulit, ipſa ferat.
Nunc tecũ veniant, quæ te per aperta ſequuntur
Aequora, legitimos deſtituuntque viros.
At cum pauper eras, armentaque paſtor agebas,
Nulla niſi Oenone pauperis uxor erat.
Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
Nec de tot Priami dicar ut una nurus:
Nõ tamẽ, ut Priamus nymphæ ſocer eſſe recuſet,
Aut Hecubæ fuerim diſſimulanda nurus.
Dignaque ſum, & cupio fieri matrona potentis;
Sunt mihi, quas poſſunt ſceptra decere manus.
Tyndaris infeſtis fugitiva repoſcitur armis.
Hac venit in thalamos dote ſuperba tuos.
Quæ ſi ſit Danais reddenda, vel Hectora fratrem,
Vel cum Deiphobo Polydamanta roga. (ipſe
Quid gravis Antenor, Priamus quid ſuadeat,
Conſule, queis ætas longa magiſtra fuit.
Turpe rudimentum eſt patriæ præponere raptã,
Cau-

Cauſa pudenda tua eſt; juſta vir arma movet.
Ut minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat, & externo læſus amore dolet;
Tu quoque clamabis, nulla reparabilis arte
Læſa pudicitia eſt, deperit illa ſemel.
Felix Andromache certo bene nupta marito,
Uxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu levior foliis, tunc cum ſine pondere, ſucci
Mobilibus ventis arida facta volant.
Et minus eſt in te, quã in ſumma pondus ariſta,
Quæ levis aſſiduis ſolibus uſta riget.
Hæc tua nam recolo quondam germana canebat
Sic mihi diffuſis vaticinata comis:
Quid facis Oenone, quod arenæ ſemina mandas?
Non profecturis litora bobus aras?
Graja juvẽca venit, quæ te patriamq., domumq.
Perdet: Iô prohibe, Graja juvenca venit.
Dum licet, obſcenam ponto demergite puppim
Heu quantum Phrygii ſanguinis illa vehit.
Dixerat: in curſu famulæ rapuere furentem,
At mihi flaventes diriguere comæ.
Ah nimium miſeræ vates mihi vera fuiſti.
Poſſidet en ſaltus illa juvenca meos.
Sit facie quamvis inſignis, adultera certe eſt,
Deſeruit ſocios hoſpite capta Deos.
Illam de patria Theſeus niſi nomine fallor,
Neſcio quis Theſeus abſtulit arte ſua.
Vim licet appelles, & culpam nomine veles,
Quæ toties rapta eſt, præbuit ipſa rapi.
At manet Oenone fallenti caſta marito.
Et poteras falli legibus ipſe tuis.
Me Satyri celeres, ſilvis ego tecta latebam,
Quæſierant rapido, turba proterva, pede;
Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
Faunus in immenſis, quà tumet Ida, jugis.

HERMIONE ORESTI.

ALloquor Hermione nuper fratremque, virumque
Nunc fratrem: nomen conjugis alter habet.

Pyr-

Pyrrhus Achilleides, animoſus imagine patris
Incluſam contra juſque piumque tenes.
Quod potui tenui, ne non invita tenerer.
Cetera fœmineæ non valuere manus.
Quid facis Aeacides? non ſum ſine vindice, dixi
Hæc tibi ſub domino eſt Pyrrhe puella ſuo.
Surdior ille freto clamantem nomen Oreſtis,
Traxit inornatis in ſua tecta comis.
Quid gravius capta Lacedemone ſerva tuliſſem,
Si raperet Grajas barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexavit Achaja victrix,
Cùm Danaus Phrigias ureret ignis opes.
At tu, cura mei, ſi te pia tangit, Oreſte,
Iniice non timidas in tua jura manus.
An ſi quis rapiat ſtabulis armenta reclufis,
Arma feras? rapta conjuge; lentus eris?
Si ſocer exemplo nuptæ repetitor ademtæ.
Cui pia militiæ cauſa puella fuit;
Si ſocer ignavus vacua ſtertiſſet in aula,
Nupta foret Paridi mater, ut ante fuit.
Non tu mille rates, ſinuoſaque vela parabis,
Nec numerum Danai militis: ipſe veni.
Sic quoque eram repetenda tamen; nec turpe marito eſt,
Aſpera pro caro bella tuliſſe toro.
Quid? quod avus nobis idem Pelopejus Atreus;
Et ſi non eſſes vir mihi, frater eras?
Vir precor uxori, frater ſuccurre ſorori;
Inſtant officio nomina bina tuo.
Me tibi Tyndareus vita gravis autor, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat avus.
At pater Aeacidæ promiſerat inſcius acti,
Plus quoque quis prior eſt ordine, poſſit avus:
Quum tibi nubebam, nulli mea tæda nocebat:
Si jungar Pyrrho, tu mihi læſus eris.
Tu mihi, quod matri pater, es, quas geſſerat olim
Dardanius partes advena, Pyrrhus agit;
Ille licet patriis ſine fine ſuperbiat actis,
Et tu quæ referas facta parentis habes.
Tantalides omnes, ipſumque regebat Achillem,
Hic pars militiæ, dux erat ille ducum.
Tu

Tu quoque habes proavum Pelopem, Pelopiſq. parentem;
Si melius numeres, à Jove quintus eris.
Nec virtute cares, arma invidioſa tuliſti;
Sed tu quid faceres? induit illa patrem.
Materia vellem fortis meliore fuiſſes,
Non lecta eſt operi, ſed data cauſa tuo.
Hanc tamen impleſti, jugulaq. Ægiſthus aperto,
Tecta cruentavit, quæ pater ante tuus.
Increpat Aeacides, laudemq. in crimina vertit,
Et tamen aſpectus ſuſtinet ille meos.
Rūpor, & ora mihi pariter cū mente tumeſcunt.
Pectoraque incluſis ignibus uſta dolent.
Hermione coram quiſquamne objecit Oreſti?
Nec mihi ſunt vires, nec ſerus enſis adeſt.
Flere licet, certe flendo diffundimus iram,
Perque ſinus lacrymæ fluminis inſtar eunt.
Has ſemper ſolas habeo, ſemperque profundo:
Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hos generis fatum, quod noſtros errat in annos;
Tantalides matres apta rapina ſumus. [ctus
Vix equidem memini, memini tamen: omnia lu-
Omnia ſolliciti plena timoris erant.
Flebat avus, flebatque ſoror, fratreſque gemelli,
Orabat ſuperos Leda, ſuumque Jovem.
Ipſa ego non longos etiam tunc ſciſſa capillos,
Clamabam, Sine me, me ſine mater abis?
Nam conjux aberat; ne non Pelopeja credar.
Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides utinam vitaſſet Apollinis arcus!
Damnaret nati facta proterva parens.
Nec quōdam placuit, nec nūc placuiſſet Achilli,
Abducta viduum conjuge flere virum.
Quæ mea cœleſtes injuria fecit iniquos?
Quodve mihi miſeræ ſidus obeſſe querar?
Parva mea ſine matre fui, pater arma gerebat;
Et duo quum vivant, orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis
In certo dictas ore puella tuli.
Non ego captavi brevibus tua colla lacertis,
Non ſedi gremio ſarcina grata tuo.

Non cultus tibi cura mei, nec pacta marito
Intravit thalamos matre parante novos.
Obvia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Te tamen eſſe Helenam, quòd eras pulcherri-
ma, ſenſi;
Ipſa requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc una mihi conjux bene ceſſit Oreſtes,
Hic quoque (ni pro ſe pugnet) ademptus erit.
Pyrrhus habet captam, reduce & victore parente
Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.
Quũ tamen altus equis Titã radiantibus inſtat,
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox ubi me thalamis ululantem, & acerba ge-
mentem
Condidit, in mœſto procubuique toro:
Pro ſomno, lacrymis oculi funguntur obortis,
Quaque licet fugio, ſicut ab hoſte, viro.
Sæpe Neoptolemi pro nomine nomen Oreſtis
Exit & errorem vocis, ut omen, amo,
Per genus infelix oro, generiſque parentem,
Qui freta, qui terras & ſua regna quatit.
Per patris oſſa tui, patrui mihi, quæ tibi debent,
Quodque ſe ſub tumulo fortiter ulta jacent:
Aut ego præmoriar, primoque extinguar in ævo:
Aut ego Tantalidæ Tantalis uxor ero.

Canace Macareo,

SI qua tamen cæcis errabunt ſcripta lituris,
Oblitus à dominæ cede libellus eris. [rũ,
Dextra tenet calamum, ſtrictũ tenet altera fer-
Et jacet in gremio charta notata meo.
Hæc eſt Aelidos fratri ſcribentis imago,
Sic videor duro poſſe placere patri.
Ipſe necis cuperem noſtræ ſpectator adeſſet.
Autoriſque oculis exigeretur opus.
Ut ferus eſt, multoque ſuis truculentior Euris
Spectaſſet ſiccis vulnera noſtra genis.
Scilicet eſt aliquid cum ſævis vivere ventis:
Ingenio populi convenit ille ſui.

Ille Noto, Zephiroque, & Sithonio Aquiloni
 Imperat, & pennis Eure proterve tuis;
Imperat heu ventis, tumidæ non imperat iræ,
 Poſſidet & vitiis regna minora ſuis.
Quid juvat admotam per avorum nomina cælo.
 Inter cognatos poſſe referre Jovem?
Num minus infeſtum funebria munera ferrum
 Fœminea teneo non mea tela manu?
Ah nimium vivax admotis reſtitit infans
 Artibus, & tectus tutus ab hoſte fuit.
Jam novies erat orta ſoror pulcherrima Phœbi,
 Denaque luciferos Luna vehebat equos.
Quid tibi grataris? media ſedet Aeolus aula:
 Crimina ſunt oculis ſurripienda patris.
Frondibus infantem, ramiſque albentis olivæ,
 Et levibus vittis ſedula celat anus.
Fictaque ſacra facit, dicitque precantia verba,
 Dat populus ſacris, dat pater ipſe viam.
Jam prope limen erat, patrias vagitus ad aures
 Venit, & indicio proditur ille ſuo.
Eripit infantem, mentitaque ſacra revelat
 Aeolus, inſana regia voce ſonat.
Ut mare fit tremulum tenui cũ ſtringitur aura,
 Ut quatitur tepido fraxina virga Noto.
Sic mea vibrari pallentia membra videres,
 Quaſſus ab impoſito corpore lectus erat.
Irruit, & noſtrum vulgat clamore pudorem,
 Et vix à miſero continet ore manus.
Ipſa nihil præter lacrymas pudibunda profudi,
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Jamq. dari paruvm canibuſq. avibuſq. nepotem
 Juſſerat, in ſolis deſtituique locis.
Vagitus dedit ille miſer, ſenſiſſe putares,
 Quaque ſuum poterat voce rogabat avum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuiſſe?
 Tu potes ex animo colligere ipſe tuo:
Quum mea me coram ſilvas inimicus in altas
 Viſcera montanis ferret edenda lupis.
Exierat thalamo, tunc demum pectora planxi,
 Contigit inque meas unguibus ire genas.
Interea patrius vultu mœrente ſatelles

Venit, & indignos edidit ore ſonos.
Aeolus hunc enſem mittit tibi: tradidit enſem,
Et jubet ex merito ſcire quid iſte velit;
Scimus, & utemur violento fortiter enſe,
Pectoribus condam dona paterna meis.
His mea muneribus genitor connubia donas?
Hac tua dote pater filia dives erit?
Tolle procul decepte faces Hymenee maritas,
Et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atræ,
Ut meus ex iſto luceat igne rogus.
Nubite felices, Parca meliore, ſorores,
Admiſſi memores ſed tamen eſte mei.
Quid puer admiſit tam paucis editus horis?
Quo læſit facto vix bene natus avum?
Si potuit meruiſſe necem, meruiſſe putetur;
Ah miſer admiſſo plectitur ille meo.
Nate dolor matris, rapidarum præda ferarum,
Hei mihi natali dilacerate tuo.
Nate parum fauſti miſerabile pignus amoris,
Hæc tibi prima dies, hæc tibi ſumma fuit.
Non mihi te licuit lacrymis perfundere juſtis,
In tua nec tonſas ferre ſepulcra comas.
Non ſuperincubui, non oſcula frigida carpſi
Diripiunt avidæ viſcera noſtra feræ;
Ipſa quoq. infantis cũ vulnere perſequar umbras
Nec mater fuero dicta, nec orba diu.

MEDEA JASONI.

EXul inops, contempta novo Medea marito
Dicit, & an regni tempora nulla vacant?
At tibi Colchorum, memini, regina vacavi,
Ars mea, quum peteres, ut tibi ferret opem,
Tunc quæ diſpenſant mortalia fata ſorores.
Debuerant fuſos evolüiſſe ſuos:
Tunc potui Medea mori bene; quicquid ab illo
Produxi vitæ tempore, pœna fuit.
Hei mihi, cur unquam juvenilibus acta lacertis,
Phrixeam petiit Pelias arbor ovem?
Cur unquam Colchi Magnetida vidimus Argo
Tur-

Turbaque Phaſiacam Graja bibiſtis aquam;
Cur mihi plus æquo flavi placuere capilli?
Et decor,& linguæ gratia ficta tuæ? [arenas
Aut ſaltem, in noſtras quoniam nova puppis
Venerat, audaces attuleratque viros,
Iſſet anhelatos non præmeditatus in ignes
Immemor Aeſonides, oraque adunca boum.
Semina jeciſſet, totidem ſumpſiſſet & hoſtes.
Ut caderet cultu cultor ab ipſe ſuo.
Quantum perfidiæ tecum ſcelerate periſſet?
Dempta forent capiti quàm mala multa meo?
Eſt aliqua ingrato meritum exprobare voluptas
Hac fruar, hæc de te gaudia ſola feram:
Juſſus inexpertam Colchos advertere puppim,
Intraſti patriæ regna beata meæ.
Hoc illi Medea fui, nova nupta quod hic eſt.
Quàm pater eſt illi, tam mihi dives eras.
Hic Ephyren bimarem,Scythiā tenet ille nivoſā,
Omne tenet Ponti, qua plaga læva jacet.
Excipit hoſpitio juvenes Æeta Pelaſgos,
Et premitis pictos corpora Graja toros.
Tunc ego te vidi, tunc cœpi ſcire quis eſſes:
Illa fuit mortis prima ruina meæ.
Dixerat interea tibi rex, ut dura ſuorum
Inſolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus quàm per cornua ſævi
Quorum terribilis ſpiritus ignis erat.
Aere pedes ſolidi, prætentaque naribus æra,
Nigra per afflatus hæc quoque facta ſuos.
Semina præterea populos genitura juberis
Spargere devota lata per arva manu.
Qui peterent natis ſecum tua corpora telis
Illa erat agricolæ meſſis iniqua ſuo.
Lumina cuſtodis ſuccumbere neſcia ſomno,
Ultimus eſt aliqua decipere arte labor.
Dixerat Æetes, mœſti conſurgitis omnes,
Menſaque purpureos deſerit alta toros.
Quàm tibi tunc longe regnum dotale Creuſæ,
Et ſacer, & magni nata Creontis erat?
Eſt nemus, & piceis, & frondibus ilicis atrum,
Vix illuc radiis Solis adire licet.

Sunt in eo (fuerant certè) delubra Dianæ,
Aurea barbarica ſtat Dea facta manu.
Neſcio an exciderint mecū loca; venimus illuc,
Auſus ex inſido ſic prior ore loqui.
Jus tibi, & arbitrium noſtræ fortuna ſalutis
Tradidit, inque tua eſt vitaque morſq. manu.
Perdere poſſe ſat eſt ſi quem juvat iſta poteſtas,
Sed tibi ſervatus gloria major ero.
Per mala noſtra precor, quorū potes eſſe levamē,
Per genus & numen cuncta videntis avi.
Per triplices vultus, arcanaque ſacra Djanæ,
Et ſi forte aliquos gens habet iſta Deos;
O Virgo miſerere mei, miſerere meorum,
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quòd ſi forte virum non dedignare Pelaſgum,
(Sed mihi tam faciles unde meoſque Deos?)
Spiritus ante meus tenues vaneſcat in auras,
Quàm thalamo, niſi tu, nupta ſit ulla meo.
Conſcia ſit Juno ſacris præfecta maritis,
Et Dea marmorea cujus in æde ſumus.
Hęc animū (& quota pars poſſent) movere puellę,
Simplicis, & dextræ, dextráque juncta meæ.
Vidi etiam lacrymas, an eſt pars fraudis in illis,
Sic cito ſum verbis capta puella tuis.
Jungis, & æripedes in aduſto corpore tauros,
Et ſolidam juſſo vomere findis humum.
Arva venenatis pro ſemine dentibus imples,
Naſcitur & gladios, ſcutaque miles habens.
Ipſa ego quœ dederam medicamina, pallida ſedi,
Quum vidi ſubitos arma tenere viros.
Donec terrigenæ (facinus miſerabile) fratres
In ſe conſtrictas conſervere manus.
Pervigil ecce draco ſquamis crepitantibus horrens,
Sibilat, & torto pectore verrit humum.
Dotis opes ubi erant? ubi erat tua regia conjux,
Quique maris gemini deſtinet Iſthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi ſum nunc deniq. barbara facta;
Nunc tibi ſum pauper, nunc tibi viſa nocens;
Flammea ſubduxi medicato lumina ſomno,
Et tibi quæ raperes vellera, tuta dedi.

Pro-

Proditus eſt genitor, regnum, patriamq. reliqui,
Munus in exilio quodlibet eſſe tuli.
Virginitas facta eſt peregrini præda latronis,
Optima cum cara matre relicta ſoror.
At te non fugiens ſine me germane reliqui,
Deficit hoc uno littera noſtra loco. [dextra,
Quod facere auſa mea eſt, non audet ſcribere,
Sic ego, ſic tecum, dilaceranda fui.
Nec tamē extimui (quid enim poſt illa timerem)
Credere me pelago fœmina jamque nocens.
Numē ubi eſt? ubi Dii? meritas ſubeamus in alto
Tu fraudis pœnas, crudelitatis ego.
Compreſſos utinam Symplegades eliſiſſent,
Noſtraque adhærerent oſſibus oſſa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus miſiſſet edendos,
Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Quæq. vomit totidem fluctus, totidemq. reſorbet,
Nos quoque Trinacriæ ſuppoſuiſſet aquæ.
Soſpes ad Aemonias, victorque reverteris urbes.
Ponitur ad patrios aurea lana Deos.
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?
Cæſaque virgineæ membra paterna manu?
Ut culpent alii, tibi me laudare neceſſe eſt,
Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.
Auſus es ò (juſto deſunt ſua verba dolori)
Auſus es Aeſonia dicere, cede domo.
Juſſa domo ceſſi, natis comitata duobus.
Et, qui me ſequitur ſemper amore tui.
At ſubito noſtras ut Hymen cantatus ad aures
Venit, & accenſo lampades igne micant;
Tibiaque effudit ſocialia carmina vobis,
At mihi funeſta flebiliora tuba.
Pertimui, nec adhuc tantum ſcelus eſſe putabam
Sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruunt, & Hymen clamant, Himenee frequentant,
Quo proprior vox eſt, hoc mihi pejus erat.
Diverſi flebant ſervi, lacrymaſque tegebant,
Quis vellent tanti nuncius eſſe mali?
Me quoq. quicquid erat, potius neſcire juvabat,
Sed tanquam ſcirem, mens mea triſtis erat.

Quum minor è pueris juſſus, ſtudioque videndi
Conſtitit ad geminæ limina prima foris.
Hic mihi, mater abi, pompam pater (inquit) Jaſon
Ducit, & adjunctos aureus urget equos.
Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte,
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediæ ſuadebat in agmina turbæ,
Sertaque compoſitis demere rapta comis.
Vix me continui, quin ſic laniata capillos,
Clamarem, meus eſt, iniiceremque manus.
Læſe pater gaude, Colchi gaudete relicti,
Inferias umbræ fratris habete mei.
Deſeror amiſſis, regno, patriaque, domoque
Conjuge, qui nobis omnia ſolus erat.
Serpentes igitur potui, tauroſque furentes,
Unum non potui perdomuiſſe virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes;
Non valeo flammas effugere ipſa meas.
Ipſi me cantus, artes, herbæque relinquunt,
Nil Dea, nil Hecates ſacra potentis agunt.
Non mihi grata dies, noctes vigilantur amaræ,
Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.
Quæ me non poſſum, potui ſopire draconem;
Utilior cuivis, quàm mihi cura mea eſt.
Forſitan, & ſtultè dum te jactare marite
Quæris, & injuſtis auribus apta loqui;
In faciem, moreſque meos nova crimina fingis;
Rideat, & vitiis læta ſit illa meis.
Rideat & Tyrio jaceat ſublimis in oſtro.
Flebit, & ardores vincet aduſta meos.
Dum ferrum, flammæq. aderunt, ſuccuſq. veneni,
Hoſtis Medeæ nullus inultus erit.
Quod ſi forte preces præcordia ferrea tangunt,
Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi ſum ſupplex, quod tu mihi ſæpe fuiſti,
Nec moror ante tuos procubuiſſe pedes.
Si tibi ſum vilis, communes reſpice natos;
Sæviet in partus dira noverca meos.
Et nimium ſimiles tibi ſunt, & imagine tangor,
Et quoties video, lumina noſtra madent.
Per ſuperos oro, per avitæ numina flammæ,

Per meritum, & natos pignora noſtra tuos.
Redde torum, pro quo tot res inſana reliqui,
Adde fidem dictis, auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra tauroſque, viroſque
Utque tua ſerpens victa quieſcat ope;
Te peto quem merui, quem nobis ipſe dediſti,
Cum quo ſum pariter facta parente parens.
Dos ubi ſit quæris? campo numeravimus illo,
Qui tibi laturo vellus arandus erat.
Aureus illic aries villo ſpectabilis aureo,
Dos mea, quam, dicam ſi tibi, redde, neges.
Dos mea, tu ſoſpes, dos eſt mea Graja juventus,
I nunc, Siſyphias improbe confer opes.
Quòd vivis, quòd habes nuptam, ſocerúmque potentem,
Hoc ipſum, ingratus quòd potes eſſe, meũ eſt.
Quos equidē actutum! ſed quid prædicere pœnā
Attinet ingentes parturit ira minas.
Quò feret ira, ſequar, facti fortaſſe pigebit,
Et piget infido conſuluiſſe viro,
Viderit iſta Deus, qui nunc mea pectora verſat,
Neſcio quid certe mens mea majus aget.

HELENA PARIDI reſpondet.

NUnc oculos tua cùm violarit epiſtola noſtros,
Non reſcribendi gloria viſa levis.
Auſus es hoſpitii temeratis advena ſacris,
Legitimam nuptæ ſollicitare fidem?
Scilicet idcirco ventoſa per æquora vectum
Excepit portu Tænaris ora ſuo?
Nec tibi (diverſa quamvis à gente venires)
Oppoſitas habuit regia noſtra fores.
Eſſet ut officii merces injuria tanti?
Qui ſic intrabas, hoſpes an hoſtis eras?
Nec dubito quin hæc, cùm ſit tàm juſta, vocetur
Ruſtica judicio noſtra querela tuo.
Ruſtica ſim ſanè, dum non oblita pudoris,
Dumque tenor vitæ ſit ſine labe meæ.
Si non eſt ficto vultus mihi triſtis in ore,

Nec ſedeo duris torva ſuperciliis;
Fama tamen clara eſt, & adhuc ſine crimine vixi
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quò magis admiror, quæ ſit fiducia cœpto,
Spemque tori dederit quæ tibi cauſa mei.
An quia vim nobis Neptunius attulit hæros
Rapta ſemel, videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat noſtrum, ſi delinita fuiſſem,
Cùm ſim rapta, meum quid niſi nolle fuit?
Non tamen ex facto fructum tulit ille petitum
Excepto redii paſſa timore nihil.
Reddidit intactam, minuitque modeſtia crimen,
Et juvenem facti pœnituiſſe patet.
Theſea pœnituit: Paris, ut ſuccederet illi,
Ne quando nomen non ſit in ore meum.
Hoc quoque enim dubito, non quòd fiducia deſit,
Aut mea ſit facies non bene nota mihi.
Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis;
Verbaque dicuntur veſtra carere fide.
At peccant aliæ, matronaque rara pudica eſt,
Quis prohibet raris nomen ineſſe meum?
Nam mea quòd viſa eſt tibi mater idonea, cujus
Exemplo flecti me quoque poſſe putes:
Matris in admiſſo falſa ſub imagine luſæ
Error ineſt: pluma tectus adulter erat.
Nil ego ſi peccem, poſſum neſciſſe: nec ullus
Error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene erravit, vitiumque auctore redemit:
Felix in culpa quo Jove dicar ego?
Et genus, & proavos, & regia nomina jactas,
Clara domus ſatis hæc nobilitate ſua eſt.
Jupiter ut ſoceri proavus taceatur, & omne
Tantalidæ Pelopis, Tyndareique genus:
Dat mihi Leda Jovem, cygno decepta, parentem,
Quæ falſam gremio credula fovit avem.
I nunc, & Phrygiæ claræ primordia gentis,
Cumque ſuo Priamo Laomedonta refer.
Quos ego ſuſpicio, ſed, qui tibi glorie magna eſt
Quintus, is à noſtro ſanguine primus erit.
Sceptra tuæ quamvis reor eſſe potenria Trojæ,
Non tamen hæc illis eſſe minora puto.
Si

Si jam diuitiis locus hic, numeroque virorum
  Vincitur, ac certe barbara terra tua eſt.
Munera tanta quidem promittit epiſtola dives,
  Ut poſſint ipſas illa movere Deas.
Sed ſi jam vellem fines tranſire pudoris,
  Tu major culpæ cauſa futurus eras.
Aut ego perpetuo famam ſine labe tenebo,
  Aut ego te potius, quàm tua dona ſequar.
Utque ea non ſperno, ſic acceptiſſima ſemper
  Munera ſunt, auctor, quæ pretioſa facit.
Plus multo eſt quod amas, quòd ſum tibi cauſa laboris,
  Quod tam per longas ſpes tua venit aquas.
Altera ſed potius felix ſine crimine fiat,
  Quàm cadat extremo noſter amore pudor.
Diſce meo exemplo formoſis poſſe carere,
  Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis.
Quã multos credis juvenes optare, quod optas?
  Qui ſapiunt, oculos an Paris unus habes?
Non tu plus cernis, ſed plus temerarius audes,
  Non tibi plus credis, ſed minus oris ineſt.
Tunc ego te vellem celeri veniſſe carina,
  Cùm mea virginitas mille petita procis.
Ut tamen optarem fieri tua Troica conjux,
  Invitam ſic me non Menelaus habet.
Deſine molle precor verbis convellere pectus.
  Neve mihi quam te dicis amare, noce.
Sed ſine quam tribuit ſortem, fortuna tueri,
  Nec ſpolium noſtri turpe pudoris habe.
Ut Venus hoc pacta eſt, & in altæ vallibus Idæ
  Tres tibi ſemideas exhibuere Deæ.
Unaque cum regnum, belli daret altera laudem,
  Tyndaridis conjux, tertia dixit, eris.
Credere vix equidem cœleſtia numina poſſum
  Arbitrio formam ſuppoſuiſſe tuo.
Utque ſit hoc verum, certe pars altera ficta eſt,
  Judicii pretium qua data dicar ego.
Non eſt tanta mei fiducia corporis, ut me
  Maxima teſte, Dea, dona fuiſſe putem.
Contenta eſt oculis hominũ mea forma probari,
  Laudatrix Venus eſt inſidioſa mihi.

Sed nihil inficior, faveo quoque laudibus iſtis,
Nam mea vox quare quod cupit eſſe neget?
Nec tu ſuccenſe nimium mihi creditus ægre,
Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides.
Prima mea eſt igitur Veneri placuiſſe voluptas,
Proxima me viſam præmia ſumma tibi.
Nec te Palladios, nec te Junonis honores
Auditis Helenes præpoſuiſſe bonis.
Ergo ego ſum virtus, ego sũ mihi nobile regnũ,
Ferrea ſim, ſi non hoc ego pectus amem.
Ferrea (crede mihi) non ſum, ſed amare recuſo
Illum, quem fieri vix puto poſſe meum.
Quid bibulum curvo proſcindere litus aratro
Spemque ſequi coner, quam locus ipſe negat?
Sum rudis ad Veneris furtum, nullaque fidelem
(Dii mihi ſunt teſtes) luſimus arte virum.
Nũc quoq. quæ tacito mando mea verba libello,
Fungitur officio littera noſtra novo.
Ipſe malo metus eſt, jã nunc confundor, & omnes
In noſtris oculos vultibus eſſe reor.
Nec reor hoc falſo: ſenſi mala murmura vulgi:
Et quaſdam voces rettulit Aethra mihi.
Ille quidem procul eſt, ita re cogente, profectus,
Magna fuit ſubitæ juſtaque cauſa viæ.
At mihi ſic viſum eſt: ego cum dubitaret an iret,
Quamprimum, dixi, fac rediturus eas.
Vela quidem ventis Creten dedit ille ſecundis,
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abeſt, ut me cuſtodiat abſens.
An neſcis longas regibus eſſe manus?
Fama quoque eſt oneri; nam quo conſtantius ore
Laudamur veſtro, juſtius ille timet. [eſt
Quæ juvat, ut nũc eſt, eadem mihi gloria damno
Et melius famæ verba dediſſe foret.
Nec quod abeſt, hic me tecum mirare relictam
Moribus, & vitæ credidit ille meæ.
De facie metuit, vitæ confidit, & illum
Securum probitas, forma timere facit.
An ſequar, ut ſuades, laudataq. Pergama viſam
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ,

Ut probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte? quid Achaja tota?
Quid gentes Aſiæ? quid tua Troja loqui?
Quid Priamus de me? Priami quid ſentiet uxor?
Totque tui fratres, Dardaniæque nurus?
Tu quoque qui poteris fore me ſperare fidelem,
Et non exemplis anxius eſſe tuis?
Quicunque Iliacos intraverit advena portus,
Is tibi ſolliciti cauſa timoris erit.
Ipſe mihi quoties iratus, adultera dices,
Oblitus noſtro crimen ineſſe tuum?
Delicti fies idem reprehenſor, & autor,
Terra precor vultus obruat ante meos.
At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:
Donaque promiſſis uberiora feram.
Purpurâ nempe mihi, pretioſaq. texta dabuntur
Congeſtoque auri pondere dives ero.
Da veniam faſſæ, non ſunt tua munera tanti,
Neſcio quo tellus me tenet iſta modo.
Quis mihi, ſi lædar, Phrygiis ſuccurret in oris?
Unde petam fratres? unde parentis opem?
Omnia Medeæ fallax promiſit Jaſon,
Pulſa eſt Aeſonia non minus illa domo.
Non erat Æetes, ad quem deſpecta veniret,
Non Ipſæa parens, Chalciopeque ſoror.
Tale nihil timeo, ſed nec Medea timebat,
Fallitur augurio ſpes bona ſæpe ſuo.
Omnibus invenies, quæ nunc jactantur in alto,
Navibus à portu lene fuiſſe fretum.
Fax quoq. me terret, quam ſe peperiſſe cruētam,
Ante diem partus eſt tua viſa parens:
Et vatum timeo monitus, quos igne Pelaſgo
Ilion arſurum præmonuiſſe ferunt.
Utque favet Cytherea tibi, quia vicit, habetque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:
Sic illas vereor, quæ, ſi tua gloria vera eſt,
Judice te cauſam non tenuere Deæ.
Nec dubito, quin te ſi perſequar, arma parentur
Ibit per gladios, hei mihi, noſter amor.
An fera Centauris indicere bella coegit
Atracis Hæmonios Hippodamia viros?

Tu

Tu fore tam lentum juſta Menelaon in ira,
Et geminos fratres Tyndareumque putas?
Quòd bene te jactes, & fortia facta loquaris,
A verbis facies diſſidet iſta tuis.
Hactenus arcanum furtivæ conſcia mentis
Littera jam laſſo pollice ſiſtat opus.
Cætera per ſocios Clymenē, Aethrāq. loquamur,
Quæ mihi ſunt comites, conſiliumque duæ.

EX P. OVIDII NASONIS
ELEGIIS FRAGMENTA
SELECTA.

Qui modo Naſonis fueramus quinque libelli,
Tres ſumus: hoc illi prætulit autor opus.
Ut jam nulla tibi non ſit legiſſe voluptas,
At levior demptis pœna duobus erit.
Arma gravi numero, violentaq. bella parabam,
Edere, materia conveniente modis.
Par erat inferior verſus; riſiſſe Cupido
Dicitur, atque unum ſurripuiſſe pedem.
Quis tibi ſæve puer dedit hoc in carmine juris?
Pieridum Vates, non tua turba ſumus.
Quid ſi præripiat flavæ Venus arma Minervæ,
Ventilet accenſas flava Minerva faces?
Quis probet in ſilvis Cererem regnare jugoſis.
Lege pharetratæ virginis arva coli.
Crinibus inſignem quis acuta cuſpide Phœbum
Inſtruat Aoniam Marte movente lyram?
Sunt tibi magna puer, nimiumq. potentia regna,
Cur opus affectas ambitioſe novum?
An, quod ubiq. tuū eſt? tua ſunt Heliconia Tēpe?
Vix

Vix etiam Phœbo jam lyra tuta ſua eſt.
Cum bene ſurrexit verſu nova pagina primo,
Attenuat nervos protinus ille meos.
Queſtus eram, pharetra cũ protinus ille ſoluta,
Legit in exitium ſpicula facta meum.
Lunavitque genu ſinuoſum fortiter arcum,
Quodque canas vates, accipe, dixit, opus.
Sex mihi ſurgat opus numeris, in quinq. reſidat
Ferrea cum veſtris bella valete modis.
Cingere litorea flaventia tempora myrto
Muſa per undenos emodulanda pedes.
SI me non veterũ cõmendant magna parentum
Nomina, ſi noſtri ſanguinis autor eques.
Nec meus innumeris renovatur campus aratris,
Temperat & ſumptus parcus uterq. parens.
At Phœbus, comiteſq. novem, vitiſque repertor,
Hoc faciunt.
Et non ceſſuri, niſi Diis ſine crimine mores,
Nudaque ſimplicitas, purpureuſque pudor.

Vxorem conſolatur, cui præ nimia cura comæ deciderant.

DIcebam: Deſiſte tuos medicare capillos:
Tingere quã poſſis, tã tibi nulla coma eſt.
At ſi paſſa fores, quid erat ſpecioſius illis?
Contigerant imum quà patet uſque latus.
Quidque erant tenues, & quos ornare timeres,
Vela colorati qualia Seres habent?
Vel pede quod gracilis deducit aranea filum,
Cum leve deſerta ſub trabe nectit opus.
Nec tamen ater erat, nec erat color aureus ille,
Sed quamvis neuter, miſtus uterque color.
Qualem clivoſæ madidis in vallibus Idæ,
Ardua direpto cortice cedrus habet.
Adde quòd & docile, & centum flexibus apti.
Et tibi nullius cauſſa doloris erant.
Non acus abrupit, non vallum pectinis illos:
Ornatrix tuto corpore ſemper erat.
Quam ſe præbuerant ferro patienter, & igni,
Ut fieret torto nexilis orbe ſinus.

Cla-

Clamabam: Scelus eſt iſtos, ſcelus, urere crines :
Sponte decent, capiti ferrea parce tuo,
Quas vellet capiti Bacchus ineſſe ſuo.
Quid male compoſitos quereris periiſſe capillos?
Quid ſpeculum mœſta ponis inepta manu?
Non te cantatæ læſerunt pellicis herbæ :
Non avus Aemonia perfida lavit aqua.
Nec tibi vis morbi nocuit, procul omen abeſto:
Nec minuit denſas invida lingua comas.
Facta manu, culpaque tua diſpendia ſentis,
Ipſa dabas capiti miſta venena tuo.
Nunc tibi captivos mittet Germania crines,
Culta triumphatæ munera gentis eris.
Me miſerū lacrymas male continet, oraq; dextra
Protegit ingenuas picta rubore genas.
Suſtinet antiquos gremio ſpectatque capillos,
Hei mihi non illo munera digna loco.
Collige cū vultu mentem, reparabile damnū eſt.
Poſtmodo nativa conſpiciere coma,

QVid non Aemonius, quem cuſpide perculit heros,
Confoſſum medica poſtmodo juvit ope?
Venator ſequitur fugientia, capta relinquit,
Semper & inventis ulteriora petit,
Conveniens vita mors fuit iſta tuæ.

PRima malas docuit mirantibus æquoris undas
Peliaco pinus vertice cæſa vias.
Quæ concurrentes inter temeraria cautes,
Conſpicuam fulvo vellere vexit ovem.
O utinam ne quis remo freta longa moveret,
Argo funeſtas preſſa bibiſſet aquas.
Quid tibi, me miſerū Zephyros, Euroſq; timebo?
Et gelidum Boream, præcipitemque Notum.
Non illic urbes, non tu mirabere ſilvas.
Una eſt iniuſti cærula forma maris.
Nec medius tenues conchas, pictoſve lapillos
Pontus habet, bibuli litoris illa mora eſt.
Et vobis alii ventorum prælia narrent,
Quas Scylla infeſtet, quaſve Charybdis aquas.
Et quibus emineant violenta Ceraunia ſaxis,
Quo lateant Syrtes magna minorque ſinu.
Hoc

Hoc alii referant ad vos, quod quiſque loquetur,
Credite ; credenti nulla procella nocet .
Sero reſpicitur tellus , ubi fune ſoluto ,
Currit in immenſum panda carina ſalum .
Navita ſollicitus jam ventos horret iniquos .
Et prope tam lethũ, quam prope cernit aquã ;
Quod ſi concuſſas Triton exaſperat undas ,
Quàm tibi ſit toto nullus in ore color ?
Tum generoſa voces fœcundæ ſidera Ledæ ,
Et felix dicas , quem ſua terra tenet .
Et ſi vana ferunt volucres mea dicta procellæ ,
Æqua tamen puppis ſit Galatea tuæ .
Vade memor noſtri , vento rediture ſecundo ;
Impleat illa tuos fortior aura ſinus . [reus;
Tunc mare in hæc magnus declinet litora Ne-
Hæc venti ſpectent, huc agat actus aquas .
Ipſe roges , Zephyri veniant in lintea pleni ,
Ipſe tua moveas turgida vela manu .
Omnia pro veris credam , ſint facta licebit
Cur ego non votis blandiar ipſe meis ?
Hæc mihi quam primum cœlo nitidiſſimus alto
Lucifer admiſſo tempora portet equo .

PErgama cum caderent bello ſuperata biluſtri ,
Ex tot in Atridis pars quota laudis erat ?
At mea ſepoſita eſt , & ab omni milite diſcors
Gloria , nec titulum muneris alter habet .
Me duce ad hunc voti finem , me milite veni ;
Ipſe eques , ipſe pedes , ſignifer ipſe fui .
Nec caſum fortuna meis immiſcuit actis ,
Huc ades ò cura parte triumphe mea :
Nec belli eſt nova cauſa mei , niſi rapta fuiſſet
Tyndaris, Europæ pax, Aſiæque foret .

ELEGIA.

Ad Iſidem , ut parientem uxorem juvet .

ISi Paretonium , genitaliaque arva Canopi
Quæ colis , & Memphim , palmiferamque Pharon :
Quaque celer lato Nilus delapſus ab alveo
Per

Per ſeptem portus in maris exit aquas :
Per tua ſacra precor, per Anubidis ora verendi,
Sic tua ſacra pius ſemper Oſiris amet.
Pigraque labatur circum donaria ſerpens,
Et comes in pompa corniger Apis eat :
Huc adhibe vultus, & in una parce duobus :
Nam vitam dominæ tu dabis, illa mihi.
Sæpe tibi meruit certis operata diebus,
Quo cingit laurus Gallica turma tuas.
Tuque laborantes utero miſerata puellas,
Quarum tarda latens corpora tendit onus :
Lenis ades, precibuſque fave Lucina puellæ :
Digna eſt quam jubeas muneris eſſe tui.
Ipſe ego thura dabo fumoſis candidus aris,
Ipſe feram ante tuos munera vota pedes.
Adiiciam titulum, ſervata, Naſo, Corinna,
Tu modo fac titulo, muneribuſque locum.
Si tamen in tanto fas eſt monuiſſe timore,
Hac tibi ſit pugna dimicuiſſe ſatis.

AN proſint, dubiũ eſt, nocuerunt carmina certe
Invidiæ noſtris illa fuere bonis,
Cùm Thebæ, cùm Troja foret, cùm Cæſaris acta,
Ingenium movit ſola Corinna meum.
O utinam adverſis tetigiſſem carmina Muſis,
Phœbus & inceptum deſtituiſſet opus.
Nec tamen ut teſtes mos eſt audire Poetas,
Malueram verbis pondus abeſſe meis;
Per nos Scylla patri canos furata capillos,
Pube premit rabidos, inguinibuſque canes.
Nos pedibus pēnas dedimus, nos crinibus ãgues:
Victor Abantiades alite fertur equo.
Iidem per ſpatium Tityon porreximus ingens,
Et tria vipereo fecimus ora cani.
Fecimus Enceladum jaculantem mille lacertis;
Ambiguæ captos virginis ore viros.
Æolios Ithacis incluſimus utribus Euros,
Proditor in medio Tantalus amne ſitit.
De Niobe ſilicem, de virgine fecimus urſum,
Concinit Odryſium Cecropis ales Itym.
Jupiter aut in aves, aut ſe trãsformat in aurum,
Aut ſiccat impoſita virgine taurus aquas.

Pro-

Protea quid referam, Thebanaq. femina dentes?
Qui vomerent flammas ore, fuiſſe boves?
Flere genis auriga ſuis electra ſorores?
Quæque rates fuerant, nunc maris eſſe Deas?
Averſumque diem menſis furialibus Atrei,
Duraque percuſſam ſaxa ſecuta lyram?
Exit in immenſum fœcunda licentia vatum,
Obligat hiſtorica nec ſua verba fide.

ELEGIA.

De Junonis feſto.

CUm mihi pomiferis conjux foret orta Phaliſcis.
Mœnia contigimus victa Camille tibi.
Caſta ſacerdotes Junoni facta parabant.
Et celebres ludos, indigenamque bovem.
Grande moræ pretium, ritus cognoſcere, quāvis
Difficilis clivis huc via præbet iter.
Stat vetus, & denſa prænubilus arbore lucus,
Aſpice, concedes numinis eſſe locum.
Accipit ara preces, votivaque thura piorum,
Ara per antiquas facta ſine arte manus.
Hic ubi perſonuit ſolemni tibia cantu,
It per velatas annua pompa vias.
Ducuntur niveæ populo plaudente juvencæ,
Quas aluit campis herba Phaliſca ſuis:
Et vituli nondum metuenda fronte minaces,
Et minor ex humili victima porcus ara.
Duxq. gregis cornu per tempora dura recurvo:
Inviſa eſt dominæ ſola capella Deæ.
Illius indicio ſilvis inventa ſub altis
Dicitur inceptam deſtituiſſe fugam.
Nunc quoq. per pueros jaculis inceſſitur index,
Et pretium autori vulneris ipſa datur.
Qua Ventura Dea eſt, juvenes, timidæq. puellæ
Præbuerant latas veſte jacente vias.
Virginei crines auro, gemmaque premuntur,
Et tegit auratos palla ſuperba pedes.
More patrum ſanctæ velatæ veſtibus albis,

Tra-

Tradita ſuppoſito vertice ſacra ferunt.
Ore favent populi tunc, cum venit aurea pompa
Ipſa ſacerdotes ſubſequiturque ſuas.
Argiva eſt pompæ facies; Agamenone cæſo,
Et ſcelus, & patrias fugit Haleſus opes.
Jamque pererratis profugus terraque, marique
Mœnia felici condidit alta manu.
Ille ſuos docuit Junonia ſacra Phaliſcos.
Sint mihi, ſint populo ſemper amica ſuo;

ELEGIA.

Ad Venerem, quòd elegis finem imponat.

QVare novum vatem tenerorū mater amorū.
Traditur hæc elegis ultima meta meis:
Quos ego compoſui Pelignì ruris alumnus,
Nec me deliciæ dedecuere meæ. [res,
Si quid id eſt, uſque à proavis vetus ordinis hæ-
Non modo militiæ turbine factus eques.
Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo,
Pelignæ dicar gloria gentis ego.
Quem ſua libertas ad honeſta coegerat arma,
Cùm timuit ſocias anxia Roma manus.
Atque aliquis ſpectans hoſpes Sulmonis aquoſi
Mœnia, quà campi jugera pauca tenent.
Quæ tantum, dicet, potuiſtis ferre poëtam,
Quantulacunque eſtis, vos ego magna voto.
Culte puer, pueriq. parens mihi tempore longe
Aurea de campo vellite ſigna meo.
Corniger increpuit thyrſo graviore Lyæus,
Pulſanda eſt magnis area major equis.
Imbelles elegi, genialis Muſa, valete,
Poſt mea manſurum fata ſuperſtes opus.

DE NUCE
ELEGIA.

NUxi ego juncta viæ, cum ſim ſine crimine vitæ
A populo ſaxis prætereunte petor.
Obruere iſta ſolet manifeſtos pœna nocentes,
Publica cum lentam non capit ira moram.
Nil ego peccavi, niſi ſi peccare fatemur,
Annua cultori poma referre ſuo.
At prius arboribus tunc, cum meliora fuerunt
Tempora, certamen fertilitatis erat.
Tunc domini memores ſertis ornare ſolebant
Agricolæ, fructu proveniente, Deos.
Sæpe tuas igitur Liber miratus es uvas,
Mirata eſt oleas ſæpe Minerva ſuas.
Pomaque læſiſſent matrem, niſi ſubdita ramo
Longa laboranti furca tuliſſet opem.
At poſtquā platanis ſterilem præbētibus umbrā
Uberior quavis arbore venit honor.
Nos quoq. fructiferæ (ſi nux modo ponor in illis)
Cœpimus in patulas luxuriare comas.
Nunc neq. continuos naſcuntur poma per annos,
Uvaque læſa domum, læſaque bacca venit.
Certe ego ſi nunquam peperiſſem, tutior eſſem:
Iſta Clytæmneſtra digna querela fuit.
Si ſciat hoc vitis, naſcentes ſupprimet uvas;
Orbaque, ſi ſciat hoc, Palladis arbor erit.
Hoc in notitiam veniat maloque, pyroque;
Deſtituent ſilvas utraque poma ſuas.
Quæque ſibi vario diſtinguit poma colore,
Audiat hoc cerasus, ſtipes inanis erit.
Nō equidem invideo, nunquā tamē ulla feritur,

Quæ ſterilis ſola eſt conſpicienda coma.
Cernite ſynceros omnes ex ordine truncos,
Qui modo, nil quare percutiantur, habent:
At mihi ſæva nocent mutilaris vulnera ramis,
Nudaque decerpto cortice ligna patent.
Non odium facit hoc, ſed ſpes inducta rapinæ,
Suſtineant aliæ poma, querentur idem.
Sic reus ille fere eſt, de quo victoria lucro
Eſſe poteſt; inopis vindice facta carent.
Sic timet inſidias, qui ſe ſcit ferre viator
Quod timeat; tutum carpit inanis iter.
Sic ego ſola petor, ſoli quia cauſa petendi eſt:
Frondibus intactis cætera turba viret.
Nā quòd habēt frutices aliquādo proxima nobis
Fragmina, quòd læſo vimine multa jacent,
Non iſtis ſua facta nocent, vicinia damno eſt,
Excipiunt ictu ſaxa repulſa meo.
Idq; ue fide careat, ſi non quæ longius abſunt,
Nativum retinent inviolata decus.
Ergo, ſi ſapiant, & mentem verba ſequantur,
Devoveant umbras proxima quæque meas.
Quā miſerū eſt, odium damnis accedere noſtris,
Meque ream nimiæ proximitatis agi.
Sed puto magna mei eſt operoſo cura colono:
Inveniat, dederit quid mihi, præter humum.
Sponte mea faciles contempto naſcor in agro,
Parſque loci, quo ſto, publica pæne via eſt.
Me, ſata ne lædam, quoniam ſata lædere dicor.
Imus in extremo margine fundus habet.
Nō mihi falx nimias Saturnia deputat umbras;
Duratam renovat non mihi foſſor humum.
Sole licet, ſiccaque ſiti peritura laborem,
Irriguæ dabitur non mihi ſulcus aquæ.
At cum maturas fiſſo nova cortice rimas
Nux agit, ad partes pertica ſæva venit.
Pertica dat plenas immitia vulnera ramis,
Ne poſſim lapidum verbera ſola queri.
Poma cadunt menſis non interdicta ſecundis,
Et conſtit lectas parca colona nuces:
Has puer aut certo rectas diverberat ictu,
Aut pronas digito biſve ſemelve petit.
Quat-

Quattuor in nucibus non amplius alea tota eſt,
Cum tibi ſuppoſitis additur una tribus.
Per tabulæ clivium labi jubet alter, & optat
Tangat ut è multis qualibet una ſuam.
Eſt etiam, par ſit numerus, qui dicat, an impar,
Ut divinatas auferat augur opes.
Fit quoque de creta, qualem cœleſte figura
Sidus, & in Græcis littera quarta gerit.
Hæc ubi diſtincta eſt gradibus, quæ cōſtitit intus
Quot tetigit virga, tot capit inde nuces.
Vas quoque ſæpe cavum ſpatio diſtante locatur,
In quod miſſa levi nux cadat una manu.
Felix ſecreto quæ nata eſt arbor in agro,
Et ſoli domino ferre tributa poteſt.
Non hominum ſtrepitus audit, non illa rotarum;
Non à vicina pulverulenta via eſt.
Illa ſuo, quæcumque tulit dare dona colono,
Et plenos fructus annumerare poteſt.
At mihi maturos nunquam licet edere fœtus,
Ante diemque meæ decutiuntur opes.
Lamina mollis adhuc, tenero eſt in lacte, quod intra eſt,
Nec mala ſunt ulli noſtra futura bono.
Jam tamen invenias, qui me jaculentur, & ictu
Præfeſtinato munus inane petant.
Si fiat rapti, fiat menſura relicti;
Majorem domini parte viator habet.
Sæpe aliquis foliis ubi nuda cacumina vidit.
Eſſe putat Boreæ triſte furentis opus.
Æſtibus hic, hic me ſpoliatam frigore credit:
Eſt quoque qui crimen grandinis eſſe putet.
At mihi nec grando duris inviſa colonis,
Nec ventus fraudi, ſolve, geluve fuit.
Fructus obeſt, peperiſſe nocet, nocet eſſe feracē,
Quæque fuit multis, eſt mihi præda malo.
Præda malo Polydore fuit tibi, præda nefanda
Conjugis Aonium miſit in arma virum.
Heſperii Regis pomaria tuta fuiſſent,
Una ſed immenſas arbor habebat opes.
At rubus, & ſentes tantummodo lædere natæ,
Spinaque vindicta cætera tuta ſua eſt.

Me, quia non noceo, nec aduncis vindicor hamis,
Miſſa petunt avida ſaxa proterva manu.
Quid ſi non aptas ſolem fugientibus umbras,
Finditur Icario cum cane terra, darem?
Quid niſi ſuffugium nymbos vitantibus eſſem,
Non expectata cum venit imber aqua?
Omnia cum faciam, cum præſtem ſedula cunctis
Officium, ſaxis officioſa petor.
Hæc mihi perpeſſæ domini patienda querela eſt:
Cauſabor quare ſit lapidoſus ager.
Dumq. repugnat humũ, collectaq. ſaxa remittit,
Semper habent in me tela parata viæ.
Ergo inviſa aliis, uni mihi frigora proſunt.
Illo me tutam tempore præſtat hyems.
Nuda quidem tũc ſũ, nudam tamen expedit eſſe,
Nec ſpolium de me, quod petat, hoſtis habet.
At ſimul induimus noſtris ſua vellera ramis:
Saxa novos fructus grandine plura petunt.
Forſitan hic aliquis dicat, quæ publica tangunt,
Carpere conceſſum eſt, hoc via juris habet.
Si licet, hoc oleas diſtringite, cædite meſſes:
Improbe vicinum carpe viator olus.
Intret & urbanas eadem petulantia portas,
Sitque tuis muris, Romule, juris idem.
Quilibet argentum prima de fronte taberna
Tollat, & ad gemmas quilibet alter eat.
Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos,
Et quaſcunque poteſt tollere, tollat opes.
Sed neq. tolluntur, nec, dum regit omnia Cæſar,
Incolumis tanto præſide raptor erit.
At non ille Deus pacem intra mœnia finit,
Auxilium toto ſparſit in orbe ſuum.
Quid tamen hoc prodeſt, media ſi luce, palamq.
Verberor, & tutæ non licet eſſe nuci?
Ergo nec nidos foliis hærere, nec ullam
Sedibus in noſtris ſtare videtis avem.
Ut lapis in ramo ſedit quicumque biſurco,
Hæret, & ut capta victor in arce manet.
Cætera ſæpe tamen potuere admiſſa negari,
Et crimen vox eſt inficiata ſuum:
Noſtra notat fuſco digitos injuria ſucco,
Cor-

Cortice contactas inficiente manus.
Ille cruor meus eſt, illo maculata cruore
Nou profectura dextra lavatur aqua.
O ego cum longæ venerunt tædia vitæ,
Optavi quoties arida facta mori?
Optavi quoties aut cæco turbine verti,
Aut valido miſſi fulminis igne peti.
Atq. utinam ſubitæ raperent mea poma procellæ.
Vel poſſem fructus excutere ipſa meos.
Sic ubi detracta eſt à te tibi cauſa pericli,
Quod ſupereſt, tutum Pontice Caſtor habes.
Quid mihi nūc animi eſt, cum ſumit tela viator,
Atque oculis plagæ deſtinat ante locum?
Nec vitare licet moto fera vulnera trunco,
Quem ſub humo radix, vinclaq. curva tenent.
Corpora præbemus plagis, ut ſæpe ſagittis,
Cum populus manicas depoſuiſſe vetat.
Utve gravem pavida eſt ubi tolli vacca ſecurim,
Aut ſtringi cultros in ſua colla videt.
Sæpe meas frondes vento tremuiſſe putaſtis,
Sed metus in nobis cauſa tremoris erat.
Si merui, videorque nocens, excidite ferro,
Noſtraque fumoſis urite membra focis.
Si merui, videorque nocens, imponite flammæ,
Et liceat miſeræ dedecus eſſe ſemel.
Si nec cur urar, nec cur excidar habetis,
Parcite, ſic cœptum perficiatis iter.

DE PHILOMELA ELEGIA, NEC EA quidem Ovidii.

Dulcis amica veni noctis ſolatia præſtans
Inter aves etenim nulla tibi ſimilis.
Tu Philomela potes vocum diſcrimina mille,

Mille potes varios ipſa referre modos.
Nam quãvis alia volucres modulamina tentent,
Nulla poteſt modulis æquivalere tuis.
Inſuper eſt avium ſpatiis garrire diurnis,
Tu cantare ſimul nocte dieque potes.
Parus enim quãvis per noctem tinninet omnem,
At ſua vox nulli jure placere poteſt.
[illegible] Palara ſonat, quã dicunt nomine Droſtam,
Sed fugiente die nempe quieta ſilet,
Et Merulus modulans tã pulchris concinit odis,
Nocte ruente tamẽ carmina nulla canit.
Vere calente novos componit Acredula cantus,
Matutinali tempore tunc mitilans.
Dum turdus trutilat, Sturnus tunc piſitat ore,
Sed quod mane canunt, veſpere non recolunt.
Cacabat hinc perdix, hinc gratitat improbus anſer,
Et caſtus turtur, atque columba gemunt.
Plauſitat arborea clamans de fronde palumbes,
In fluviſque natans forte tetrinit anas.
Grus gruit, inque glomis cycni prope flumina drenſant:
Accipiter pipat, milvus, hjanſque lipit.
Cucurrire ſolet gallus, gallina gracillat:
Pupillat pavo, trinſat hirundo vaga.
Dum clangunt aquilæ, vultur pulpare probatur,
Et crocitat corvus, graculus at frigulat.
Glotorat immenſo de turre ciconia roſtro,
Peſſimus at paſſer triſtia flendo tapit.
Pſittacus humanas depromit voce loquelas,
Atque ſuo domino (*chære*,) valeque ſonat.
Pica loquax varias modulatur gutture voces,
Scurriliter ſtrepitu quicquid & audit, ait.
Et cuculi cuculant, fritinit rauca cicada:
Bombilat ore tegens munera mellis apes
Bubulat horrendum ferali carmine bubo,
Humano generi triſtia fata ferens.
Strix nocturna ſonans, & veſpertilio ſtridunt,
Noctua lucifuga cucubat in tenebris.
Aſt ululant ululæ lugubri voce canentes,
Inque paludiferis butio bubit aquis.

Re-

Regulus atque Merops, & rubro pectore Progne
Conſimili modulo zinzilulare ſciunt.
Scribere me voces avium philomela coegit,
Quæ cantu cunctas exſuperat volucres.
Sed jam quadrupedum fari diſcrimina vocum
Nomine cogente, nunc ego ſponte ſequar.
Tigrides indomitæ rancant, rugiuntque leones,
Panther caurit amans; Pardus hjando felit.
Dum lynces orcando fremunt, urſus ferus uncat
Aſt lupus ipſe ululat, frendet agreſtis aper.
Et barrus barrit, cervi glocitant, & onagri,
Aſt taurus mugit, & celer hinnit eqvus.
Quirritat verres tardus, rudit, oncat aſellus,
Blacterat hinc aries, & pia balat ovis.
Sordida ſus paſcens ruris per gramina grunnit,
At mutire capris hirce petulce ſoles.
Rite canis latrat, fallax vulpecula gannit,
Glaucitat & catulus, at lepores vagiunt.
Mus avidus mintrat, velox muſtellaque dintrit,
Et grillus grillat, deſticat inde forex.
Ecce venenoſus ſerpendo ſibilat anguis,
Garrula limoſis rana coaxat aquis.
Has volucrum voces deſcripſi, quadrupedumq.
Quas natura illis grata parens tribuit.
Sed cunctas ſpecies animantium nemo notavit,
Atque ſonos, ideo dicere quis poterit?
Cuncta ſuo domino depromunt munera laudum,
Seu ſemper ſileant, ſive ſonare queant.

FRAGMENTUM OVIDII Naſonis repertum nuper in vetuſtiſſimo codice ex Epigrammatis.

Nox erat, & ſŏnus laſſos ſubmiſit ocellos.
Terruerant animũ talia viſa meum.
Colle ſub aprico celeberrimus ilice lucus
Stabat, & in ramis multa latebat avis.
Area gramineo ſuberat viridiſſima prato,
Humida de guttis lene ſonantis aquæ.
Ipſe ſub arboreis vitabam frondibus æſtum,
Fronde ſub arborea, ſed tamen æſtus erat.
Ecce petens variis immiſtas floribus herbas,
Conſtitit ante oculos candida vacca meos.
Candidior nivibus, tunc cum cecidere recentes,
In liquidos nondum quas mora vertit aquas.
Cãdidior, quòd adhuc ſpumis ſtridentibus albet,
Et modo ſiccatam lacte relinquit ovem.
Taurus erat comes huic, feliciter ille maritus;
Cumque ſua teneram conjuge preſſit humum.
Dum jacet, & lentè revocatas ruminat herbas,
Atque iterum paſto paſcitur ante cibo.
Viſus erat ſomno vires adimente ferendi
Cornigerum terra depoſuiſſe caput.
Huc levibus cornix pennis dalapſa per auras
Venit, & in viridi garrula ſedit humo.
Terque bovis niveæ petulanti pectora roſtro
Fodit, & albentes abſtulit ore notas.
Illa locum, taurũmque diu cunctata reliquit,
Sed niger in vaccæ pectore livor erat.
Utque procul vidit carpentes pabula tauros,
(Carpebant tauri pabula læta procul)
Illuc ſe rapuit, gregibuſque immiſcuit illis,

Et petiit herbæ fertilioris opem.
Dic age nocturnæ quicumq. es imaginis augur,
Si quid habent veri, viſa quid iſta ferant.

EJUSDEM, EX EPIGRAMMATIS.

Quantum Virgilius magno conceſſit Homero,
Tantum ego Virgilio Naſo poeta meo.
Nec me prælatum cupio tibi ferre poetam:
Ingenio ſi te ſubſequor, hoc ſatis eſt.
Argumenta quidem librorum prima notavi,
Errorem ignarus ne quis habere queat.
Bis quinos feci legerent quo carmine verſus,
Æneidos totum corpus ut eſſe putent.
Affirmans gratuitato mea, me carmine nullo
Livore titulum præpoſuiſſe tibi.

Vir magnus bello, nulli pietate ſecundus,
Aeneas odio Junonis preſſus iniquo,
Italiam quærens Siculis errabat in undis,
Naufragus & tandem Lybicas dimiſſus ad oras,
Ignaruſque loci fido comitatus Achate,
Indicio matris regnum cognovit Elyſæ.
Quin etiam nebula ſeptus pervenit ad urbem:
Arreptos undis ſocios cum claſſe recepit,
Hoſpitioque uſus Didus per cuncta benignæ
Excidium Trojæ juſſus narrare parabat.

AD PISONEM,
Ad quem extat & Horatii Ars poetica.

UNde prius cœpti ſurgat mihi carminis ordo,
Quoſve canam titulos, dubius feror: hinc tua Piſo.

Nobilitas, veteriſque citant ſublimia Calpi
Nomina, Romanas inter fulgentia gentes.
Hic tua me virtus rapit, & miranda per omnes
Vita modos, quæ ſi deeſſet tibi forte creato
Nobilitas, eadem pro nobilitate fuiſſet.
Nã quid imaginibus, quid avitis fulta triũphis
Atria, quid pleni numeroſo Conſule faſti,
Profuerint, ſi vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cujus laus eſt in origine ſola,
At tu qui tantis animum natalibus æquas,
Et partem tituli non ſummam ponis in illis,
Ipſe canẽdus eris:nã quid memorare neceſſe eſt
Ut domus à Calpo nomen Calpurnia ducat?
Claraque Piſonis tulerit cognomina prima,
Humida calloſa cum pinſeret hordea dextra?
Nec ſi cuncta velim, breviter decurrere poſſim:
Et prius æthereus molles circumvaga flammæ
Annua biſſenis revocabit menſibus aſtra,
Quàm mihi priſcorum titulos, operoſaque bella
Cõtigerit memorare:manus ſed bellica patruum
Armorumque labor veteres docuere Quirites,
Atque illos cecinere ſui per carmina vates.
Nos quoque pacata Piſonem laude nitentem,
Exæquamus avis, nec enim ſi bella quierunt,
Occidit & virtus, licet exercere togatæ
Munera militiæ, licet & ſint ſanguinis hauſtu
Mitia, legitimo ſub judice bella movere.
Hic quoque ſervati continget gloria civis,
Altaque victrices intexunt limina palmæ.
Quin age majorum juvenis facunde tuorum,
Scande ſuper titulos, & avitæ laudis honores,
Armorumque decus præcede forenſibus actis.
Sic etiam magno jam tunc Cicerone vigente
Laurea facundis ceſſerunt arma togatis:
Sed quæ Piſonum claros viſura triumphos
Olim turba vias impleverat agmine denſo,
Ardua nunc eadem ſtipat fora, cum tua mœſtos
Defenſura reos vocem facundia mittit.
Seu trepidos ad jura decem citat haſta virorum,
Et firmare jubet centeno judice cauſas,
Seu capitale nefas operoſa diluis arte,

Lau-

Laudibus ipſa ſuis reſonant fora dura Piſo: nam
Judicis affectum, poſſeſſaque pectora tentas,
Victus ſponte ſua ſequitur quocumque vocaſti:
Flet ſi flere libet, gaudet gaudere coactus,
Et te dante capit judex ſi non habet, iram.
Sic auriga ſolet ferventia Theſſalus ora
Mobilibus frenis in aperto flectere campo:
Qui modo non ſolum rapido permittit habenas
Quadrupedi, ſed calce citat, modo torquet in au-
Flexibiles rictus, & nunc cervice rotata [ras
Incipit effuſos in gyrum carpere curſus.
Quis non attonitus judex tua reſpicit ora?
Quis regit ipſe ſuā niſi per tua pōdera mentem?
Nam tu, ſive libet pariter cum grādine nimbos,
Denſaque vibrata jaculari fulmina lingua,
Seu juvat aſtrictas in nodum cogere voces,
Et dare ſubtili vivacia verba catena,
Vim Laertiadæ, brevitatem vincis Atridæ:
Dulci ſeu mavis, liquidoque fluentia curſu
Verba, nec incluſo ſed aperto pingere flore,
Inclyta Neſtorei cedit tibi gratia mellis.
Nec te Piſo tamen populo ſub judice ſola
Mirantur fora, ſed numeroſa laude ſenatus
Excipit, & meritas reddit tibi curia voces.
Quis dignè referat, qualis tibi luce ſub illa
Gloria contigerit, qua tu, retinente ſenatu,
Cum tua biſſenos numeraret purpura faſces,
Cæſareum grato ceciniſti pectore numen?
Quòd ſi jam validæ mihi robur mentis ineſſet,
Et ſolidus primos impleret ſpiritus annos,
Auderem voces per carmina noſtra referre
Piſo tuas, ſed feſſa labat mihi pondere cervix.
Et tremefacta cadunt ſucciſo poplite membra:
Sic nec olorinos audet Pandionis ales
Parva referre ſonos, nec ſi velit improba, poſſit,
Sic & Aedonia ſuperantur voce cicadæ,
Stridula cum rapido faciunt convicia ſoli.
Quare age Calliope, poſita gravitate forenſi,
Limina Piſonis mecum pete, plura ſuperſunt,
Quæ laudare velis, inventa penatibus ipſis.
Huc etiam tota concurrit ab urbe juventus

Auditura virum, ſi quando judice feſto
Turbida prolatis tacuerunt jurgia rebus.
Tunc etiam levibus veluti proludit in armis,
Compoſituſque ſuas exercet litibus artes;
Quinetiam facilis Romano perfluit ore
Græcia, Cecropiæque ſonat gravis æmulus urbi.
Teſtis Acidalia quæ condidit alite muros,
Euboicam referens fœcunda Neapolis arcem.
Qualis iò ſuperi, qualis nitor oris amœnis
Vocibus: hinc ſolido fulgore micantia verba
Implevere loco; hinc exornata figuris
Advolat excuſſo velox ſententia torno.
Magna quidem virtus erat, etſi ſola fuiſſet,
Eloquium ſanctum modo perfulcire ſenatum,
Exonerare pios modo, nunc onerare nocentes.
Sed ſuper iſta, movet plenus gravitate ſerena
Vultus, & inſigni præſtringit imagine viſus.
Talis ineſt habitus, qualem nec dicere mœſtum,
Nec ſtudium, læta ſed tetricitate decorum
Poſſumus; ingenitæ ſtat nobilitatis in illo
Pulcher honos, & digna ſuis natalibus ora.
Additur huc & juſta fides, & plena pudoris
Libertas, animuſque mala ferrugine purus,
Ipſaque poſſeſſo mens eſt opulentior auro.
Quis tua cultorum juvenis facunde tuorum
Limina pauper adit, quem non animoſa beatum
Excipit, & ſubito juvat indulgentia cenſu?
Quodque magis dono fuerit pretioſius omni,
Diligit ex æquo, nec te fortuna colentum.
Natales ve movent: probitas ſpectatur in illis.
Nulla ſuperborum patiuntur dicta jocorum,
Nullius ſubitos adfert injuria riſus.
Unus amicitiæ ſummos tenor ambit, & imos.
Rara domus tenuem non aſpernatur amicum,
Raraque non humilem calcat faſtoſa clientem.
Illic caſta licet mens, & ſine crimine conſtet
Vita, tamen probitas cum paupertate jacebit.
Sed lateri nullus comitem circundare quærit,
Quem dat purus amor; ſed quem tulit impia
merces:
Nec quiſquam vero pretium largitur amico,

Quem

Quem regat ex æquo, vicibuſque regatur ab illo:
Sed miſerum parva ſtipe focilat, ut pudibundus
Exercere ſales inter convivia poſſit.
Ipſe procul livor, procul hæc fortuna refugit
Piſo tuam venerande domum: tu mitis, & acri
Aſperitate carens, poſitoque per omnia faſtu,
Inter ut æquales unus numeraris amicos,
Obſequiumq. doces, & amorem quæris amando.
Cuncta domus varia cultorum perſonat arte,
Cuncta movet ſtudiis: nec enim tibi dura clientũ
Turba, rudiſve placet, miſero quæ freta labore,
Nil niſi ſummoto novit præcedere vulgo.
Sed virtus numeroſa juvat, ut pronus in omne
Pectora ducis opus, ſeu te graviora vocarunt,
Seu leviora juvant: nec enim facundia ſemper
Abducta cum fronte placet, non ſemper in armis
Bellica turba manet, nec tota claſſicus horror
Nocte, dieque gemit, non ſemper Gnoſſius arcus
Deſtinat, exempto ſed laxat cornua nervo:
Et galea miles caput, & latus enſe reſolvit.
Ipſa vices natura ſubit, variataque curſus
Ordinat, inverſis & frondibus explicat annum.
Non ſemper fluidis adopertus nubibus æther
Aurea terrificis obcæcat ſidera nymbis.
Ceſſat hyems, madidos & ſiccat vere capillos,
Ver fugit æſtates, æſtatum terga laceſſit
Pomifer autumnus, nebulis ceſſurus & undis.
Ignea quin etiam ſuperum Pater arma recondit,
Et Ganymedeæ repetens convivia menſæ,
Pocula ſumit ea, qua geſſit fulmina, dextra.
Temporibus ſervire decet: qui tempora certis
Ponderibus penſavit, eum ſi bella vocabunt,
Miles erit: ſi pax, poſitis toga geſtiet armis:
Hunc fora pacatum, bellantem caſtra docebunt.
Felix illa dies, totumque canenda per ævum,
Quæ tibi vitales cum primum traderet auras,
Contulit innumeras intra tua pectora dotes.
Mira ſubeſt gravitas inter fora, mirus omiſſa
Paulisper gravitate lepos, ſi carmina forte
Nectere ludenti juvit fluitantia verſu,
Aonium facilis deducit pagina carmen,

Sive chelyn digitis, & eburno verbere pulſas.
Dulcis Apollinea ſequitur teſtudine cantus:
Et te credibile eſt Phœbo didiciſſe magiſtro:
Nec pudeat pepuliſſe lyram, cùm pace ſerena
Publica ſecuris exultent ocia terris.
Nec pudeat Phœbea chelys, ſi creditur illis
Pulſari manibus, quibus & contenditur arcus.
Sic moviſſe fides ſævus narratur Achilles,
Quamvis mille rates Priamejus ureret heros.
Et gravis obſtreperet modulatis buccina nervis.
Illo dulce melos Nerejus extudit heros
Pollice terribilis, quo Pelias ibat in hoſtem.
Arma tuis etiam ſi forte rotare lacertis,
Inque gradum clauſis libuit conſiſtere membris,
Et viſitare ſimul, ſimul & captare potentem,
Mobilitate pedum celeres ſuper orbibus orbes
Flectis, & obliquis fugientem curſibus urges.
Nunc quoque vivaci ſcrutaris pectora dextra
Nunc latus adverſus, nec opinio, percutis ictu.
Nec tibi mobilitas minor eſt, ſi forte volantem
Aut geminare pilā juvat, aut revocare cadentē:
Et non ſperato fugientem reddere geſtu:
Hæret in hæc populus ſpectacula, totaque ludos
Turba repente ſuos jam ſudabunda relinquit.
Te ſi forte juvat ſtudiorum pondere feſſum
Non languere tamen, luſuq. movere per artem:
Callidiore modo tabula variatur aperta
Calculus, & vitreo peraguntur milite bella;
Ut niveus nigros, nunc & niger alliget albos.
Sed tibi quis non terga dedit? quis te duce ceſſit
Calculus? aut quis nō periturus perdidit hoſtem?
Mille modis acies tua dimicat, ille potentem
Dum fugit, ipſe rapit, longo venit ille receſſu:
Qui ſtetit in ſpeculis, hic ſe committere rixæ
Audet, & in prædam venientem decipit hoſtem.
Ancipites ſubit ille moras ſimileſque ligato
Obligat ipſe tuos, hic ad majora movetur,
Ut citus & fracta prorſipat in agmina mandra,
Clauſaque dejecto populentur moenia vallo,
Interea ſectis, quamvis acerrima ſurgant
Prælia, militibus; plena tamen ipſe phalange
Aut

Aut etiam pauco ſpoliata milite vincis.
Et tibi captiva reſonat manus utraque turba.
Sed prius emenſo Titan verſetur Olympo,
Quã mea tot laudes decurrere carmina poſſint.
Felix, & longa juvenis digniſſime vita,
Eximiumque tuæ gentis decus accipe noſtri
Certus, & hoc veri complectere pignus amoris.
Quòd ſi digna tua minus eſt mea pagina laude.
At voluiſſe ſat eſt animum, non carmina jacto.
Tu modo lætus ades, forſan meliora canemus:
Et vires dabit ipſe favor, dabit ipſa feracem
Spes animum: dignare tuos aperire penates,
Hoc ſolum petimus; nec enim me divitis auri
Imperioſa fames, & habendi ſæva libido
Impulerãt, ſed laudis amor juvat optime tecum
Degere, cumque tuis virtutibus omne per ævum
Carminibus certare meis: ſublimior ibo,
Si famæ mihi pandis iter, ſi detrahis umbram.
Abdita quid prodeſt generoſi vena metalli,
Si cultore caret? quid inerti condita portu,
Si ductoris eget, ratis efficit, omnia quamvis
Armamenta gerat, tereti que fluentia malo
Poſſit & excuſſo dimittere vela rudente?
Ipſe per Auſonias Aeneja carmina gentes
Qui ſonat ingenti, qui nomine pulſat Olympum,
Mæoniumque ſenem Romano provocat ore,
Forſitan illius nemoris latuiſſet in umbra
Quod canit, & ſterili tantum cantaſſet avena,
Ignotus populis, ſi Mecœnate careret:
Qui tamen haud uni patefecit limina vati,
Nec ſua Virgilio permiſit numina ſoli.
Mecœnas tragico quatientem pulpita cæſtu
Erexit Varum, Mecœnas alta tonantis
Eruit, & populis oſtendit nomina Graiis
Carmina Romanis etiam reſonantia chordis,
Auſoniamque chelyn gracilis patefecit Arati.
O decus in totum merito venerabilis ævum,
Pierii tutela chori, quo præſide tuti
Non unquam vates inopi timuere ſenecta.
Quod ſi quis noſtris precibus locus, & mea vota
Si mentem ſubjere tuam, memorabilis olim

Tu mihi Mecœnas tereti cantabere verſu.
Poſſumus æternæ nomen committere famæ,
Si tamen hoc ulli de ſe promittere fas eſt.
Et Deus ultor abeſt, ſupereſt animoſa voluntas,
Ipſaque neſcio quid mens excellentius audet.
Tu nanti protende manum, tu Piſo latentem
Exere, nos humilis domus, & ſyncera parentum,
Sed tenuis fortuna ſua caligine celat.
Poſſumus impoſitis caput exonerare tenebris,
Et lucem ſpectare novam, ſi quid modo lætus
Annuis, & noſtris ſubſcribis candide votis.
Eſt mihi, crede, meis animus conſtantior annis,
Quāvis nunc juvenile decus mihi pingere malas
Cœperit, & nondum viceſima venerit ætas.

PUBLII OVIDII NASONIS HALIEUTICON FRAGMENTUM.

Plin. lib. 32. cap. ult.

His adiiciemus apud Ovidium poſita nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur, ſed fortaſſis in Ponto naſcuntur, ubi id volumen ſupremis ſuis temporibus inchoavit. Idem lib. 32. cap. 2. Mihi videntur mira, quæ Ovidius prodidit piſcium ingenia in eo volumine, quod Halieuticon inſcribitur.

Accepit mundus legem, dedit arma per omnes,
Admonuitque ſui, vitulus ſic namque minaci

Qui

Qui nondum gerit in tenera jam cornua fronte,
Sic damæ fugiunt, pugnant virtute leones,
Et morſu canis, & cauda ſit ſcorpius ictu;
Concuſſiſque levis pennis ſic evolat ales.
Omnibus ignotæ mortis timor, omnibus hoſtem,
Præſidiumque datum ſentire, & noſcere teli
Vimq. modumq. ſui. ſic & Scarus arte ſub undis,
Sin * * *
Decidit, aſſumptamq. dolo tandem pavet eſcam;
Non audet radiis obnixa occurrere fronte,
Averſus crebro veniens ſub verbere cauda,
Laxans ſubſequitur, tutumque evadit in æquor;
* Quin etiam ſi forte aliquis dampus nataret
Mitis luctantem Scarus hunc in vimine vidit:
Averſi caudam morſu tenet atque *
* nato quem texitque reſultet *
Sepia tarda fugæ, tenui cùm forte ſub unda
Depreſſa eſt, jamiamq. manus timet illa rapaces,
Inficiens æquor nigrum vomit illa cruorem,
Avertitque vices, oculos fruſtrata ſequentes.
Clauſus rete Lupus quamvis immanis, & acer
* Dimotis cauda ſubmiſſus ſedet armis in Auſtri
Emicat, atque dolos ſaltu diludit inultus.
Et Muræna ferox, teretis ſibi conſcia tergi,
Ad laxata magis converſa foramina retis,
Tandem per multos evadit lubrica flexus,
Exemploque nocet, cunctis intervenit una.
At contra ſcopulis crinali corpore ſegnis,
Polypis hæret, & hac eludit retia fraude,
Et ſub lege loci ſumit, mutatque colorem,
Semper ei ſimilis quem contigit, atq. ubi prędam
Pendentem retis avidus rapit, hic quoque fallit
Elato calamo, cum demum emerſus in auras,
Brachia diſſolvit, populatumq. exſpuit hamum;
At mugil cauda pendentem everberat eſcam,
Excuſſamque legit Lupus acri concitus ira,
Diſcurſu fertur vario, fluctuſque ferentes
Proſequitur, quaſſatq. caput, dum vulnere ſævus
Laxato cadat hamus, & ora patentia linquat:
Nec proprias vires neſcit Muræna nocendi:
Auxilioque ſibi morſu, nec eo minus acri

De-

Deficit, aut animos ponit captiva minaces,
Anthias his, tergo quæ non videt, utitur armis,
Vim ſpinæ novitque ſuæ, verſoque ſupinus
Corpore lina ſecat, fiximque intercipit hamum,
Cætera quæ denſas habitant animalia ſilvas,
Aut vani quatiunt ſemper lymphata timores.
Aut trahit in præceps non ſana ferocia mentis.
Ipſa ſequi natura monet, vel cominus ire,
Impiger & telo venantum ſternere pergit
Agmina, & adverſis infert ſua pectora telis.
Quoque venit, fidens magis & ſublatior ardet,
Concuſſitque toros, & viribus addidit iram.
Prodidit, atque ſuo properat ſibi robore lethum,
Fœdus Lucanis provolvitur Urſus ab antris,
Quid niſi pondus iners, ſtolidæq. ferocia mentis?
Actus Aper ſetis iram denunciat hirtis,
Et ruit, oppoſiti nitens in vulnera ferri,
Preſſus & emiſſo moritur per viſcera telo.
Altera pars fidens pedibus dat terga, ſequenti,
Ut pavidi Lepores, ut fulvo tergore Damæ,
Et capto fugiens Cervus ſine fine timore.
Ipſa ſequi natura docet, vel cominus ire.
Hic generoſus honos, & gloria major Equorum;
Nã capiunt animis palmã, gaudentq. triumpho:
Seu ſeptem ſpatiis circo meruere coronam,
Nonne vides victor quando ſublimius altum
Attollat caput, & vulgi ſe venditet auræ?
Celſave cum cæſo decoratur terga Leone,
Quam tumidus, quantoq. venit ſpectabilis actu,
Compeſcatque ſolum generoſo concita pulſu
Ungula ſub ſpoliis graviter redeuntis opimis?
Quæ laus prima canum, quibus eſt audacia præceps,
Venandique ſagax virtus, vireſque ſequendi,
Qui nunc elatis rimantur naribus auras,
Et nunc demiſſo quærunt veſtigia roſtro,
Et produnt clamore feram, dominumq. vocando,
Increpitant, quem ſi collatis effugit armis,
Inſequitur tumuloſq. canis, campoſq. per omnes.
Noſter in arte labor poſitus, ſpes omnis in illa,
Nec tamen in medias pelagi te pergere pedes.
Ad-

Admoneam, vaſtiſque maris tentare profundum.
Inter utrumque loci melius moderabere finem;
Aſpera num ſaxis loca ſint: nam talia lentos
Depoſcunt calamos: at purum retia litus.
Num mons horrentes demittat celſior umbras.
In mare nam variè quidam fugiuntq. petuntque
Num vana ſubnatis imo viridentur ab herbis

* *

Oblectæque moras, & molli ſerviat algæ.
Deſcripſit ſedes varias natura profundi:
Nec cunctos una voluit conſiſtere piſces,
Nam gaudent pelago, quales Scombriq., Boveſq.
Hippuri celeres, & nigro tergore Milvi,
Et pretioſus Helops noſtris incognitus undis,
Ac durus Xiphias, ictu non mitior enſis;
Et pauidi magno fugientes agmine Thunni.
Parva Echeneis adeſt, mirum, mora puppibus ingens,
Tuque comes ratium, tractiq. per æquora fulci.
Qui ſemper ſpumas ſequeris Pompile nitentes.
Corcyroſque ferox ſcopulorum fine moratus.
Cantharus ingratus ſucco, tum concolor illi
Orphas, cæruleaque rubens Erythnus in unda.
Inſignis Sarguſque notis inſignis & alis,
Et ſuperaurata Sparulus cervice refulgens,
Et rutilus Sagur, & fuluis Synodentes, & ex ſe
Concipiens Channe gemino fraudata parente,
Tum viridis ſquamis paruo ſaxatilis ore,
Et rarus faber, & pictæ Mormyres, & auri
Chryſophrys imitata decus tum corporis umbræ
Liuentis, rapidique Lupi, Percæque, Tragique
Quin laude inſignis caudæ Melanurus, & ardens
Auratis Muræna notis, Merulæque virentes,
Immitiſque ſuæ Conger per vulnera gentis,
Et capitis duro nociturus Scorpius ictu,
Ac nunquam æſtivo conſpectus ſidere Glaucus.
At contra herboſa piſces laxantur arena,
Ut Scarus epaſtas ſolus qui ruminat eſcas,
* Fœcundumq. genus Menerelamiroſq. Smariſq.
Atq. immunda Chromis: merito viliſſima Salpa
Atque avium dulcis nidos imitata ſub undis.

Et

Et ſqualus tenui ſuffuſus ſanguine Mullus,
Fulgentes Soleæ candore, & concolor illis
Paſſer, & Adriaco mirandus litore Rhombus,
Tunc Epodes lati tum molles tergore ranæ,
Extremi paſſ. *

* * *
* * *
* * *

* * *

Lubricus & ſpina nocuus non Gobius ulla,
Et nigrum niueo portans in corpore uirus
Lolligo, durique Suos, ſinuoſaque ceſſ*
Et tam deformi non dignus nomine Aſellus.
Tuque peregrinis Acipenſer nobilis undis.

Deerant non admodum multa in eo Exemplari conſumpta penitus vetuſtate.

FINIS.

EX

EX LIBRIS SILVARUM STATII PAPINI NEAPOLITANI.

POEMATA SELECTA.

Calendæ Decembris Saturnales.

ET Phœbus pater, & ſevera Pallas,
Et muſæ procul ite feriatæ.
Jani vos revocabimus Calendis
Saturnus mihi compede exſoluta
Et multo grauidus mero December,
Et rediens jocus, & ſales proterui
Adſint, dum refero diem beatam
Læti Cæſaris, ebriamque partem.
Vix Aurora nouos mouebat ortus.
Jam bellaria adorea pluebant.
Hunc rorem veniens profudit Eurus.
Quicquid nobile ponticus Nucetis
Fœcundis cadit, aut jugis Idumes,
Quod ramis pia germinat Damaſcus,
Et quas præcoquit Ebofia cannas
Largis gratuitum cadit rapinis.
Molles Cajoli, Lagunculique
Et maſſis amerina non peruſtis,
Et muſtaceus, & latente Palma
Prægnantes Cariotides cadebant.

Non

Non tangit Hyas inſerena nymbis,
Terras obruit ante ſoluta Plias:
Qualis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit ſerenam.
Ducat nubila Jupiter per orbem,
Et latis pluvias minetur agris,
Dum noſtri Jovis hi ferantur imbres.
Ecce autem caveas ſubit per omnes,
Inſignis ſpecie, decora cultu
Plebes altera non minor ſedente.
Hi panaria, candidaſque mappas
Subvectant, epulaſque lautiores.
Illi marcida vina largiuntur.
Idæos totidem putes miniſtros.
Orbem, quà melior, ſeveriorque eſt.
Et gentes alis inſimul togatas.
Et cum tot populos beata paſcas.
Hunc Annona diem ſuperba neſcis.
I nunc, ſæcula compara vetuſtas,
Antiqui Jovis, aureumque tempus.
Non ſic libera vina tunc fluebant.
Nec tardum ſeges occupabat annum,
Una veſcitur omnis ordo menſa,
Parvi, Fœmina, Plebs, Eques, Senatus,
Libertas reverentiam remiſit.
Et tu quin etiam (quis hue vocare?
Quis promittere poſſit hoc Deorum?)
Nobiſcum ſocias dapes iniſti.
Jam ſe (quiſquis is eſt) inops, beatus.
Convivam Ducis eſſe gloriatur.
Hos inter fremitus, novoſque luxus
Spectandi levis effugit voluptas.
Stat ſexus rudis inſciuſque ferri.
Et pugnas capit improbus viriles:
Credas ad Tanain, ferumque Phaſin.
Thermodontiacas calere turmas.
Hic audax ſubit ordo Pumilonum;
Quos natura brevi ſtatu peracto,
Nodoſum ſemel in globum ligavit.
Edunt vulnera, conferuntque dextras,
Et mortem ſibi qua manu minentur.

Ri-

Ridet Mars pater, & cruenta Virtus.
Caſuræque vagis Grues rapinis,
Mirantur Pumilos feróciores.
Jam noctis propioribus ſub umbris
Dives Sparſio quos agit tumultus?

*

Hic agnoſcitur omne quod Theatris
Aut forma placet, aut probatur arte.
Hoc plaudunt grege Lydiæ tumentes:
Illic cymbala, tinnulæque Gades,
Illic agmina confremunt Syrorum.
Hic plebs ſcenica, quique comminutis
Permutat vitreis gregale ſulfur.
Inter quæ ſubito cadunt volatu
Immenſæ volucrum per aſtra nubes,
Quas Nilus ſacer, horriduſque Phaſis,
Quas udo Numidæ legunt ſub auſtro,
Deſunt qui rapiant, ſinuſque pleni
Gaudent, dum nova lucra comparantur.
Tollunt innumeras ad aſtra voces,
Saturnalia principis ſonantes,
Et dulci dominus favore clamant,
Hoc ſolum vetuit licere Cæſar.
Vix dum cærula nox ſubibat orbem,
Deſcendit media nitens arena
Denſas flammeus orbis inter umbras,
Vincens Gnoſiacæ facem coronæ
Collucet polus ignibus, nihilque
Obſcuræ patitur licere nocti.
Fugit pigra quies, inerſque ſomnus,
Hæc cernens alias adivit urbes.
Quis ſpectacula? quis jocos licentes?
Quis convivia? quis dapes inemptas?
Largi flumina quis vomit Lyæi?
Jam jam deficio, tuoque Baccho
In ſerum trahor ebrius ſoporem.
Quos ibit procul hic dies per annos?
Quam nullo ſacer exoleſcat ævo?
Dum montes Latii, paterque Tybris,
Dum ſtabit tua Roma, dumque terris
Quod reddis Capitolium manebit.

Go

Genethliacon Lucani.

LUcani proprium diem frequentes,
Quiſquis collibus Iſthmiæ Djones
Docto pectora concitatus oeſtro,
Pendentis bibit ungulæ liquorem.
Ipſi, quos penes eſt honor canendi,
Vocalis citharæ repertor Arcas,
Et tu Baſſari dum rotator Evan,
Et Pæan, & Hyantiæ ſorores
Lætæ purpureas novate vittas,
Crinem comite, candidamque veſtem
Perfundant hederæ recentiores.
Docti largius evagentur amnes.
Et plus Aoniæ virete ſilvæ:
Et ſi quà patet, aut diem recepit,
Sertis mollibus expleatur umbra.
Centum Theſpiacis odora lucis
Stent altaria, victimæque centum,
Quas Dirce lauat, aut alit Cithaeron.
Lucanum canimus: fauete linguis.
Veſtra eſt iſta dies, fauete Muſæ:
Dum qui vos geminas tulit per artes,
Et junctæ pede vocis, & ſolutæ,
Romani colitur chori ſacerdos,
Felix heu nimis & beata tellus,
Quæ pronos Hyperionis meatus,
Summis Oceani vides in undis,
Stridoremque rotæ cadentis audis,
Quæ Tritonide fertiles Athenas
Unctis Bæatica provocas trapetis:
Lucanum potes imputare terris
Hoc plus quam Senecam dediſſe mundo,
Aut dulcem generaſſe Gallionem.
Attollas refluos in aſtra fontes
Grajo nobilior Melete Bætis.
Bætim Mantua provocare noli.
Natum protinus, atque humum per ipſam
Primo murmure dulce vagientem,
Blando Calliope ſinu recepit.

Tum

Tum primum poſito remiſſa luctu
Longos Orpheos exuit dolores.
Et dixit, Puer ò dicate Muſis,
Longævos cito tranſiture Vates
Non tu flumina, nec greges ferarum,
Nec plectro Geticas movebis Ornos,
Sed ſeptem juga, Martiumque Tybrim,
Et doctos equites, & eloquente
Cantu purpureum trahes Senatum.
Nocturnas alii Phrygum ruinas,
Et tardi reducis vias Ulyſſis.
Et puppem temerariam Minervæ
(Trita vatibus orbita) ſequantur.
Tu carus Latio, memorque gentis
Carmen fortior exeris togatum,
Ac primum teneris adhuc in annis
Laudes Hectora, Theſſaloſque currus:
Et ſupplex Priami potentis aurum.
Et ſedes reſerabis infernorum.
Ingratus Nero dulcibus Theatris,
Et noſter tibi proferetur Orpheus,
Dices culminibus Remi vagantis,
Infandos domini nocentis ignes.
Tu caſtæ titulum decuſque Pollæ
Jucunda dabis allocutione.
Mox cœpta generoſior juventa
Albos oſſibus Italis Philippos,
Et Pharſalica bella detonabis,
Et Fulmen ducis inter arma divi,
Libertate gravem pia Catonem.
Et gratum popularitate magnum
Tu Peluſiaci ſcelus Canopi
Deflebis pius, & Pharo cruenta
Pompejo dabit altius ſepulcrum,
Hæc primo juvenis canes ſub ævo
Ante annos culicis Maroniani.
Cedet Muſa rudis ferocis Enni,
Et docti furor arduus Lucreti.
Et qui per freta duxit Argonautas.
Et qui corpora prima transfigurat.
Quin majus loquor: ipſa te Latinie

Æneis

Æneis venerabitur canentem.
Nec ſolum dabo carminis nitorem:
Sed tædis genialibus dicabo
Doctam atque ingenio tuo decoram;
Qualem blanda Venus, daretque Juno;
Forma, ſimplicitate, comitate,
Cenſu, ſanguine, gratia, decore,
Et veſtros Hymenæon ante poſtes
Feſtis cantibus ipſa perſonabo.
O ſævæ nimium, graveſque Parcæ,
O nunquam data feſta longa ſummis
Cur plus ardua caſibus petatis?
Cur ſæva vice magna non ſeneſcunt?
Sic natum Naſamonii Tonantis
Poſt ortus, obituſque fulminatos,
Anguſto Babylon premit ſepulchro
Sic fixum Paridis manu trementis
Peliden Thetis horruit cadentem
Sic ripis ego murmurantis Hebri
Non mutum caput, Orpheos ſequebar,
Sic & tu rabidi (nefas) Tyranni
Juſſus præcipitem ſubire Lethen;
Dum pugnas canis, arduaque voce
Das ſolatia grandibus ſepulcris,
O dirum ſcelus. O ſcelus tacebis.
Sic fata eſt, leviterque decidentes
Abraſit lacrymas nitente plectro.
At tu ſeu rapidum poli per axem
Famæ curribus arduis levatus.
Qua ſurgunt animæ potentiores
Terras deſpicis, & ſepulcra rides:
Seu pacis meritum Nemus recluſæ
Felix Elyſiis tenet in oris.
Quo Pharſalica turba congregatur.
Et te nobile carmen inſonantem
Pompei comitantur, & Catones.
Tu magna ſacer, & ſuperbus umbra
Neſcis Tartaron, & procul nocentium
Audis verbera, pallidumque viſa
Matris lampade reſpicis Neronem,
Adſis lucidus, & vocante Polla

Unum

Unum quæſo diem Deos ſilentum
Exores, ſolet hoc patere limen
Ad nuptas redeuntibus maritis.
Hæc te non Thyaſis procax doloſis
Falſi numinis induit figura:
Ipſum ſed colit & frequentat ipſum
Imis altius inſitum medullis,
Ac ſolatia vana ſubminiſtrat
Vultus, qui ſimili notatus auro
Stratis prænitet, incubatque ſomno:
Securæ procul hinc abite mortes,
Hæc vitæ genialis eſt origo.
Cedas luctus atrox, geniſque manent
Jam dulces lacrymæ, dolorque feſſus
Quicquid fleverat ante, nunc adoret.

Via Domitiana.

QVis duri ſilicis, graviſque ferri
Immanis ſonus, æquori propinquum
Saxoſæ latus Appiæ replevit?
Certe non Libycæ ſonant catervæ,
Nec dux advena pejerante bello,
Campanos quatit inquietus agros.
Nec frangit, vada, montibuſque cæſis
Inducit Nero ſordidas paludes,
Sed qui limina bellicoſa Jani
Juſtis legibus, & foro coronat.
Qui caſta Cereri diu negata
Reddit jugera, ſobriaſque terras.
Qui fortem vetat interire ſexum.
Et Cenſor prohibet mares adultos
Pulchræ ſupplicium timere formæ:
Qui reddit Capitolio ſonantem,
Et pacem propria domo reponit.
Qui genti patriæ futura ſemper
Sancit limina, Flaviumque culmen,
Hic ſenis populi vias gravantes,
Et campos iter omne detinentes,
Longos eximit ambitus, novoque
Injectu ſolidat graves arenas.

Gaudens Euboicæ domum Sibillæ,
Gauranoſque ſinus, & æſtuantes
Septem montibus admovere Bajas,
Hic quondam piger axe vectus uno
Nutabat cruce pendula viator,
Rodebatque rota maligna tellus:
Et plebs in mediis Lœtina campis
Horrebat mala navigationis,
Nec curſus agiles, ſed impeditum
Tardabant iter Orbitæ tacentes,
Dum pondus nimium pendens ſub alta
Repit languida quadrupes ſtatera.
At nunc, quæ ſolidum diem terrebat,
Horarum via facta vix duarum.
Non tenſæ volucrum per aſtra pennæ,
Nec velocius ibitis carinæ.
Hic primus labor inchoare ſulcos.
Et reſcindere limites & alto
Egeſtu penitus cavare terras,
Mox hauſtas aliter replere foſſas,
Et ſummo gremium parare dorſo,
Ne mutent ſola, ne maligna ſedes,
Et preſſis dubium cubile ſaxis.
Tunc umbonibus hinc, & hinc coactis.
Et crebris iter alligare Gomphis,
O quantæ pariter manus laborant.
Hi cædunt nemus, exuuntque montes,
Hi ferro ſcopulos, trabeſque cædunt,
Illi ſaxa ligant, opuſque texunt
Cocto pulvere ſordidoque Topho:
Hi ſiccant bibulas manu lacunas.
Et longe fluvios agunt minores.
Hæ poſſent & Athon cavare dextra
Et mœſtum pelagus gementis Helles
Intercludere ponte non natanti
His parvus (Lechiæ niſi vetarent)
Inous freta miſcuiſſet Iſthmos.
Fervent littora, nobileſque ſilvæ
It longus medias fragor per urbes.
Atque Echo ſimul hinc & inde fractam
Gauro Maſſicus Vulfer remittit.

Mi-

Miratur ſonitum quieta Cyme,
Et Linterna palus, pigerque Savo.
At flavum caput, humidumque latè
Crinem mollibus impeditus ulmis,
Vulturnus levat ora, maximoque
Pontis Cæſarei reclivis arcu,
Pandis talia faucibus redundat:
Camporum bone conditor meorum,
Qui me vallibus avium refuſum,
Et ripas habitare neſcientem,
Recti legibus alvei ligaſti;
Et nunc ego ille turbidus, minaxque
Vix paſſus dubias prius carinas,
Jam pontem fero, perviuſque calcor;
Qui terras rapere, & rotare ſilvas
Aſſueram (pudet) amnis eſſe cœpi.
Sed grates ago, ſervituſque tanti eſt.
Quod ſub te duce, te jubente ceſſi:
Quod tu maximus arbiter, meæque
Victor perpetuus legere ripæ.
Et nunc limite me colis beato,
Nec ſordere finis, malumque lato
Detergis ſterilis ſoli putorem,
Ne me pulvereum, gravemque cœno
Tyrrheni ſinus obruat profundi.
Qualis cinyphius tacente ripa,
Pœnos Bagrada ſerpit inter agros.
Sed talis ferar, ut nitente curſu
Tranquillum mare, proximumque poſſim
Puro gurgite provocare Lyrim.
Hæc amnis, pariterque ſe levarat
Ingenti plaga marmorata dorſo.
Hujus janua proſperumque limen
Arcus belligeri Ducis Trophæis,
Et totis Ligurum nitens metallis,
Quantus nubila qui coronat imbri.
Illic flectitur excitus viator.
Illic Appia ſe dolet relinqui.
Tunc velocior, acriorque curſus,
Tunc ipſos juvat impetus jugales.
Ceu feſſis ubi remigum lacertis

Prima Carbaſa ventilantur aura.
Ergo omnes, age quæ ſub axe primo
Romani colitis fidem parentis,
Prono limite commeate gentes
Eoæ citius venite laurus,
Nil obſtat cupidis, nihil moratur.
Qui primo Tiberim reliquit ortu,
Primo veſpere navigat Lucrinum.
Sed quam fine viæ recentis imo,
Quà monſtrat veteres Apollo Cumas,
Albam crinibus, infuliſque cerno?
Viſu fallimur? an ſacris ab antris
Refert Calcidicas Sibylla lauros?
Cedamus: Chely jam repone cantus:
Vates ſanctior incipit, tacendum eſt.
En & colla rotat, noviſque latè
Bacchatur ſpatiis, viamque replet.
Tunc ſic virgineo profatur ore.
Dicebam, veniet: manete campi,
Atque amnis veniet, favete cælo
Qui fædum nemus, & putres arenas
Celſis pontibus, & via levabit,
En hic eſt Deus: hunc jubet beatis
Pro ſe Jupiter imperare terris,
Quo non dignior has ſubit habenas,
Ex quo me duce præſcios Averni
Æneas avidè futura quærens
Lucos, & penetravit, & reliquit.
Hic paci bonus, hic timendus armis,
Natura melior, potentiorque.
Hic ſi flammiferos teneret axes,
Largis India nubibus maderet,
Undaret Lybiæ, teperet Æmus.
Salve dux hominum, & parens Deorum,
Prævisum mihi, cognitumque numen.
Nec jam putribus evoluta chartis
Solemni prece quindecim virorum
Perluſtra mea dicta, ſed canentem
Ipſam cominus, ut merearis, audi.
Vidi quam ſeries morantis ævi
Pronectant tibi candidæ ſorores.

Ma-

Magnus te manet ordo ſæculorum,
Natis longior, abnepotibuſque
Annos perpetua geres juventa,
Quos fertur placidos obiſſe Neſtor,
Quos Titonia computat ſenectus.
Et quantos ego Delium popoſci;
Juravit tibi jam nivalis Arctos.
Nunc magnos Oriens dabit triumphos.
Ibis, quà vagus Hercules, & Evan
Ultra ſidera, flammeumque ſolem,
Et Nili caput, & nives Atlantis,
Et laudum cumulo beatus omni
Scandet belliger, obvioſque currus.
Donec Troicus ignis & renatæ
Trapejus pater intonabit aulæ:
Hæc donec via, te regente terras,
Annoſa magis Appia ſeneſcat.

Lyricum ad Sept. Severum.

PArvi beatus ruris honoribus,
Quà priſca Teucros, Alba colit lares,
Fortem, atque facundum Severum
Non ſolitis fidibus ſaluto.
Jam trux ad Arctos Parrhaſias hyems
Conceſſit altis obruta ſolibus.
Jam pontus, ac tellus renident,
Jam Zephyris Aquilo refractus.
Nunc cuncta veris frondibus annuis
Crinitur arbos, nunc volucrum novi
Queſtus, inexpertumque carmen,
Quod tacita ſtatuere Bruma.
Nos parca tellus, pervigil & focus,
Culmenque multo lumine ſordidum,
Solantur, exemtuſque Teſta,
Qua modo ferbuerat Lyeus.
Non mille balant lanigeri greges.
Nec vacca dulci mugit adultero,
Vtrique (ſi quando) canenti
Mutus ager domino reclamat.
Sed terra primis poſt patriam mihi

Dilecta curis: Huic mea carmina
  Regina bellorum Virago
  Cæſareo peraravit auro.
Quum tu ſodalis dulce periculum
  Conniſus omni pectore tolleres,
  Ut Caſtor ad cunctos tremebat
  Bebryciæ ſtrepitus arenæ.
Te ne in remotis Syrtibus avia
  Leptis creavit? jam feret Indicas
  Meſſes, odoratiſque rara
  Cynnama præripiet Sabæis.
Quis non in omni vertice Romuli
  Reptaſſe dulcem Septimium putet?
  Quis fonte Juturna relictis
  Uberibus neget eſſe paſtum?
Hæc mira virtus, protinus Auſonum
  Portus, vadoſæ neſcius Africæ,
  Intras, adoptatuſque Thuſcis
  Gurgitibus puer innataſti.
Hic parvus inter pignora Curiæ
  Contentus alto lumine purpuræ,
  Creſcis, ſed immenſos labores
  Indole patritia ſecutus.
Non ſermo Pœnus, non habitus tibi,
  Externa non mens, Italus, Italus,
  Sunt urbe, Romaniſque turmis,
  Qui Libyam deceant alumni.
Eſt & frementi vox hilaris foro,
  Venale ſed non eloquium tibi,
  Enſiſque vagina quieſcit,
  Stringere ni jubeant amici.
Sed rura cordi ſæpius, & quies,
  Nunc in paternis ſedibus & ſole
  Vejente, nunc frondoſa ſupra
  Hernica, nunc Curibus vetuſtis.
Hic plura pones, vocibus & modis
  Paſſim ſolutis, ſed memor interim
  Noſtri verecundo latentem
  Barbiton ingeminas ſub antro.

Lyri-

Lyricum ad Maximum Junium.

TAmdiu læto ſatiata campo
Fortis herois Erato labores
Differ, atque ingens opus in minores
Contrahe gyros.
Tuque regnator lyricæ cohortis,
Da novi paulum mihi jura plectri.
Si tuas cantu Latio ſacravi
Pindare Thebas.
MAXIMO carmen tenuare tento,
Nunc ab intonſa capienda Myrto
Serta, nunc major ſitis, & bibendus
Caſtior amnis:
Quando te dulci Latio, remittent
Dalmatæ montes? ubi Dite viſo
Pallidus foſſor redit, erutoque
Concolor auro.
Ecce me natum propiore terra,
Non tamen portu retinent amœno
Deſides Bajæ, Liticenve notus
Hectoris armis.
Torpor eſt noſtris ſine te camœnis,
Tardius ſueto venit ipſe Tymbræ
Rector, & primis meus ecce metis
Hæret Achilles.
Quippe te fido monitore noſtra
Thebais multa cruciata lima
Tentat audaci fide, Mantuana
Gaudia famæ.
Sed damnus lento veniam, quod alma
Prole fundaſti vacuos penates.
O diem lætum! venit ecce nobis
Maximus alter.
Orbitas omni fugienda niſu
Quam premit votis inimicus hæres,
Optimo poſcens (pudet heu) propinquum
Funus amico.
Orbitas nullo tumulata fletu,
Stat domo capta cupidus ſuperſtes

Imminens lethi ſpoliis, & ipſum
Computat ignem.
Duret in longum generoſus infans,
Perque non multis iter expeditum
Creſcat in mores patrios; avumque
Provocet actis.
Tu tuos parvo memorabis enſes,
Quot ad Eoum tuleris Orontem
Signa frenatæ moderatus alæ
Caſtore dextro.
Ille ut invicti rapidum ſecutus
Cæſaris fulmen, refugis amaram
Sarmatis legem, dederit ſub imo
Vivere cœlo.
Sed tuas artes puer ante diſcat,
Omnes queis mundi ſenium remenſus
Orſa Saluſti brevis, & Timavi
Reddit Alumnum.

Riſus Saturnalitius ad Plotium.

EST ſane jocus iſte, quod libellum
Miſiſti mihi Grippe pro libello;
Urbanum tamen hoc poteſt videri;
Si poſt hoc aliquid mihi remittas.
Nam ſi ludere Grippe perſeveras;
Non ludis, licet ecce computemus.
Noſter purpureus, novuſque charta,
Et binis decoratus umbilicis,
Præter me mihi conſtitit decuſſis.
Tu roſum tineis ſituque, putrem,
Quales aut Libycis madent olivis,
Aut thus Niliacum, piperve ſervant,
Aut Byzantiacos colunt lacertos,
Nec ſaltem tua dicta continentem,
Quæ trino juvenis foro tonabas,
Aut centum prope judices, priuſquam
Te Germanicus arbitrum ſequenti
Annonæ dedit, omniumque latè
Præfecit ſtationibus viarum.
Sed Bruti ſenis oſcitationes

De

De capſa miſeri Libellionis,
Emptum plus minus aſſe Cajane
Donas, uſque adeo ne defuerunt
Cæſis pilea ſuta de lacernis?
Vel mantilia? lucidæve mappæ?
Chartæ Thebaicæve, Caricæve?
Nuſquam turbine conditus ruenti
Prunorum globus, atque Coctanorum,
Non ellychnia ſicca, non replictæ
Bulborum tunicæ, nec ova tantum.
Non levis alicæ, nec aſperum far.
Nuſquam cyniphiis vagata campis
Curvarum domus uda cochlearum
Non lardum grave, debiliſve perna.
Non Lucanica, non graves Phaliſci,
Non ſal, exiporumve, caſeuſve,
Aut pane viridantis Aphronitri.
Vel paſſum Pſythiis ſuis recoctum.
Dulci defruta vel lutoſa cœno
Quantum vel dare cereos nitentes,
Cultellum, tenueſve codicillos.
Ollares rogo non licebat uvas,
Gumano patinas in orbe tortas,
Aut unam dare ſyntheſim (quid horres?)
Alborum calicum, atque cacaborum?
Sed certa velut æquus in ſtatera,
Nil mutas, ſed idem mihi rependis.
Quid ſi cum bene mane ſemicrudus
Illatam tibi dixero ſalutem,
Et tu me vicibus domi ſalutes?
Aut cum me dape juveris opima,
Expectes ſimiles & ipſe cænas?
Iraſcor tibi Grippe, ſed valebis:
Tantum ne mihi quo ſoles lepore
Et nunc Hendeca ſyllabos remittas.

Tiburtinum Manlii Vopiſci.

CErnere facundi Tibur glaciale Vopiſci,
Si quis & incerto geminos Aniene penates,
Aut potuit ſociæ commercia noſcere ripæ,

Certanteſque ſibi dominum defendere villas.
Illum nec calido latravit Sirius aſtro,
Nec gravis aſpexit Nemees frondentis alumnus
Talis hyems tectis, frangunt ſic improba ſolem
Frigora, Piſæumque domus non æſtuat annum.
Viſa manu tenera tectum ſcripſiſſe voluptas,
Tunc Venus Idaliis unxit faſtigia ſuccis,
Permulſitq. comas, blandumq. reliquit honorem
Sedibus, & volucres vetuit diſcedere natos.
O longùm memoranda dies! quæ mente reporto
Gaudia? quam laſſos per tot miracula viſus?
Ingenium quam mite ſolo, quæ forma beatis
Arte manus conceſſa locis? non largius uſquam
Indulſit natura ſibi: nemora alta citatis
Incubuere vadis; fallax reſponſat imago
Frõdibus, & lõgas eadem fugit umbra per ūdas.
Ipſe Anien (miranda fides) infraque ſuperque
Saxeus hic timidam rabiem, ſpumoſamq. ponit
Murmura, ceu placidi veritus turbare Vopiſci,
Pieriſque dies, & aventes carmina ſummos,
Litus utrumque domi nec te mitiſſimus annis
Dividet, alternas ſervant Prætoria ripas,
Non externa ſibi fluviumq. obſtare queruntur.
Seſtiacos nunc fame ſinus, pelaguſque natatum
Jactet, & audaci junctos delphinas ephebo.
Hic æterna quies, nullis hic jura procellis,
Nuſquam fervor aquis, datur hinc tranſmittere viſus
Et voces, & pæne manus, ſic Chalcida fluctus
Expellunt fluvii; ſic diſſociata profundo
Brutia Sicanium circumſpicit ora Pelorum.
Quid primũ, mediumve canã? quo fine quieſcã?
Auratas ne trahes? an Mauros undique poſtes?
An picturata lucentia marmora vena
Mirer? an emiſſas per cuncta cubilia lymphas?
Huc oculis, huc mente trahor venerabile dicam
Lucorum ſenium? te quæ vada fluminis infra
Cernis? an ad ſilvas quæ reſpicit aula tacentes?
Qua tibi tota quies, offenſaque turbine nullo
Nox ſilet, & nigros imitantia murmura ſomnos.
An quæ graminea ſuſcepta crepidine fumant
Bal-

Balnea, & poſitum ripis algentibus ignem?
Quaque vaporiferis junctus fornacibus amnis
Ridet anhelantes vicino flumine Nymphas.
Vidi artes, veterumq.manus, variiſque metalla
Viva modis: labor eſt àuri memorare figuras,
Aut ebur, aut dignas digitis contingere gẽmas,
Quicquid & argento primũ, vel in ære Myronis
Luſit, & enormes manus eſt experta coloſſos.
Dum vagor aſpectu, viſuſque per omnia duco,
Calcabam nec opinus opes:nam ſplendor ab alto
Defluus, & nitidum referentes aera teſtæ
Monſtravere ſolum, varias ubi picta per artes
Gaudet humus, ſuberantq.novis Aſarota figuris:
Expavere gradus, quid nunc ingentia mirer,
Aut quid partitis diſtantia tecta trichoris?
Quid te, quæ mediis ſervata penatibus arbor
Tecta, per & poſtes liquidas emergis in auras?
Quo non ſub domino ſævas paſſura bipennes?
Et nunc ignaro forſan vel lubrica Nais,
Vel non abrutos tibi demet Hamadryas annos.
Quid referam alternas gemino ſuper aggere monſas,
Albenteſque lacus, altoſque in gurgite fontes?
Teq.per obliquum penitus, quæ laberis amnem
Martia, & audaci tranſcurris flumina plumbo?
An ſolum Joniis ſub fluctibus Elidis amnem
Dulcis ad Ætnæos deducat ſemita portus?
Illis ipſe antris Anienus fonte relicto,
Nocte ſub arcana glaucos exutus amictus,
Huc illuc fragili proſternit pectora muſco.
Aut ingens in ſtagna cadit, vitreaſque natatu
Plaudit aquas, illa recubat Tiberinus in umbra:
Illic ſulphureos cupit Albula mergere crines.
Hęc domus, Ægeriæ nemoralẽ abſtigere Phœbẽ;
Et Dryadum viduare choris algentia poſſit
Taygeta, & ſilvis arceſcere Pana Lycæis.
Quò ni templa darent alias Tirynchia ſortes,
Et Prænestinæ poterant migrare ſorores.
Quid bifera Alcinoi laudem pomaria? vóſque
Qui nunquam vacui prodiſtis in æthera rami?
Cedant Telegoni, cedant Laurentia Turni

Jugera, Lucrinæque domus, littuſque cruenti
Antiphatæ, cedant vitreæ juga perfida Circes
Dulichiis ululata lupis, arceſque ſuperbæ
Anxuris, & ſedes, Phrygio quas mitis alumno
Debet anus, cedant; qua te jam ſolibus arctis
Avia nymboſa revocabunt litora bruma.
Scilicet hic illi meditantur pondera mores
Hic premitur fœcunda quies, virtuſque ſerena
Fronte gravis, ſanuſque decor, luxuque carentes
Deliciæ, quas ipſe ſuis digreſſus Athenis
Mallet deſerto ſenior Gargetius horto.
Hæc per & Ægeas hyemes, Pliadumq. nivoſum
Sidus, & Oleniis dignum petiiſſe ſub aſtris.
Si Maleæ credenda ratis, Siculoſque per æſtus
Sit via, cur oculis ſordet vicina voluptas?
Hic tua Tiburtes Faunos chelys, & juvat ipſum
Alciden, dictumque lyra majore Catillum.
Seu tibi Pindaricis animus contendere plectris:
Sive chelyn tollas heroa ad robora, ſive
Liventem ſatyram nigra rubigine turbes.
Seu tua non alia ſplendeſcat epiſtola cura,
Digne Midæ, Cræſique bonis, & Perſide gaza.
Macte bonis animi, cujus ſtagnantia rura
Debuit, & flavis Hermus tranſcurrere ripis,
Et limo ſplendente Tagus, ſic docta frequentes
Otia, ſic omni detectus pectora nube
Finem Neſtoreæ precor egrediare ſenectæ.

Pſittacus Melioris.

Psittacè dux volucrum, domini facunda voluptas
Humanæ ſolers imitator Pſittace linguæ.
Quis tua tam ſubito præclaſit murmura fato?
Heſternas miſerande dapes moriturus iniſti
Nobiſcum, & gratæ carpentem munera menſæ.
Errantemque toris mediæ plus tempore noctis
Vidimus, affatus etiam, meditataque verba
Reddideras, at nunc æterna ſilentia Lethes
Ille canorus habes: cedat Phætontia vulgi
Fabula; nec ſoli celebrent ſua funera cycni,

At

At tibi quanta domus rutila teſtudine fulgens?
Connexuſque ebori virgarum argenteus ordo?
Argutumque tuo ſtridentia limina cornu?
Et querulæ jam ſponte fores? vacat ille beatus
Carcer, & anguſti nuſquam convicia tecti.
Huc doctæ ſtipentur aves, queis nobile fandi
Jus natura dedit: plangat Phœbejus ales,
Auditaſque memor penitus dimittere voces
Sturnus, & Aonio verſæ certamine picæ,
Quique refert jungens iterata vocabula perdix,
Et quæ Biſtonio queritur ſoror orba cubili.
Ferte ſimul gemitus, cognataque ducite flammis
Funera, & hoc cunctæ miſerandum addiſcite
carmen.
Occidit aeriæ celeberrima gloria gentis
Pſittacus: ille plagæ viridis regnator Eoæ,
Quem non gemmata volucris Junonia cauda
Vinceret aſpectu gelidi non Phaſidis ales,
Nec quas humenti Numidæ rapuere ſub auſtro.
Ille ſalutator regum, nomenque locutus
Cæſareũ, & queruli quondã vice functus amici,
Nunc conviva levis, monſtrataq. reddere verba
Tam facilis, quo tu melior dilecte recluſo,
Nunquam ſolus eras, at non inglorius umbris
Mittitur, Aſſyrio cineres adolentur amomo,
Et tenues Arabum reſpirant germine plumæ,
Sicaniiſque crocis, ſenio nec feſſus inerti
Scandet odoratos Phœnix felicior ignes.

Leo Manſuetus Imperator.

QVid tibi conſtrata manſueſcere profuit ira?
Quid ſcelus, humanaſque animo dediſcere
cædes?
Imperiumque pati, & domino parere minori?
Quid? quæ abire domo, rurſuſque in clauſtra
reverti
Suetus, & à capta tam ſponte recedere preda,
Inſertaſque manus laxo dimittere morſu?
Occidis altarum vaſtator docte ferarum
Non grege Maſſylo, curvaque indagine clauſus:

Non formidato, ſupra venabula ſaltu
Incitus, aut cæco foveæ deceptus hjatu.
Sed victus fugiente fera: ſtat cardine aperto
Infelix cavea, & clauſas circum undique portas
Hoc licuiſſe nefas pavidi timuere Leones.
Tunc cunctis cecidere jubæ, puduitque relatum
Aſpicere, & totas duxere in lumina frontes.
At te non prime fuſum novus obruit ictu
Ille pudor; manſere animi, virtuſque cadenti
A media jam morte redit: nec protinus omnes
Terga dedere minæ, ſicut ſibi conſcius alti
Vulneris adverſum moriens it miles in hoſtem,
Attollitque manum, & ferro labente minatur.
Sic piger ille gradu, ſolitoque exutus honore
Firmat hjās oculos, animamq. hoſtemq. requirit.
Magna tamen ſubiti tecum ſolatia lethi
Victe feres, quod te mœſti populuſque, patreſq.
Ceu notus caderes triſti gladiator arena,
Ingemuere mori, magni quod Cæſaris ora
Inter tot Scythicas, Libycaſque, & litore Rheni
Et Pharia de gente feras, quas perdere vile eſt,
Unius amiſſi tetigit jactura Leonis.

Lacryma Hetruſci.

SUmma deum pietas, cujus gratiſſima cœlo
Rara profanatas inſpectant numina terras.
Huc vittata comam, niveoque inſignis amictu,
Qualis adhuc præſens, nullæq. expulſa nocetum
Fraude rudes populos, atq. aurea regna colebas,
Mitibus exequiis ades, & lugentis Hetruſci
Cerne pios fletus, laudataque lumina terge.
Nam quis inexpleto rumpentem pectora queſtu
Complexumque rogos, incumbentemq. favillis
Aſpiciens, non aut primævæ funera plangi
Conjugis, aut nati modo pubeſcentia credat
Ora rapi flammis? pater eſt qui fletur: adeſte
Diique, hominesque ſacris, procul hinc procul ite nocentes,
Si cui corde nefas tacitum, feſſique ſenectus
Longa patris, ſi quis pulſatæ conſcius unquam.
Ma-

Matris, & inferna rigidum timet Æacon urna.
Inſontes, caſtoſque voco: tenet ecce ſeniles
Leniter implicitos vultus, ſanctamque parentis
Caniciem ſpargit lacrymis, animæq. ſupremum
Frigus amat, celeres genitoris filius annos,
(Mira fides) nigraſque putas properaſſe ſorores.
Exultent placidi Lethea ad flumina Manes.
Elyſiæ gaudete domus: date ſerta per aras,
Feſtaque pallentes hilarent altaria lucos.
Felix, & nimium felix plorataque nato
Umbra venit: longe furiarum ſibila, longe
Tergeminus cuſtos: penitus via longa pateſcat
Manibus egregiis, eat, horrendumque ſilentis
Accedat domini ſolium; grateſque supremas
Perferat, & totidem juveni roget anxius annos.
Macte pio gemitu dabimus ſolatia dignis
Luctibus, æternaſque ultro ſacrabimus umbris
Inferias Hetruſce ſenis, tu largus Eoa
Germina, tu meſſes Cilicumq. Arabūq. ſuperbis
Merge rogis: ferat ignis opes hæredis, & alto
Aggere miſſuri nitido pia nubila cœlo,
Stipentur cineres, nos non arſura feremus
Munera, venturoſque tuus durabit in annos
Me mōſtrāte dolor; neq. enim mihi flere parentē
Ignotum ſimilis gemui projectus ad ignem.
Illi mihi tua damna dies compeſcere cantu
Suadet; & ipſe tuli, quos nūc tibi cōfero queſtus.
Non tibi clara quidem ſenior placidiſſime gētis
Linea, nec proavis demiſſum ſtemma, ſed ingens
Supplevit fortuna genus, culpamque parentum
Occuluit; neque enim domino, de plebe tuliſti.
Sed quibus Occaſus pariter famulātur, & Ortus.
Nec pudor iſte tibi: quid enim terriſque, poloq.
Parendi ſine lege manet? vice cuncta geruntur,
Alterniſq. premunt propriis ſub regibus, omnis
Terra premit, felix regum diademata Roma.
Hanc ducibus frænare datū: mox creſcit in illos
Imperium ſuperis: ſed habent, & numina legem.
Servit & aſtrorum velox chorus, & vaga ſervit
Luna, nec injuſſæ toties redit orbita lucis.
Et modo (ſi fas eſt æquare jacentia ſummis).
Per-

Pertulit & ſævi Tirynthius horrida Regis
Pacta, nec erubuit famulantis fiſtula Phœbi.
Sed neque barbaricis Latio tranſmiſſus ab oris,
Smyrna tibi gentile ſolum, potuſque verendo
Ponto Meles, Hermiq. vadum, quo Lydius intrat,
Bacchus & aurato reficit ſua cornua limo.
Læta dehinc ſeries, variiſque ex ordine curis
Auctus honos, ſemperque gradu prope numina:
ſemper
Cæſareum coluiſſe latus, ſacriſque Deorum
Arcanis hærere datum. Tibereja primum
Aula tibi vix dum ora nova mutante juventa,
Panditur, hic annis multa ſuper indole victis
Libertas oblata venit, nec proximus hæres
Immites, quamquam & furiis agitatus, abegit.
Hunc & in arctoas tenuis comes uſque pruinas
Terribilem affatu paſſus viſuque Tyrannum,
Immanemque ſuis, ut qui metuenda ferarum
Corda domāt, merſaſq. jubent jam ſanguine tacto
Addere ab ore manus, & nulla vivere præda.
Præcipuos ſed enim merito ſurrexit in actus,
Nondum ſtelligerum ſenior demiſſus in axem
Claudius, & longo tranſmittit habere nepoti.
Queis ſuperos metuēs pariter tot tēpla, tot aras
Promeruiſſe datur? ſummi Jovis aliger Arcas
Nuntius, imbrifera potitur Thaumantide Juno.
Stat celer obſequio juſſa ad Neptunia Triton.
Tu toties mutata ducum juga rite tuliſti
Integer inque omni felix tua cymba profundo.
Jamque piam lux alta demum, præcelſaque toto
Intravit fortuna gradu: jam creditur uni
Sanctarum digeſtus opum, parteque per omnes
Divitiæ populos, magnique impendia mundi.
Quicquid ab auriferis ejectat Iberia foſſis,
Dalmatico quod monte nitet, quod meſſibus
Afris
Verritur, æſtiferi quicquid terit area Nili,
Quodque legit merſus pelagi ſcrutator Eoi,
Et Lacedæmonii pecuaria culta Galeſi.
Perſpicuæque nives, maſſyllaque robora, & Indi
Dentis honos, uni parent commiſſa miniſtro.
Quæ

Quæ Boreas, quæque Eurus atrox, quæ nubilus
Auſter
Invehit, hybernos citius numeraveris imbres,
Silvarumque comas, vigilis te animique ſagacis
Exitus evoluit, quantum Romana ſub omni
Pila die, quantumq. Tribus, quid tẽpla, quid alti
Undarum curſus, quid propugnacula poſcant
Æquoris, aut longe ſeries porrecta viarum.
Quod domuum celſis niteat laquearibus aurum;
Quæ divum in vultus igni formanda liqueſcat
Maſſa; quid Auſoniæ ſcriptum crepet igne monetæ.
Hinc tibi rara quies, animoque excluſa vo-
[luptas,
Exiguæque dapes, & nunquam læſa profundo
Cura mero, ſed jura tamen genialia cordi,
Et mentem vincire toris, & jungere feſta
Connubia, & fidos domino genuiſſe clientes.
Quis ſublime genus, formamque inſignis He-
truſcæ
Neſciat? haudquaquam propio mihi cognita
[viſu
Sed decus eximium formæ par reddit imago.
Vultibus, & ſimilis natorum gratia monſtrat.
Nec vulgare genus, faſces, ſummamque curulem
Frater, & Auſonios enſes mandataque fidus
Signa tulit. cum prima truces amentia Dacos
Impulit, & magno gens & damnata triumpho.
Sic quicquid patrio ceſſatum eſt ſanguine: mater
Reddidit, obſcurumque latus clareſcere vidit
Connubio gaviſa domus, nec pignora longè,
Quippe bis ad partus venit Lucina, manuque
Ipſa levi gravidos tetigit fœcunda labores,
Felix ò ſi longa dies; ſi cernere vultus
Natorum, viridesque genas tibi juſta dediſſent
Stamina: ſed media cecidere abrupta juventa
Gaudia, florenteſq. manu ſcidit Atropos annos.
Qualia pallentes declinant lilia culmos,
Pubenteſque roſæ primos moriuntur ad auſtros,
Aut ubi verna novis exſpirat purpura pratis,
Illa ſagittiferi circumvolitaſtis amores
Funera, maternoſque rogos unxiſtis amomo,

Nec

Nec modus aut pennis, laceris aut crinibus ignē
Spargere: collectæque pyram ſtruxere pharetræ.
Quas tunc inferias, aut quæ lamenta dediſſes
Materniſque Hetruſce rogis? qui funera patris
Haud matura putas, atq. hos pius ingemis annos.
Illum, & qui nutu ſuperas nunc temperat arces,
Progeniem claram terris partitus, & aſtris,
Lætus Idumæi donavit honore triumphi.
Dignatuſque loco victricis, & ordine pompæ
Non vetuit, tenueſque nihil minuere parentes.
Atq. idem in cuneos populos cū duxit equeſtres,
Mutavitque genus; lævæque ignobile ferrum
Exuit, & celſo natorum æquavit honore.
Dextra bis octonis fluxerunt ſæcula luſtris,
Atque ævi ſine nube tenor; quam dives in uſus
Natorum, totoque volens excedere cenſu,
Teſtis adhuc larginitor inde aſſuetus Hetruſci,
Cum tua non humiles dedit indulgentia mores.
Hūc ſiquidē amplexu ſemper revocante tenebas
Blandus, & imperio nunquā pater: hujus honori
Pronior, ipſe etiam gaudebat cedere frater.
Quas tibi devoti juvenes pro patre renato
Summe ducum grates, aut quæ pia vota rependant?
Tu, ſeu tarda ſitu, rebuſque exhauſta ſenectus
Erravit, ſeu blanda diu fortuna regreſſum
Maluit, attonitum & venturi fulminis ictus
Horrentem tonitru tantum: lenique procella
Contentus monuiſſe ſenem: cumq. horrida ſupra
Æquora, curarum ſocius procul Itala rura
Linqueret: hic molles Campani litoris oras.
Et Diomedeas concedere juſſus in arces:
Atque hoſpes, non exul erat nec plura moratus.
Romuleum reſeras iterum Germanice limen,
Mœrentemque foves, inclinatoſque penates
Erigis, haud mirum ductor placidiſſime, quando
Hæc eſt quæ victis parcentia fœdera Catis,
Quæque ſuum Dacis donat clementia montem.
Qua modo Marcomanos poſt horrida bella, vagoſque
Sauromatas Latio non eſt dignata triumpho.
Jam-

Jamque in fine dies, & inexorabile penſum
Deficit, hic mœſti pietas me poſcit Hetruſci,
Qualia nec Siculę moderantur carmina rupes,
Nec fati jam certus Olor, ſævique marita
Tereos, heu quantis laſſantem brachia vidi
Planctibus, & prono fuſum ſuper oſcula vultu.
Vix famuli, comiteſque, tenent vix ardvus ignis
Submovet: haud aliter gemuit perjuria Theſeus
Litore, qui falſis deceperat Ægea velis.
Tunc immane gemens, fœdatuſque ora tepentes
Affatur cineres: cui nos fidiſſime linquis
Fortuna redeunte pater? modo numina magni
Præſidis, atq. breves ſuperum placavimus iras,
Nec frueris, tantique orbatus muneris uſu
Ad manes ignare fugis; nec flectere Parcas,
Aut placare malæ datur aſpera numina Lethes;
Felix cui magna patrem cervice vehenti
Sacra Mycenææ patuit reverentia flammæ;
Quique tener ſævis genitorem Scipio pœnis
Abſtulit, & Lydi pietas temeraria Lauſi.
Ergo Theſſalici conjux penſare mariti
Funus, & immitem potuit Phryga vincere supplex:
Thracius, ah quanto melius pro patre liceret,
Non totus rapiere tamen: nec funera mittam
Longius; hic manes, hic intra tecta tenebo.
Tu cuſtos, dominuſq. laris, tibi cuncta tuorum
Parebunt, ego rite minor, ſemperque ſecundus,
Aſſidue libabo dapes, & pocula ſacris
Manibus, effigieſque colam: te lucida ſaxa,
Te ſimilem doctæ referet mihi linea ceræ:
Nunc ebur, & fulvum vultus imitabitur aurum,
Inde viam morum, longæque examina vitæ;
Affatuſque pios, monituraque ſomnia poſcam.
Talia dicentem genitor dulcedine læta
Audit, & inmites lentè deſcendit ad umbras.
Verbaque dilectæ fert narraturus Hetruſcæ.
Salve ſupremum genitor mitiſſime patrum,
Supremumque vale: qui nunquam ſoſpite nato
Triſte chaos, mœſtiſque ſitus patiere ſepulchris,
Semper odoratis ſpirabunt floribus aræ.

Sem-

Semper & Aſſyrios felix bibet urna liquores :
Et lacrymas, qui major honor, hic ſacra litabit.
Manibus èque; tua tumulum tellure levabit.
Noſtra quoq; exẽplo meritis tibi carmina ſancit.
Hoc etiam gaudens cinerem donaſſe ſepulchro.

Ad Marcellum.

Curre per Euboicos non ſegnis epiſtola cãpos
Hac ingreſſa vias, quà nobilis Appia creſcit
In latus, & molles ſolidus premit agger arenas,
Atque ubi Romuleas velox penetraveris arces,
Continuo dextras flavi pete Tybridis oras,
Lydia quà penitus ſtagnum navale coercet
Ripa, ſuburbaniſque ſtadum prætexitur hortis.
Illic egregium formaque, animiſque videbis
Marcellum, & celſo præſignem vertice noſces;
Cui primum ſolito vulgi de more ſalutem,
Mox incluſa modis hæc reddere verba meměto.
Jam terras, volucremq. polum fuga veris aquoſi
Laxat, & Icariis cœlum latratibus urit.
Ardua jam denſæ rareſcunt mœnia Romæ:
Hos Præneſte ſacrũ, nemus hos glaciale Dianæ,
Algidus aut horrens, aut Tuſcula protegit ũbra,
Tiburis hi lucos, Anienaque frigora captant.
Te quoque clamoſæ, quænam plaga mitior urbi
Subtrahit? æſtivos quo decipis aere ſoles?
Quid tuus ãte omnes, tua cura potiſſima Gallus.
Nec nõ noſter amor? dubiũ morumne probandus
Ingeniive bonis: Latiis æſtivat in oris?
Anne metalliferæ repetit jam mœnia Lunæ
Tyrrhenaſq. domos? quod ſi tibi proximus hęret.
Non ego nunc veſtrò procul à ſermone recedo,
Certum eſt, inde ſonus geminas mihi circuit
aures.
Sed tu, dum nimio poſſeſſa Hyperione flagrat
Torva Cleonæi juba ſideris, exue curis
Pectus, & aſſiduo temet furare labori.
Et fontes operit pharetras, arcumque retendit
Parthus, & Elæis auriga laboribus actos
Alpheo permulcet equos, & noſtra fatiſcit
La-

Laxatuſque chelys, vires inſtigat, alitque
Tempeſtiva quies, major poſt otia virtus.
Talis cantata Briſeide venit Achilles
Acrior, & poſitis erupit in Hectora plectris.
Te quoque flammabit tacitè repetita parumper
Deſidia, & ſolidos novus exultabis in actus.
Certe jam latiæ non miſcent jurgia leges,
Et pacem piger annus habet, meſſeſque reverſæ
Dimiſere forum, nec jam tibi turba reorum
Veſtibulo, querulique rogant exire clientes.
Ceſſat Centeni moderatrix Judicis haſta.
Quà tibi ſublimi jam nunc celeberrima famæ
Eminet, & juvenes facundia præterit annos
Felix curarum, cui non Heliconia cordi
Serta, nec imbelles Parnaſſi è vertice laurus.
Sed viget ingenium, & magnos accinctus in uſus
Fert animus quaſcumque vices, nos otia vitæ
Solamur cantu, ventoſaque gaudia famæ
Quærimus, en egomet ſomnũ, & geniale ſecutus
Litus, ab Auſonio ſe condidit hoſpita portu
Parthenope, tenues ignavo pollice chordas
Pulſo, Maroneique ſedens in margine templi
Sumo animum, & magni tumulis accanto magiſtri.

At tu, ſi longi curſum dabit Atropos ævi,
(Detq. precor, Latiiq. ducis ſic numina pergant,
Quẽ tibi poſthabito ſtudiũ eſt coluiſſe Tonante,
Quique tuos alio ſubtexit munere faſces,
Et ſpatia obliquæ mandat renovare Latinæ)
Forſitan, Auſonias ibis frænare cohortes,
Aut Rheni populos, aut nigræ litora Thules.
Aut Iſtrum ſervare latus, metuendaque portæ
Limina Caſpiacæ, nec enim tibi ſola potentis
Eloquii virtus, ſunt membra accommoda bellis,
Quique gravem tardi ſubeant thoraca lacerti,
Seu campo pedes ire paras, eſt agmina ſupra
Nutaturus apex, ſeu fræna ſonantia flectes,
Serviet aſper equus, nos facta aliena canendo
Vergimur in ſeniũ, propriis tu pulcher in armis
Ipſe canenda geres, patriæque exempla parabis.
Magna geres, dignoſq. etiamnum belliger actus

Poſcit avus, præſtatq. domi noviſſe triumphos,
Surge agedũ, juvenemq.puer deprende parẽtem
Stemmate materno felix virtute paterna.
Jam te blande ſinu Tyrio, ſibi gloria felix
Educat, & cunctas gaudet ſpondere curules.
Hæc ego Chalcidicis ad te, Marcelle,ſonabam
Litoribus, fractas ubi Veſpius egerit iras
Æmula Trinacriis voluens incendia flammis.
Mira fides, credetne virum ventura propago,
Cum ſegetes iterũ, cum jam hęc deſerta virebũt
Infra urbes, populoſque premit? nec dum letha-
le minari
Ceſſat apex procul iſta tuis, Tifata Teate,
Nec Marrucinos agat hæc inſania montes.
Nunc, ſi forte meis quæ ſint exordia muſis
Scire petis, jam Sidonios emenſa labores
Thebais optato collegit carbaſa portu,
Parnaſique jugis, ſilvaque Heleconide feſtis
Thura dedit flammis, & virginis exta juventa.
Pomiferaque meas ſuſpendit ab arbore vittas.
Nunc vacuos crines alio ſubit infula nexu.
Troja quidem,magnuſq.mihi tentatur Achilles.
Sed vocat Arcitenẽs alto pater, armaq.monſtrat
Auſonii majora ducis: trahit impetus illò
Jampridem, retrahitq. timor, ſtabuntne ſub illa
Mole humeri? an magno vincetur pondere cer-
vix?
Dic Marcelle, ferat fluctus adſueta minores
Noſſe ratis, nondum Jonii credenda periclis?
Jamque vale, & penitus noti tibi vatis amorem
Corde exire veta, nec enim Tirynthius almæ
Pectus amicitiæ, cedit tibi gloria fidi
Theſeos, & lacerum qui circa mœnia Trojæ
Priamidem cæſo ſolatia traxit amico.

Ad Julium Menecratem ob prolem.

PAnde fores ſuperum, vittataq.templa Sabæis
Nubilus, & pecudũ fibris ſpirantibus imple.
Parthenope clari genus ecce Menecratis auget.
Tertia jam ſoboles procerum tibi nobile vulgus
Cre-

Creſcit, & inſani ſolatur damna Veſevi,
Nec ſolum feſtas ſecreta Neapolis aras
Ambiat, & ſocii portus, dilectaque mitis
Terra, Dicarchæi nec non plaga cara madentî
Surrentina Deo ſertis altaria cingat,
Materni quà litus avi, quem turba nepotum
Circuit, & ſimiles contendit reddere vultus.
Gaudeat & Libyca præſignis auvnculus haſta
Quæque ſibi genitos putat, attollitque benigno
Polla ſinu: macte ò juvenis, qui tanta merenti
Lumina das patriæ: dulci tremit ecce tumultu
Tot domini clamata domus: procul atra recedat
Invidia, atque aliò liventia pectora flectat:
Hic ſenium longæque decus Virtutis, & alta
Atropos, & patrius lauros promiſit Apollo.
Ergo quod Auſoniæ pater auguſtiſſimus urbis
Jus tibi tergeminæ dederat lætabile prolis,
Omen erat, venit toties Lucina, piumque
Intravit repetita larem, ſic fertilis oro
Stet domus, & donis nunquam mutata ſacratis
Macte, quod & proles tibi ſæpius aucta virili
Robore, ſed juveni latam dat virgo parenti.
Aptior his virtus, citius dabit illa nepotes,
Qualis maternis Helene jam digna paleſtris
Inter Amyclæos reptabat candida fratres,
Vel qualis cœli facies, ubi nocte ſerena
Admovere jubar mediæ duo ſidera Lunæ.
Sed queror haud faciles, juvenum rariſſime queſtus,
Iraſcorque etiam, quantum iraſcuntur amantes.
Tanta ne me decuit vulgari gaudia fama
Noſcere? cumque tibi vagitet tertius infans,
Protinus ingenti non venit nuntia curſu
Litera, quæ feſtos cumulare altaribus ignes
Et redimire chelyn, poſteſque ornare juberet?
Albanoque cadum ſordentem promere fumo?
Et cantu ſignare diem? ſed tardus inerſque
Nunc demum mea vota cano, tua culpa, tuuſque
Hic pudor, ulterius ſed enim producere queſtus
Non licet, en hilaris circunſtat turba tuorum,
Defenſatq. patrem, quem nõ hoc agmine vincas.

Dii patrii, quos auguriis ſuper æquora magnis
Litus ad Auſonium devexit Abantia claſſis,
Tu ductor populi longè emigrantis Apollo,
Cujus adhuc volucrem læva cervice ſedentem
Suſpiciens blandè felix Eumelis adorat,
Tuque Actæa Ceres, curſu cui ſemper anhelo
Votivam taciti quaſſamus lampada Myſtæ,
Et vos Tyndaridæ, quos non horrenda Lycurgi
Taygeta, umbroſæque magis coluere terapnæ.
Hos cum plebe ſua patrii ſervate penates.
Sint qui feſſam ævo, crebriſq. laboribus urbem
Voce,opibuſq.juvent,viridiq.in nomine ſervēt.
His placidus genitor mores,largumque nitorem
Monſtrat avus,pulchræ ſtudium virtutis uterq.:
Quippe & opes, & origo ſinunt, hac lampade prima
Patritias intrare fores, hos pube ſub ipſa
(Si modo prona bonis invicti Cæſaris adſint.
Numina) Romulei limen pulſare ſenatus.

Protrepticon ad Criſpinum.

RVra meus Tyrrhena petit, ſaltuſque Tagetis
Criſpinus:nec lōga mora eſt,aut avia tellus,
Et mea ſecreto velluntur pectora morſu,
Udaque turgentes impellunt lumina guttas.
Ceu ſuper Ægæas hyemes abeuntis amici
Vela ſequar, ſpectemq. ratem jam feſſus ab altis
Rupibus, atque oculis longo querar aere vinci,
Quid ſi militiæ jam te puer inclyte primæ
Clara rudimenta, & caſtrorum dulce vocaret
Auſpicium; quanto manarent gaudia fletu?
Quoſve darem amplexus; etiam ne optanda propinquant
Triſtia? & octonos bis jam tibi circuit orbes
Vita? ſed anguſtis animus robuſtior annis,
Succumbitq.oneri,& mentem ſua non capit ætas
Nec mirum non te ſeries inhonora parentum
Obſcurum proavis, & priſcæ lucis egentem,
Plebeja de ſtirpe tulit non ſanguine cretus
Turmali, trabeque,ac remis, & paupere clavo,
Au-

Auguſtam ſedem, & Latii penetrale ſenatus
Advena pulſaſti: ſed præcedente tuorum
Agmine, Romulei qualis per jugera Circi
Cum pulcher viſu titulis generoſius avitis
Expectatur eqvus; cujus de ſtemmate longo
Felix demeritos habet admiſſura parentes:
Illum omnes acuit plauſus, illum ipſe volantem
Pulvis, & incurvæ gaudent agnoſcere metæ,
Sic te clare puer, genitum ſibi curia ſenſit,
Primaque patritia clauſit veſtigia Luna.
Mox Tyrios ex more ſinus, tunicamq. potentem
Agnovere humeri: ſed enim tibi magna parabat
Ad titulos exempla pater, quippe ille juventam
Protinus ingrediens, pharetratū invaſit Araxem
Belliger, indocilemque fero ſervire Neroni
Armeniam: rigidi ſummam Mavortis agebat
Corbulo, ſed comitem belli, ſociumque laborum.
Ille quoque egregiis multum miratus in armis
Bolanum, atque illi curarum aſperrima ſuetus
Credere, partiriq. metus, quod tempus amicum
Fraudibus extorto quænam bona tempora bello?
Quæ ſuſpecta fides, aut quæ fuga vera ferocis
Armenii, Bolanus iter prænoſſe timendum;
Bolanus tutis juga quærere commoda caſtris;
Metari Bolanus agros, aperire malignas
Tot veprum nemorumq. moras, tantāq. verendi
Mentem implere ducis, juſſiſq. ingentibus unus
Sufficere, ipſa virum norat jam barbara tellus,
Ille ſecundus apex bellorum, & proxima caſſis.
Sic Phryges attoniti, quāquam Nemæa viderent
Arma, Cleonæaſque acies impelleret arcus,
Pugnante Alcide tamen, & Telamona timebant.
Diſce puer, nec enim externo monitore petēdus.
Virtutis tibi pulcher amor, cognata miniſtret
Laus animo, atq. aliis Decii, reducesque Camilli
Monſtrentur, tu diſce patrē quantuſq. nigrantem
Fluctibus occiduis, feſſoque Hyperione Thulen
Intravit mandata gerens, quantuſque potentes
Mille urbes Aſiæ ſortito rexerit anno,
Imperium mulcente toga, tibi talia pronis.
Auribus, hæc certent tibi conciliare propinqui.
Hæc

Hæc iterent comites præcepta, ſeneſq. paterni.
Jamque alio moliris iter, nec deſide paſſu
Ire paras, nondum validæ tibi ſigna juventę
Irrepſere genis, & adhuc decor integer ævi.
Hæc genitor juxta, fatis namque hauſtus iniquis
Occidit, heu geminā prolē ſine præſide linquens,
Nec ſaltem teneris oſtrum puerile lacertis
Exuit, albentique humeros induxit amictu.
Quem non corrumpit pubes effræna? novæque
Libertas properata togæ? ceu neſcia falcis
Silva comas tollit, fructumq. exſpirat in umbras.
At tibi Pieriæ teneræ ſub pectore curæ,
Et pudor, & docti legem ſibi dicere mores.
Tunc hilaris probitas, & frons trāquilla, nitorq.
Luxuriæ confine tenens, pietaſque per omnes
Diſpenſata domos; æquævo cedere fratri,
Mirarique patrem, miſeræque ignoſcere matri
Admonuit fortuna domus, tibi ne illa nefanda
Pocula, lethaleſque manu componere ſuccos
Evaluit? qui voce potes prævertere morſus
Serpentum, atq. omnes vultu placare novercas?
Infeſtare juvat manes, meritoque precatu
Pacem auferre rogis: ſed te, puer optime, cerne
Flectentem juſſis, & talia dicta parantem.
Parce precor cineri: fatum illud, & ira nocentum
Parcarum, crimenque Dei, mortalia quiſquis
Pectora ſero videt, nec primo in limine ſiſtit
Conatus ſcelerum, atq. animos infanda parantes.
Excidat illa dies, ævo ne poſtera credant
Sęcula, nos certe taceamus, & obruta multa
Nocte tegi propriæ patiamur crimina gentis.
Exegi pœnas hominum, cui cura ſuorum,
Quo pietas auctore redit, terraſque reviſit,
Quem timet omne nefas, ſatis hæc lacrymandaque nobis
Ultio, quin ſævas utinam exorare liceret
Eumenidas, timidæq. avertere Cerberon umbræ,
Immemoremq. tuis citius dare manibus amnem.
Macte animo juvenis (ſic creſcūt crimina matris,
Nec tantum pietas, ſed protinus ardua virtus
Affectata tibi, nuper cum forte ſodalis

Im-

Immeritæ falſo pallerer crimine famæ.
Erigeretque forum, ſuccinctaque judice multo
Surgeret, & caſtum vibraret Julia fulmen.
Tu quamquam non ante forum, legeſq. ſeveras
Paſſus, ſed tacita ſtudiorum occultus in umbra
Defenſare metus, adverſaque tela ſubiſti
Pellere inermis adhuc, & tyro paventis amici,
Haud unquam tales aſpexit Romulus annos,
Dardaniuſque ſenex: medii bellare togata
Strage fori ſtupuere patres tentamina tanta,
Conatuſque tuos, nec te reus ipſe timebat.
Par vigor eſt membris, prōptæq. ad fortia vires
Sufficiunt animo, atque ingentia juſſa ſequuntur.
Ipſe ego te nuper Tyberino in litore vidi.
Qua Tyrrhena vadis Laurentibus æſtuat unda
Tendentem curſus, vexantemque ilia nudo
Calce ferocis equi, vultu, dextraque minacem.
(Si qua fides dictis) ſtupui armatumque putavi,
Getulo ſic pulcher equo Trojanaque quaſſans
Tela novercales ibat venator in agros
Aſcanius, miſeramque patri flagrabat Eliſam.
Troilus haud aliter gyro leviore minante
Eludebat equos, aut quem de turribus altis
Arcadas Ogygio verſantem in pulvere metas
Spectabant Tyriæ non torvo lumine matres.
Ergo age nam magni Ducis indulgentia pulſat,
Certaque dat votis hilaris veſtigia frater.
Surge animo, & fortis caſtrorum concipe curas
Monſtrabunt acies Mavors, Actæaque virgo.
Flectere Caſtor equos, humeris quatere arma Quirinus.

Quis tibi tam tenero permiſit plaudere collo
Nubigeros clypeos, intactaque cædibus arma?
Quas nā igitur terras? quē Cæſaris ibit in orbē?
Arctoſne amnes, & Rheni fracta natabis
Flumina? an æſtiferis Libiæ ſudabis in arvis?
An juga Pannoniæ, mutatoreſque domorum
Sauromatas quaties? an te ſeptenus habebit
Iſter? & undoſo circunflua conjuge Peuce?
An Solymum cinerem palmetaque capta ſubibit
Non ſibi felices ſilvas ponentis Idumes?

Quod ſi te magno tellus frænata parenti
Accipiat ; quantum ferus exultabit Araxes ?
Quanta Calidonios attollet gloria campos ?
Cùm tibi longævus referet trucis incola terræ,
Hic ſuetus dare jura parens, hoc ceſpite turmas
Affari, nitidas ſpeculas caſtellaque longe
Aſpicis: ille dedit, cinxitque hæc mœnia foſſæ,
Belligeris hæc dona Deis, hæc tela dicavit.
Cernis adhuc titulos, hſic ipſe vacantibus armis
Induit, hunc regi rapuit thoraca Britanno,
Qualiter in Teucros victricia bella parentis
Ignotum Pyrrho Phœnix narrabat Achillem.
Felix qui viridi fidens optate juventa
Durabis quaſcunque vias, vallumque ſubibis
Forſan & ipſe latus(ſic numina principis adſint)
Cinctus unanimi comes indefeſſus amici,
Quo Pylades ex more pius, quo Dardana geſſit
Bella Menœtiades,quippe hæc concordia vobis,
Hic amor eſt, duretque precor, nos fortior ætas
Jam fugit:hinc votis animum precibuſq.juvabo.
Hei mihi ; ſed queſtus ſolitos ſi forte ciebo,
Et mea Romulei venient ad carmina patres,
Tu deeris Criſpine mihi ; cuneoſque per omnes
Te meus abſentem circumſpectabit Achilles.
Sed venies melior: vatum non irrita currunt
Omina,quiq.aquilas tibi nunc & caſtra recludit,
Idem omnes perferre gradus, cingetq. Superbis
Faſcibus, & patrias dabit inſediſſe curules.
Sed quis ab excelſis Trojanæ collibus Alba
Unde ſua juxta proſpectat mœnia Romæ
Proximus ille Deus, fama velocior intrat
Nuntius, atque tuos implet Criſpine penates ;
Dicebam certe, vatum non irrita currunt
Auguria, en ingens referat tibi limen honorum
Cæſar, & Auſonii committit munia ferri.
Vade puer, tantiſque enixus ſuffice donis.
Felix qui magno jam nunc ſub præſide juras,
Cuiq. ſacer primum tradit Germanicus enſem.
Non minus hoc fortis,quàm ſi tibi penderet ipſe
Bellipotens aquilas, tortaque induceret ora
Caſſide, vade alacer, majoraque diſce mereri.

Epi-

Epicedium in filium.

ME miſerum (neq.enim verbis ſolennibus ulla
Incipiam, nec Caſtaliæ vocalibus undis
Invîſus, Phœboque gravis) quæ veſtra ſorores
Orgia Pieriæ, quas inceſtavimus aras?
Dicite: poſt ponam liceat commiſſa fateri,
Nunquid inaceeſſo poſui veſtigia luco?
Num vetito de fonte bibi? quę culpa? quis error,
Quem luimus tantis mœroribus? ecce lacertis
Viſcera noſtra tenent, animaq. avellitur infans.
Non de ſtirpe quidē, nec qui mea nomina ferret
Oraque: non fueram genitor; ſed cernite fletus
Liventeſque genas, & credite planctibus orbi.
Orbus ego: huc patres, & aperto pectore matres
Conveniant, cinereſque oculis, & carmina ferte:
Si qua ſub uberibus plenis ad funera natos
Ipſa gradu labente tulit, madidumque cecidit
Pectus, & ardentes reſtrinxit lacte favillas.
Quiſquis adhuc teneræ ſignatum flore juventæ
Immerſit cineri juvenem, primaque jacentis
Serpere crudeles vidit lanugine flammas,
Adſit & alterno mecum clamore fatiſcat.
Vincetur lacrymis, & te natura pudebit:
Tanta mihi feritas, tanta eſt inſania luctus.
Hoc quoque cùm meditor, ter dena luce peracta
Acclivis tumulo luctus in carmina verto:
Diſcordeſque modos, & ſingultantia verba
Molior: orſa dolor prohibet, atque ira tacendi
Impatiens, ſed nec ſolitæ mihi vertice laurus,
Nec fronti vittatus honos, en taxea marcet
Silva comis, hilareſque ederas plorata cupreſſus.
Excludit ramis; ignavo pollice chordas
Pulſo: ſed incertam digitis errantibus amens
Scindo chelyn, juvat heu, juvat illaudabile
carmen
Fundere, & incomptè miſerum laudare dolorem.
Sic merui, ſic me cantuque habituque nefaſtum
Aſpiciant ſuperi: pudeat Thebaſque novumque
Æaciden, nil jam placidum manabit ab ore.

Ille ego qui toties blandus, matrumq. patrumq.
Vulnera, qui vivos potui mulcere colores,
Ille ego lugentum mitis ſolator acerbis
Auditus tumulis, & deficientibus umbris
Deficio, medicaſque manus, fomentaque quæro
Vulneribus (ſed ſumma) meis; nunc tempus amici
(Quorum ego manantes oculos, & ſaucia terſi
Pectora) reddite opem, ſævas exoluite grates,
Nimirum cum veſtra domus ego funera mœſtus
Increpito, tunc damna dolens aliena repono
Infelix lacrymas, & triſtia carmina ſervo.
Verum erat, abſumptæ vires, & copia fandi
Nulla mihi, dignumq. nihil mens flumine tanto
Repperit, inferior vox omnis, & omnia ſordent
Verba, ignoſce puer, tu me caligine mœſtum
Obruis, ab duro viſo ſic vulnere caræ
Cōjugis, invenit caneret quæ Thracius Orpheus
Dulce ſibi ſic buſta Lini complexus Apollo
Non tacuit: nimius fortaſſe, aviduſque doloris
Dicor, & in lacrymis juſtum exceſſiſſe pudorem.
Quiſnā autē gemitus, lamentaq. noſtra reprēdit?
O nimium felix, nimium crudelis & expers
Imperii fortuna tui, qui dicere legem
Fletibus, aut fines audet cenſere dolendi;
Incitat heu planctus, potius fugientia ripas
Flumina devincas; rapidis aut ignibus obſtes,
Quàm miſeros lugere vetes, tamen ille ſeverus
(Quiſquis is eſt) noſtræ cognoſcat vulnera cauſæ.
Non ego mercatus Pharia de puppe loquaces
Delicias, doctumve fui convitia Nili
Infantem, linguaque ſimul, ſalibuſq. protervum
Dilexi, meus ille meus, tellure cadentem
Excepi, & vinctum genitali carmine fovi.
Poſcentemque novas tremulis ululatibus auras
Inſerui vitæ, quid plus tribuere parentes?
Quin alios ortus, libertatemque ſub ipſis
Uberibus tibi parve dedi, eheu munera noſtra
Ridebas ignarus adhuc, properaverat ille,
Sed merito properabat amor, ne perderet ullum
Libertas tam parva diem: nonne horridus ipſos
Invidia ſuperos, injuſtaque Tartara pulſem?
Non-

Nonne gemam te care puer? quo ſoſpite natos
Non cupii, primo genitum qui protinus ortu
Implicuit, fixitque mihi, cui verba, ſonoſque
Monſtravi (queſtuſq.& vulnera cæca reſolvam)
Reptantemque ſolo demiſſus ad oſcula dextra:
Erexi, blandoque ſinu, jamiamque natantes
Exercere genas, dulceſque accerſere ſomnos.
Cui nomen vox prima meum, luduſque tenello
Riſus, & è noſtro veniebant gaudia vultu.

FINIS.

ANICII MANLI TORQUATI SEVERINI BOETII

De conſolatione Philoſophiæ,

LIBER PRIMUS.

METRUM PRIMUM.

Queritur ſe de celſo dignitatis gradu eſſe dejectum.

CArmina qui quondam ſtudio florente
 peregi,
Flebilis, heu, mœſtos cogor inire modos.
Ecce mihi laceræ dictant ſcribenda Ca-
 mœnæ,
Et veris Elegi fletibus ora rigant.
Has ſaltem nullus potuit pervincere terror,
Ne noſtrum comites proſequerentur iter.
Gloria felicis olim, viridiſque juventæ,
Solatur mœſti nunc mea fata ſenis.
Venit enim properata malis inopina ſenectus.
Et dolor ætatem juſſit ineſſe ſuam.
Intempeſtivi funduntur vertice cani,
Et tremit effœto corpore laxa cutis.
Mors hominum felix, quæ ſe nec dulcibus annis
Inſerit, & mœſtis ſæpe vocata venit.
Eheu, quàm ſurda miſeros avertitur aure,
Et flentes oculos claudere ſæva negat.
Dum levibus malefida bonis fortuna faveret,

Pæne caput triſtis merſerat hora meum :
Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum ,
Protrahit ingratas impia vita moras .
Quid me felicem toties jactaſtis amici ?
Qui cecidit, ſtabili non erat ille gradu .

METRUM SECUNDUM.

Philoſophia Boetii ſtatum , ejuſque mentis perturbationem deplorat .

HEu quàm præcipiti merſa profundo
Mens habet , & propria luce relicta
Tendit in externas ire tenebras ,
Terrenis quoties flatibus acta
Creſcit in immenſum noxia cura ,
Hic quondam cœlo liber aperto
Suetus in æthereos ire meatus .
Cernebat roſei lumina ſolis ,
Viſebat gelidæ ſydera lunæ ,
Et quæcunque vagos ſtella recurſus
Exercet , varios flexa per orbes ,
Compreſſam numeris victor habebat :
Quin etiam cauſas unde ſonora
Flamina ſolicitant æquora ponti :
Quis volvat ſtabilem ſpiritus orbem :
Vel cur heſperias ſydus in undas
Caſurum, rutilo ſurgat ab ortu :
Quis veris placidas temperet horas
Ut terras roſeis floribus ornet .
Quis dedit ut pleno fertilis anno
Autumnus gravidis influat uvis .
Rimari ſolitus , atque latentis
Naturæ varias reddere cauſas
Nunc jacet effeto lumine mentis ,
Et preſſus gravibus colla catenis ,
Declivemque gerens pondere vultum ,
Cogitur, heu , ſtolidam cernere terram .

METRUM TERTIUM.

Boetius philoſophiam blanda ejuſdem oratione delinitus agnoſcit.

TUnc me diſcuſſa liquerunt nocte tenebræ.
Luminibuſque prior rediit vigor.
Ut quum præcipiti glomerantur ſydera coro,
Nimboſiſque polus ſtetit imbribus,
Sol latet, ac nondum cœlo venientibus aſtris
De ſuper in terram nox funditur:
Hanc ſi Threicio Boreas emiſſus ab antro
Verberet, & clauſum reſeret diem,
Emicat, & ſubito vibratus lumine Phœbus,
Mirantes oculos radiis ferit.

METRUM QUARTUM.

Qui nihil præter rationem ſperet, vel pertimeſcat, eum tyrannorum ſævitia non moveri.

QViſquis compoſito ſerenus ævo.
Fatum ſub pedibus egit ſuperbum,
Fortunamque tuens utramque rectus.
Invictum potuit tenere vultum.
Non illum rabies, minæque ponti
Verſum funditus agitantis æſtum,
Nec ruptis quoties vagus caminis
Torquet fumificos Veſevus ignes,
Aut celſas ſoliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit.
Quid tantum miſeri ſævos tyrannos
Mirantur, ſine viribus furentes?
Ne ſperes aliquid, nec extimeſcas,
Exarmaveris impotentis iram.
At quiſquis trepidus pavet, vel optat,
Quod non ſit ſtabilis, ſuique juris,
Abjecit clypeum, locoque motus
Nectit, quæ valeat trahi, catenam.

METRUM QUINTUM.

Miratur improbos in hac vita ſecundis uti rebus, probos adverſis premi.

O Stelliferi conditor orbis,
Qui perpetuo nixus ſolio
Rapido cælum turbine verſas,
Legemque pati ſidera cogis,
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obvia flammis
Condat ſtellas luna minores,
Nunc obſcuro pallida cornu
Phœbo propior lumina perdat.
Et qui primæ tempore noctis
Agit algentes Heſperus ortus,
Solitas iterum mutat habenas
Phæbi pallens Lucifer ortus.
Tu frondifluæ frigore brumæ
Stringis lucem breviore mora;
Ti, cum fervida venerit æſtas,
Agiles noctis dividis horas.
Tua vis varium temperat annum,
Ut quas Boreæ ſpiritus aufert,
Revehat mitis Zephyrus, frondes;
Quæque Arcturus ſemina vidit,
Sirius altas urat ſegetes;
Nihil antiqua lege ſolutum
Linquit propriæ ſtationis opus;
Omnia certo fine gubernans,
Hominum ſolos reſpuis actus
Merito rector cohibere modo.
Nam cur tantas lubrica verſat
Fortuna vices? premit inſontes
Debita ſceleri noxia pœna:
At perverſi reſident celſo
Mores ſolio, ſanctaque calcant
Injuſta vice colla nocentes.
Latet obſcuris condita virtus
Clara tenebris, juſtuſque tulit

Crimen iniqui.
Nil perjuria, nil nocet ipſis
Fraus, mendaci compta colore.
Sed cum libuit viribus uti,
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent ſubdere Reges.
O jam miſeras reſpice terras,
Quiſquis rerum fœdera nectis.
Operis tanti pars non vilis,
Homines, quatimur fortunæ ſalo.
Rapidos rector comprime fluctus.
Et quæ cœlorum regis immenſum
Firma ſtabiles fœdere terras.

METRUM SEXTUM.

Loci, temporiſque rationem in rebus omnibus habendam eſſe.

QUum phœbi radiis grave
Cancri ſidus inæſtuat,
Tum qui larga negantibus
Sulcis ſemina credidit
Eluſus Cereris fide,
Quernas pergat ad arbores.
Nunquam purpureum nemus
Lecturus violas petas,
Quum ſævis Aquilonibus
Stridens campus inhorruit.
Nec quæras avida manu
Vernos ſtringere palmites,
Uvis ſi libeat frui;
Autumno potius ſua
Bacchus munera contulit.
Signat tempora propriis
Aptans officiis Deus.
Nec quas ipſe coërcuit,
Miſceri patitur vices.
Sic quod præcipiti via
Certum deſerit ordinem,
Lætos non habet exitus.

ME-

METRUM SEPTIMUM.

Perturbato animo verum cerni non poſſe.

NUbibus atris
Condita nullum
Fundere poſſunt,
Sidera lumen.
Si mare volvens
Turbidus Auſter
Miſceat æſtum.
Vitrea dudum
Parque ſerenis
Unda diebus,
Mox reſoluto
Sordida cœno
Viſibus obſtat.
Quique vagatur
Montibus altis
Defluus amnis
Sæpe reſiſtit,
Rupe ſoluti
* Obice ſaxi.
Tu quoque ſi vis
Lumine claro
Cernere verum,
Tramite recto
Carpere callem.
Gaudia pelle,
Pelle timorem,
Spemque fugato,
Nec dolor adſit:
Nubila mens eſt,
Vinctaque frenis;
Hæc ubi regnant.

Primi libri finis.

ANICII MANLII TORQUATI SEVERINI BOETII

De conſolatione Philoſophiæ,

LIBER SECUNDUS.

METRUM PRIMUM.

De fortuna inconſtantia.

HÆc quum ſuperba verterit vices dextra,
Exæſtuantis more fertur Euripi.
Dudū tremendos ſæva proterit Reges,
Humilemq. victi ſublevat fallax vultū.
Non illa miſeros audit, haud curat fletus,
Ultroque gemitus, dura quos fecit, ridet.
Sic illa ludit, ſic ſuas probat vires,
Magnumque ſuis monſtrat oſtenſum, ſi quis
Viſatur una ſtratus, ac felix hora.

METRUM SECUNDUM.

Animum fortuna bonis expleri non poſſe.

SI quantas rapidis flatibus incitus
Pontus verſat arenas,
Aut quot ſtelliferis edita noctibus
Cœlo ſidera fulgent,
Tantas fundat opes, nec retrahat manum
Plena copia cornu,

Hu-

Humanum miſeras haud ideo genus
* Ceſſet flere querelas.
Quamvis vota libens excipiat Deus
Multi prodigus auri.
Et claris avidos ornet honoribus,
Nil jam parta videntur.
Sed quæſita vorans ſæva rapacitas,
Altos pandit hiatus.
Quæ jam præcipitem fræna cupidinem
Certo fine retentent,
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardeſcit habendi?
Nunquam dives agit, qui trepidus gemens
Seſe credit egentem.

METRUM TERTIUM.

De rerum creatarum varietate.

CUm polo Phœbus roſeis quadrigis
Lucem ſpargere cœperit,
Pallet albentes hebetata vultus
Flammis ſtella prementibus.
Cum nemus flatu zephyri tepentis
Vernis irrubuit roſis,
* Spirat inſanum nebuloſus Auſter,
Jam ſpinis abeat decus.
Sæpe tranquillo radiat ſereno
Immotis mare fluctibus:
Sæpe ferventes Aquilo procellas
Verſo concitat æquore.
Rara ſi conſtat ſua forma mundo,
Si tantas variat vices,
Crede, fortunis hominum caducis,
Bonis, crede, fugacibus
Conſtat, æterna poſitumque lege eſt,
Ut conſtet genitum nihil.

METRUM QUARTUM.

Celſo locum humilem eſſe tutiorem.

QUiſquis volet perennem
  Cautus ponere ſedem,
Stabiliſque nec ſonori
  Sterni flatibus Euri,
Et fluctibus minantem
  Curat ſpernere pontum;
Montis cacumen alti,
  Bibulas vitet arenas.
Illud protervus Auſter
  Totis viribus urget:
Hæ pendulum ſolutæ
  Pondus ferre recuſant.
Fugiens periculoſam
  Sortem ſedis amœnæ,
Humili domum memento
  Certus figere ſaxo.
Quamvis tonet ruinis
  Miſcens æquora ventus,
Tu conditus quieti
  Felix robore valli.
Duces ſerenus ævum,
  Ridens ætheris iras.

METRUM QUINTUM.

Opum cupiditatem eſſe ſcelerum omnium cauſam.

FElix nimium prior ætas
  Contenta fidelibus arvis,
Nec inerti perdita luxu:
Facila quæ ſera ſolebat
Jejunia ſolvere glande,
Nec Bacchica munera norat
Liquido confundere melle,
Nec lucida vellera Serum
Tyrio miſcere veneno.

Som-

Somnos dabant herba ſalubres,
Potum quoque lubricus amnis,
Umbras altiſſima pinus.
Nondum maris alta ſecabat,
Nec mercibus undique lectis
Nova litora viderat hoſpes.
Tunc claſſica ſæva tacebant,
Odiis neque fuſus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma.
Quid enim furor hoſticus ulla
Vellet prior arma movere,
Cùm vulnera ſæva videret,
Nec præmia ſanguinis ulla?
Utinam modo noſtra redirent
In mores tempora priſcos!
Sed ſævior ignibus Æthnæ
Fervens amor ardet habendi.
Heu, primus quis fuit ille,
Auri qui pondera tecti,
Gemmaſque latere volentes,
Pretioſa pericula fodit?

METRUM SEXTUM.

Potentiam, ſi ſit penes improbos, eſſe pernicioſam.

NOvimus quantas dederit ruinas
Urbe flammata, patribuſque cæſis,
Fratre qui quondam ferus interempto
Matris effuſo maduit cruore.
Corpus & viſu gelidum pererrans
Ora non tinxit lacrymis; ſed eſſe
Cenſor extincti potuit decoris;
Hic tamen ſceptro populos regebat,
Quos videt condens radios ſub undas
Phœbus extremo veniens ab ortu;
Quos premunt ſeptem gelidi triones;
Quos notus ſicco violentus æſtu
Torret, ardentes recoquens arenas.
Celſa num tandem valuit poteſtas
Vertere pravi rabiem Neronis?

Heu

Heu gravem ſortem, quoties iniqvus
Additus ſævo gladius veneno.

METRUM SEPTIMUM.

Non eſſe in fama ſummum bonum, quoniam tam exiguis finibus continetur.

Quicunque ſolam mente præcipiti petit,
 Summamque credit gloriam,
Latè patentes ætheris cernat plagas,
 Arctumque terrarum ſitum.
Brevem replere non valentis ambitum,
 Pudebit aucti nominis.
Quid ò ſuperi colla mortali jugo
 Fruſtra levare geſtiunt?
Licet remotos forma per populos meant
 Diffuſa, linguas explicet,
Et magna titulis fulgeat claris domus;
 Mors ſpernit altam gloriam;
Involuit humile pariter, & celſum caput;
 Æquataque ſummis infima.
Ubi nunc fidelis oſſa Fabricii manent?
 Quid Brutus, aut rigidus Cato?
Signat ſuperſtes gamma tenuis pauculis
 Inane nomen litteris.
Sed quid decora novimus vocabula?
 Num ſcire conſumptos datur?
Jacetis ergo proſus ignorabiles,
 Nec fama notos efficit.
Quod ſi putatis longius vitam trahi
 Mortalis aura nominis,
Cum ſera vobis rapit hos etiam dies,
 Jam vos ſecunda mors manet.

METRUM OCTAVUM.

Amicitiam magnum eſſe in rebus cre atis bonum.

Quod mundus ſtabili fide
 Concordes variat vices;

Quod

Quod pugnantia ſemina
Fœdus perpetuum tenent,
Quod Phœbus roſeum diem
Curru provehit aureo,
Ut quas duxerit Heſperus
Phœbe noctibus imperet,
* Et fluctus avidum mare
Certo fine coërceat,
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos,
Hanc rerum ſeriem ligat,
Terras, ac pelagus regens,
Et cœlo imperitans amor.
Hic ſi fræna remiſerint,
Quicquid nunc amat invicem
Bellum continuo geret:
Et quam nunc ſocia fide
Pulchris motibus incitant,
Certant ſolvere machinam.
Hic ſancto populos quoque
Junctos fœdere continet;
Hic & conjugii ſacrum
Caſtis nectit amoribus;
Hic fidis etiam ſuæ
Dictat jura ſodalibus.
O felix hominum genus,
Si veſtros animos amor
Quo cœlum regitur, regat.

Secundi libri finis.

ANI-

ANICII MANLII TORQUATI SEVERINI BOETII

De conſolatione Philoſophiæ,

LIBER TERTIUS.

METRUM PRIMUM.

Veras opiniones inſeri non poſſe niſi falſis evulſis.

QUi ſerere ingenuum volet agrum.
Liberat arva prius fruticibus,
Falce rubos, filicemque reſecat,
Ut nova fruge gravis cereo eat.
Dulcior eſt apium mage labor,
Si malus ora prius ſapor edat.
Gratius aſtra nitent, ubi Notus
Deſinit imbriferos dare ſonos.
Lucifer ut tenebras pepulerit,
Pulchra dies roſeos agit equos.
Tu quoque falſa tuens bona prius,
Incipe colla jugo retrahere:
Vera dehinc animum ſubjerint.

METRUM SECUNDUM.

Magnam eſſe naturæ vim.

QUantas rerum flectat habenas
Natura potens, quibus immenſum

Legibus orbem provida ſervet.
Stringatque ligans irreſoluto
Singula nexu, placet arguto
Fidibus lentis promere cantu.
Quamvis Pœni pulchra leones
Vincula geſtent, manibuſque datas
Captent eſcas, metuant trucem
Soliti verbera ferre magiſtrum,
Si cruor horrida tinxerit ora,
Reſides olim redeunt animi,
Fremitumque gravi meminere ſui:
Laxant nodis colla ſolutis,
Primuſque lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras.
Quæ canit altis garrula ramis
Ales, caveæ clauditur antro.
Huic licet illita pocula melle,
Largaſque dapes dulci ſtadio
Ludens hominum cura miniſtret,
Si tamen alto ſaliens tecto
Nemorum gratas viderit umbras,
Sparſas pedibus proterit eſcas,
Silvas tantùm mœſta requirit:
Silvas dulci voce ſuſurrat.
Validis quondam viribus acta
Pronum flectit virga cacumen:
Hanc ſi curvans dextra remiſit,
Recto ſpectat vertice cœlum.
Cadit Heſperias Phœbus in undas
Sed ſecreto tramite rurſus
Currum ſolitos vertit ad ortus.
Repetunt proprios quæque recurſus,
Redituque ſuo ſingula gaudent.
Nec manet ulli traditus ordo,
Niſi quod fini junxerit ortum,
Stabilemque ſui fecerit orbem.

METRUM TERTIUM.

Beatam vitam non effici divitiis.

QUamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes,
Oneretque baccis colla rubri litoris,
Ruraque centeno ſcindat opima bove;
Nec cura mordax deſerit ſuperſtitem,
Defunctumque leves non comitantur opes.

METRUM QUARTUM.

Beatitudinem honoribus non conſtare.

QUamvis ſe Tyrio ſuperbus oſtro
Comeret, & niveis lapillis:
Inviſus tamen omnibus vigebat
Luxuriæ Nero ſævientis,
Sed quondam dabat improbus verendis
Patribus indecoros curules.
Quis illos igitur putet beatos,
Quos miſeri tribuunt honores?

METRUM QUINTUM.

Impotentem animi potentem non eſſe.

QUi ſe volet eſſe potentem,
Animos domet ille feroces:
Nec victa libidine colla
Fœdis ſummittat habenis.
Etenim licet Indica longe
Tellus tua jura tremiſcat,
Et ſerviat ultima Thule;
Tamen atras pellere curas,
Miſeraſque fugare querelas
Non poſſe, potentia non eſt.

METRUM SEXTUM.

Omnes homines quod ad genus attinet æque nobiles eſſe.

OMne hominum genus in terris
Simili ſurgit ab ortu.
Unus enim rerum pater eſt,
Unus cuncta miniſtrat.
Ille dedit Phœbo radios,
Dedit & cornua lunæ.
Ille homines etiam terris
Dedit, & ſidera cælo.
Hic clauſit membris animos
Celſa ſede petitos.
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus, & proavos ſtrepitis?
Si primordia veſtra,
Authoremque Deum ſpectes.
Nullus degener exſtat,
Ni vitiis pejora fovens
Proprium deſerat ortum.

METRUM SEPTIMUM.

Volupeatem non eſſe ponendam in bonis.

HAbet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fruentes,
Aptumque par volantum
Ubi grata mella fudit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morſu.

METRUM OCTAVUM.

Stultos eſſe, qui, ubi non eſt, ibi vitam beatam quærunt.

Heu heu * quæ miſeros tramite devio
Abducit ignorantia
Non aurum in viridi quæritis arbore,
Nec vite gemmas carpitis:
Non altis laqueo, montibus abditis
Ut piſce ditetis dapes:
Nec vobis capreas ſi libeat ſequi,
Tyrrhena captatis vada.
Ipſos quin etiam fluctibus abditos
Norunt receſſus æquoris,
Quæ gemmis niveis unda feracior,
Vel quæ rubentis purpura,
Necnon quæ tenero piſce, vel aſperis
Præſtent echinis litora,
Sed quonam lateat quod capiunt bonum
Neſcire cæci ſuſtinent.
Et quod ſtelliferum trans abiit polum
Tellure demerſi petunt.
Quid dignum ſtolidis mentibus imprecor?
Opes, honores ambiant.
Et cum falſa gravi mole paraverint,
Tum vera cognoſcant bona.

METRUM NONUM.

Ad inveſtigandum ſummum bonum Dei opem implorat.

O Qui perpetua mundum ratione gubernas
Terrarum, cæliq. ſator, qui tempus ab ævo
Ire jubes, ſtabiliſq. manens das cuncta moveri.
Quem non externæ pepulerunt fingere cauſæ
Materiæ fluitantis opus: verum inſita ſummi
Forma boni, livore carens, tu cuncta ſuperne
Ducis ab exemplo, pulchrum, pulcherrimus ipſe,
Perfectaſq. jubens perfectum abſolvere partes.
Tu numeris elementa ligas, ut frigora flammis,
Ari-

Arida conveniant liquidis, ne purior ignis
Evolet, aut merſas deducant pondera terras.
Tu triplicis mediam naturæ cuncta moventem
Cōnectens animā, per cōſona membra reſolvis.
Quæ cū ſecta duos motum glomeravit in orbes,
In ſemet reditura meat, mentemque profundam
Circuit, & ſimili convertit imagine cœlum.
Tu cauſis animas paribus, vitaſque minores
Provehis: & levibus ſublimes curribus aptans
In cœlum, terramque feris: quas lege benigna
Ad te converſas reduci facis igne reverti.
Da pater auguſtam menti conſcendere ſedem.
Da fontem luſtrare boni, da luce reperta
In te conſpicuos animi defigere viſus,
Dejice terrenæ nebulas, & pondera molis:
Atque tuo ſplendore mica: tu namque ſerenum,
Tu requies tranquilla diis, te cernere finis,
Principium, vector, dux, ſemita, terminus idem.

METRUM DECIMUM.

Ad unum Deum confugiendum, in quo ſit ſummum bonum.

HUc omnes pariter venite capti.
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc patens unum miſeris aſylum,
Non quicquid Tagus aureis arenis
Donat, aut Hermus rutilante ripa,
Aut Indus calido propinquius orbi
Candidi miſcens virides lapillos
Illuſtrant aciem: magiſque cæcos
In ſuas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet, excitatque mentes,
Infimis tellus aluit cavernis.
Splendor quo regitur, vigetque cœlum
Vitat obſcuras animæ ruinas.
Hanc quiſquis poterit notare lucem,
Candidos Phœbi radios negabit.

ME-

METRUM UNDECIMUM.

Veri ſemina eſſe in hominum mentibus inſita.

QUiſquis profunda mente veſtigat verum,
Cupit nullis ille deviis falli,
In ſe revolvat intimi lucem viſus,
Longoſque in orbem cogat inflectens motus,
Animumque doceat, quicquid extra molitur
Suis retruſum poſſidere theſauris.
Dudum quod atra texit erroris nubes,
Lucebit ipſo perſpicacius Phœbo.
Non omne namque mente depulit lumen
Obliviosam corpus invehens molem.
Heret profecto ſemen introrſum veri,
Quod excitatur ventilante doctrina.
Nam cur rogati ſponte recta cenſetis,
Ni merſus alto viveret fomes corde.
Quod ſi Platonis Muſa perſonat verum,
Quod quiſque diſcit immemor recordatur.

METRUM DUODECIMUM.

Qui res divinas contemplatur, ei non eſſe mentis oculos ad res infimas reflectendos.

FElix qui potuit boni
Fontem viſere lucidum.
Felix qui potuit gravis
Terræ ſolvere vincula.
Quondam funera conjugis
Vates Threicius gemens,
Poſtquam flebilibus modis
Silvas currere, mobiles
Amnes ſtare coegerat,
Junxitque intrepidum latus
Sævis cerva leonibus,
Nec viſum timuit lepus
Jam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret:
Nec qui cuncta ſubegerant
Mulcerent dominum modi.
Immites ſuperos querens,
Infernas adiit domos, Il-

Illic blandam ſonantibus
Chordis carmina temperans,
Quicquid præcipuis deæ
Matris fontibus hauſerat,
Quod luctus dabat impotens,
Quod luctum geminans amor
Deflet Tenera commovens,
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet ter geminus novo
Captus carmine janitor.
Quæ fontes agitant metu
Ultrices ſcelerum deæ
Jam mœſtæ lachrymis madent:
Non Ixionium caput
Velox præcipitat rota;
Et longa ſiti perditus
Spernit flumina Tantalus:
Vultur dum ſatur eſt modis,
Non traxit Tityi jecur:
Tandem vincimur: arbiter
Umbrarum miſerans ait:
* Donamus comitem viro
Emptam carmine conjugem:
Sed lex dona coerceat;
Ne, dum tartara liquerit,
Fas ſit lumina flectere.
Quis legem det amantibus?
Major lex amor eſt ſibi.
Heu noctis prope terminos
Orpheus Euridicen ſuam
Vidit, perdidit, occidit.
Vos hæc fabula reſpicit;
Quicunque in ſuperum diem
Mentem ducere quæritis.
Nam qui tartareum in ſpecus
Victus lumina flexerit,
Quicquid præcipuum trahit,
Perdit, dum videt inferos.

Tertii libri finis.

ANICII MANLII TORQUATI SEVERINI BOETII

De conſolatione Philoſophiæ, LIBER QUARTUS.

METRUM PRIMUM.

Mentem certis quibuſdam pennis ad cœlum, & ad Deum contemplandum evehi.

SUt etenim pennæ volucres mihi,
Quæ celſa conſcendant poli.
Quas ſibi cum velox mens induit,
Terras peroſa deſpicit:
Æris immenſi ſuperat globum,
Nubeſque poſt tergum videt.
Quique agili motu calet ætheris,
Tranſcendit ignis verticem,
Donec in aſtriferas ſurgat domos,
Phœboque conjungat vias:
Aut comitetur iter gelidi ſenis
Miles coruſci ſideris:
Vel quocumque micans nox pingitur,
Recurrat aſtri circulum,
Atque ubi jam exhauſtum fuerit ſatis,
Polum relinquat extimum,
Dorſaque velocis premat ætheris
Compos verendi luminis.
Hic regum ſceptrum dominus tenet

Orbiſque habenas temperat,
Et volucrem currum ſtabilis regit
Rerum coruſcus arbiter.
Huc te ſi reducem referat via,
Quam nunc requiris immemor,
Hæc, dices, memini, patria eſt mihi,
Hinc ortus, hic ſiſtam gradum.
Quod ſi terrarum placeat tibi
Noctem relictam viſere,
Quos miſeri torvos populi timent
Cernes tyrannos exules?

METRUM SECUNDUM.

Non eſſe dominos, quibus imperant animi cupiditates.

QUos vides ſedere celſo
Solii culmine Reges,
Purpura claros nitente,
Septos triſtibus armis,
Ore torvo comminantes,
Rabie cordis anhelos;
Detrahat ſi quis ſuperbis
Vani tegmina cultus,
Jam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim libido verſat
Avidis corda venenis,
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens;
Mœror aut captos fatigat,
Aut ſpes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot unum
Cernas ferre tyrannos;
Non facit quod optat ipſe
Dominis preſſus iniquis.

METRUM TERTIUM.

Sceleſtorum animos in corpore humano ferarum eſſe perſimiles.

VEla Naricii ducis,
Et vagas pelago rates
Eurus appulit inſulæ;
Pulchra qua reſidens dea
Solis edita ſemine.
Miſcet hoſpitibus novis
Tacta carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Vertit herbipotens manus,
Hunc apri facies tegit,
Ille Marmaricus leo
Dente creſcit, & unguibus:
Hic lupis ſuperadditus
Flere dum parat, ululat:
Ille tigris ut Indica
Tecta mitis obambulat;
Sed licet variis malis
Numen Arcadis alitis
Obſitum miſerans ducem
Peſte ſolverit hoſpitis;
Jam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant.
Jam ſues Cerealia
Glande pabula verterant.
Et nihil manet integrum,
Voce, corpore, perditis
Sola mens ſtabilis, ſuper
Monſtra quæ patitur, gemit:
O levem nimium manum,
Nec potentia gramina,
Membra quæ valeant licet,
Corda vertere non valent.
Intus eſt hominum vigor
Arce conditus abdita,
Hæc venena potentius

De-

Detrahunt hominem ſibi,
Dira quæ penitus meant,
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere ſæviunt.

METRUM QUARTUM.

Probos amore, miſeratione improbos dignos eſſe.

QVid tantos juvat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis, propinquat ipſa
Sponte ſua, volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens, leo, tigris, urſus, aper
Dente petunt, iidem ſe tamen enſe petunt.
An, diſtant quia, diſſidentque mores,
Injuſtas acies, & ſera bella movent?
Alterniſque volunt perire telis?
Non eſt juſta ſatis ſævitiæ ratio.
Vis aptam meritis vicem referre?
Dilige jure bonos, & miſereſce malis.

METRUM QUINTUM.

Mirari ſolitum vulgus ea, quorum cauſas ignorat.

SI quis Arcturi ſydera neſcit
Propinqua ſummo cardine labi,
Cur legat tardus plauſtra Bootes,
Mergatque ſeras æquore flammas,
Cum nimis celeres explicet ortus,
Legem ſtupebit ætheris alti.
Palleant plenæ cornua lunæ
Infecta metis noctis opacæ.
Quæque fulgenti texerat ore,
Confuſa Phœbe detegat aſtra.
Commovet gentes publicus error.
Laſſantque crebris pulſibus æra.
Nemo miratur flamina Cori
Litus frementi tundere fluctu,
Nec nivis duram frigore molem

Fervente Phœbi ſolvier æſtu,
Hic enim cauſas cernere promptum eſt.
Illic latentes pectora turbant
Cuncta, quæ raro provehit ætas:
Stupetque ſubitis mobile vulgus.
Cedat inſcitiæ nubilus error.

METRUM SEXTUM.

Omnia concordia, Deique providentia regi, & contineri.

SI vis celſi jura tonantis
Pura ſolers cernere mente,
Aſpice ſummi culmina cœli.
Illic juſto fœdere rerum
Veterem ſervant ſidera pacem,
Non ſol rutilo concitus igne
Gelidum Phœbes impedit axem.
Nec quæ ſummo vertice mundi
Flectit rapidos Urſa meatus,
Nunquam occiduo loca profundo
Cætera cernens ſidera mergi,
Cupit Oceano tingere flammas.
Semper vicibus temporis æquis
Veſper ſeras nunciat umbras,
Revehitque diem lucifer almum,
Sic alternos reficit curſus
Alternus amor, ſic aſtrigeris
Bellum diſcors exulat aris:
Hæc concordia temperat æquis
Elementa modis, ut pugnantia
Vicibus cedant humida ſiccis.
Junganturque fidem frigora flammis,
Pendulus ignis ſurgat in altum,
Terræque graves pondere ſidant.
Iiſdem cauſis vere tepenti
Spirat florifer annus odores,
Æſtas Cererem fervida ſiccat,
Remeat pomis gravis Autumnus
Hyemem defluus irrigat imber.

Hæc

ec temperies alit, ac profert
uicquid vitam ſpirat in orbe.
idem rapiens condit, & aufert:
bitu merſgens orta ſupremo.
edet interea conditor altus,
erumque regens flectit habenas,
ex, & dominus fons & origo,
ex, & ſapiens arbiter æqui.
t quæ motu concitat ire,
iſtit retrahens, ac vaga firmat.
Nam niſi rectos revocans ictus
lexos iterum cogat in orbes;
Quæ nunc ſtabilis continet ordo,
Diſſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic eſt cunctis communis amor,
Repetuntque boni fine teneri.
Quia non aliter durare queant,
Niſi converſo rurſus amore
Refluant cauſæ quæ dedit eſſe.

METRUM SEPTIMUM.

Tum ſecundam tum adverſam fortunam ad providentiam pertinere.

Bella bis quinis operatus annis
Ultor Atrides Phrygia ruinis,
Fratris amiſſos thalamos piavit.
Ille dum Grajæ dare vela claſſi
Optat, & ventos redimit cruore,
Exuit patrem, miſerumque triſtis
Foderat natæ jugulum ſacerdos.
Flevit amiſſos Ithacus ſodales,
Quos ferus vaſto recubans in antro
Merſit immani Polyphemus alvo.
Sed tamen cæco furibundus ore
Gaudium mœſtis lachrymis rependit.
Herculem duri celebrant labores.
Ille Centauros domuit ſuperbos,
Abſtulit ſævo ſpolium leoni,
Fixit & certis volucres ſagittis:

Po-

Poma cernenti rapuit draconi,
Aureo læva gravior metallo:
Cerberum traxit triplici catena:
Victor immitem poſuiſſe fertur
Pabulum ſævis dominum quadrigis.
Hydra combuſto periit veneno:
Fronte turbatus Achelous amnis.
Ora demerſit pudibunda ripis:
Stravit Antheum Libycis arenis:
Cacus Evandri ſatiavit iras:
Quoſque preſſurus foret altus orbis,
Setiger ſpumis humeros notavit:
Ultimus cœlum labor irreflexo
Suſtulit collo: pretiumque rurſus
Ultimi cœlum meruit laboris,
Ite nunc fortes, ubi celſa magni
Ducit exempli via, cur inertes
Terga nudatis? ſuperata tellus
Sydera donat.

Libri quarti finis.

ANI-

ANICII MANLII TORQUATI SEVERINI BOETII

De consolatione Philoſophiæ,

LIBER QUINTUS.

METRUM PRIMUM.

Fortuita ipſa quæ dicuntur cauſis non carere.

RUpis Achæmeniæ ſcopulis, ubi verſa ſequentum,
Pectoribus figit ſpicula pugna fugax,
Tigris, & Eufrates uno ſe fōte reſolvūt,
Et mox abiunctis diſſociantur aquis.
Si coeant, curſumq. iterum revocentur in unum,
Confluat alterni quod trahit unda vadi,
Conveniant puppes, & vulſi flumine trunci,
Miſtaque fortuitos implicet unda modos:
Quos tamen ipſa vagos terræ declivia caſus,
Gurgitis, & lapſi deſlvus ordo regit:
Sic quæ permiſſis fluitare videtur habenis
Fors, patitur frænos, ipſaque lege meat.

METRUM SECUNDUM.

Omnia Deo eſſe perſpicua.

PUro clarum lumine Phœbum
Melliflui canit oris Homerus
Qui tamen intima viſcera terræ,

Non

Non valet, aut pelagi radiorum
Infirma perrumpere luce.
Haud ſic magni conditor orbis.
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terræ mole reſiſtunt.
Non nox atris nubibus obſtat.
Quæ ſint, quæ fuerint, veniantque
Uno mentis cernit in ictu,
Quem, quia reſpicit omnia ſolus,
Verum poſſis dicere ſolem.

METRUM TERTIUM.

Rerum cognitarum præſidio incognita inveſtigari.

QUænam diſcors fœdera rerum
Cauſa reſolvit? quis tanta Deus
Veris ſtatuit bella duobus?
Ut quæ carptim ſingula conſtent,
Eadem nolint miſta jugari.
An nulla eſt diſcordia veris,
Semperque ſibi certa cohærent.
Sed mens certis obruta membris
Nequit oppreſſi luminis igne
Rerum tenues noſcere nexus.
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas?
Scit ne, quod appetit anxia noſſe?
Sed quis nota ſcire laborat?
Et ſi neſcit, quid cæca petit?
Quis enim quicquam neſcius optet?
Aut quis valeat neſcita ſequi?
Quove inveniat? quis repertam
Queat ignarus noſcere formam?
An cum mentem cerneret altam.
Pariter ſummam, & ſingula norat?
Nunc membrorum condita nube
Non in totum eſt oblita ſui,
Summamque tenet ſingula perdens?
Igitur quiſquis vera requirit,
Neutro eſt habitu: nam neque novit,

Nec

Nec penitus tamen omnia neſcit,
Sed quam retinens meminit ſummam
Conſulit alte viſa retractans,
Ut ſervatis queat oblitas
Addere partes.

METRUM QUARTUM.

Cognitionem non ex ſola re objecta, ſed ex ipſius etiam mentis vi, & actione pendere.

QUondam porticus attulit
Obſcuros nimium ſenes,
Qui ſenſus, & imagines
Et corporibus extimis
Credunt mentibus imprimi,
Ut quondam celeri ſtylo
Mos eſt æquore paginæ,
Quæ nullas habeat notas
Preſſas figere literas:
Sed mens ſi propriis vigens
Nihil motibus explicat,
Sed tantum patiens jacet
Notis ſubdita corporum,
Caſſaſque in ſpeculi vicem
Rerum reddit imagines;
Unde hæc ſic animis viget
Cernens omnia notio?
Quæ vis ſingula proſpicit?
Aut quæ cognita dividit?
Quæ diviſa recolligit?
Alternumque legens iter
Nunc ſummis caput inſerit?
Nunc deſidit in infima,
Quum ſeſe referens ſibi
Veris falſa redarguit:
Hæc eſt efficiens magis
Longè cauſa potentior,
Quàm quæ materiæ modo
Impreſſas patitur notas.
Præcedit tamen excitans,
Ac vires animi movens

Vivo in corpore paſſio:
Cum vel lux oculos ferit,
Vel vox auribus inſtrepit.
Tum mentis vigor excitus
Quas intus ſpecies tenet
Ad motus ſimiles vocans
Notis applicat exteris:
Introrſumque reconditis
Formis miſcet imagines.

METRUM QUINTUM.

Recta hominis figura animum quoque ad cœleſtia ſpectanda debet excitare.

QUã variis terras animalia permeant figuris.
Namque alia extenſo ſunt corpore, pulveremque verrunt,
Continuumq. trahũt vi pectoris incitata ſulcum,
Sũt quibus alarũ levitas vaga, verberetq. vẽtos,
Et liquido longi ſpatia ætheris enatet volatu.
Hæc preſſiſſe ſolo veſtigia, greſſibuſque gaudent,
Vel virides cãpos trãſmittere, vel ſubire ſylvas
Quæ variis videas licet omnia diſcrepare formis,
Prona tamen facies hebetes valet ingravare [ſenſus,
Unica gẽs hominũ celſum levat altius cacumen,
Atque levis recto ſtat corpore, deſpicitq. terras.
Hæc niſi terrenus male deſipis, admonet figura,
Qui recto cœlum vultu petis, exeriſq. frontem,
In ſublime feras animã quoq., ne gravata peſſũ
Inferior ſidat mens, corpore celſius levato.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Quinti, & ultimi libri finis.

233992